

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserati: do 9 petih vrst 1 D, od 10—15 petih vrst 1 D 50 p, večji inserati petih vrst 2 D; notice, poslane, reklame, preklicani petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popusti le pri naročitvah od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritično. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in sadostno frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—

v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1'25

Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:	V Jugoslaviji	V inozemstvu
12 mesecev	Din 144—	Din 264—
6	72—	132—
3	36—	66—
1	12—	22—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici, Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Na pomoč našim trpečim bratom v Julijski krajini!

Izobražen narod. — Italijanski nastop proti kulturi in gospodarstvu med julijskimi Jugoslovenci. — Kaj še vse snuje Mussolini proti Jugoslovenom? — Jugoslovenci v zvesti in lojalni državljanji. — Naši protesti in dolžnost italijanske vlade. — »Per sempre!« — Bol, ki rodi nesrečo Italijanom.

Prišli so med izobražen narod. Na Goriškem, Tržaškem in Notranjskem je bilo kulturno in gospodarsko življenje že zelo razvito, zaostajala je samo Istra, to pa zbog posebnih razmer, ker jo je avstrijska vlada namenoma prepuščala preveč italijanskemu vplivu. Kjer je veljal ta vpliv v Primorju v predvojnem času, tam ni bilo smisla za ljudski napredek. Klasičen dokaz za to nam je Gorica, kjer se je par let pred izbruhom vojne konstatiralo, da je med italijanskim delom mestnega prebivalstva 60% analfabetov! Kako pa so se čutili italijanski inženjerji, ko so pri delih na Tolminkem izpraševali slovenske delavce, ali znajo pisati in čitati, pa so vsi po vrsti lepo zapisali svoje ime in priimek.

Pokrajina ob Soči je bila razbita, ali v ljudstvu je tam, kakor drugod, dalje rastele čute kulturnega in gospodarskega stremeljenja. Povsod bralna, izobraževalna društva, čitalnice, dramatični krožki, gledališke prireditve, pevski zbori, predavanja, povsod gospodarske zadruge. V ljudstvu ponos, samozavest. Z žilavo vstrajnostjo in ogromno borbo proti mačehovski avstrijski oblasti si je ta krepki rod priboril kulture in gospodarstva, kar je italijanskim faktorjem imponiralo po eni strani, po drugi pa jih je strašilo. Tak izobražen jugoslovenski rod ob meji in primerjali so novo pokrajino s stari, pa so prišli do spoznanja, kako pravzaprav zaostala je ta po vsem svetu kot najkulturnejša država razkričana Italija!

Italijani so hoteli dobiti v Julijski krajini na pol divje, nepismeno ljudstvo, katero lahko vijejo v svojih rokah, kakor hočejo, in med katerim se lahko nastanijo komedije po svoji volji, kakor v kaki dobri koloniji. Pri nas je kultura med ljudstvom, ne samo v višjih slojih, kakor v Italiji, in pri nas se prav pojmuje kultura!

Pa kaj delajo Italijani! Julijsko krajino hočejo izenačiti z italijanskimi provincami, da bi zavladovala v njej nepismenost in s to nezavednost ljudstva. Odlučujoči čimbelji v notranji italijanski politiki so zapisali ukaz, da se mora ubiti med Jugoslovenci v Italiji kultura in gospodarstvo. Proč z njihovimi izobraževalnimi in gospodarskimi društvi, proč s slovensko šolo, proč s slovensko izobraževalno cerkve, proč s slovensko zavestjo, novi podložnik v Julijski krajini naj se preobrazi v italijanskega sužnja! Le pri domačem ognjišču bi morda še ostal domači slovenski jezik, samo med seboj, ko jih ne sliši italijansko uho, naj bi se še posluževali svoje govornice, si-

cer pa ima zveneti ob vzhodni italijanski meji samo blažena italijanščina. In gospodarstvo v prvi vrsti naj bo docela odvisen od italijanske moči. Kdo ve, kaj še snuje Mussolini proti Jugoslovenom?

Vsak dan jim vzame nekaj pravic in duševne lastnine, čez čas lahko seže tudi po njihovem zemljišču. Nove stavbe so nastale, dvignile so se s slovensko pridnostjo znova v življenje opustošene vasi, ali bi ne kazalo nekega dne prenesti od tod jugoslovenski rod in ga nadomestiti s pristnim italijanskim življenjem?

Neki italijanski profesor, ki si išče slave, se je že ponašal s predlogom, da naj se novi podložniki iz Julijske krajine premestijo v neplodne južne italijanske pokrajine, na Goriško, Notranjsko in v Istro pa naj se priseli italijansko ljudstvo z juga. Kdo ve, da ne zmeša kdaj Mussolinijeve glave misel za evakuacijo katkega dela Julijske krajine, da bi dotično prebivalstvo odgnali celo kam v italijansko afriško kolonijo! Pri Mussoliniju in Gianniju, ki je sedaj kot generalni fašistovski tajnik njegova desna roka, je vse mogoče.

Strašna je sedanost Jugoslovenov v Italiji in obeta se še hujša bodočnost! Zadnji čas, da se v Jugoslaviji krepko zganemo in prisrčno pomoč teptanim našim bratom pod italijansko trikoloro!

Jugoslovenci v Italiji so zvesti in lojalni državljanji. Kljub vsem sili in udarcem ne prestopajo kot izobraženci zakonite meje narodne obrambe, pokorijo se oblastnim odredbam, plačujejo težke davke, in ali le kdo v Italiji, ki bi se drznil reči, da slovenski vojak v italijanski armadi ne vrši svoje vojaške dolžnosti?

Udali so se v usodo, izjavili so svojo svojo lojalnost in jo dokazujejo dan na dan, hočejo pa živeti življenje kulturnega naroda. Razsodna vlada bi se morala veseliti iz vsega srca takih novih državljanov — doživljamo pa besno divjaštvo nad temi našimi brati. In tega divjanja ne trpimo več! Slovensko protestiramo in pozivamo italijansko vlado, da, ako ima pred očmi res dobro bodočnost Italijanskega naroda, naj nemudoma krene na pot pravčnosti in preklicuje vse odredbe, ki jih je izdala proti pravici Jugoslovenov, kajti sicer zasenčijo te odredbe vso dosedanje italijansko kulturo in večen ostane madež na italijanskem narodu.

»Per sempre!«. Ta klic nam nič ne imponira. Zgodovina nas uči, da je že marsikdo kričal, da bo na zaslednem

ozemlju gospodoval on za vedno, ali ponovila se je stara neizbrisna resnica, da je večna samo izprememba!

Proč s krivico iz Julijske krajine! Proč z nasilstvom! Človeško in pošteno se mora postopati z našim življenjem ob tržaški Adriji, pravice našemu ljudstvu! Na straži stojimo in s te straže so

ne odmaknemo, dokler ne zavladajo redne razmere v Julijski krajini!

Kvišku srca! Povzdignimo svoj glas in povejmo Italiji, da je bol naših bratov naša bol in da je za dobro sosedstvo nelagodno potrebno, da se ta bol ozdravi — sicer rodi ta bol nesrečo, ki bo kruto tepla Italijane.

Dr. Metod Dolenc:

Pisemska tajnost in naša uprava.

Ni kulturne države, ki bi ne spoštovala tajnosti pisma. Zakaj? Ker je podlaga ustroja moderne države prostost udeleževanja lastne osebnosti, a ta prostost, ena izmed najvažnejših političnih pravic, bi bila ukinjena ali vsaj ogrožena, ako bi imela uprava ali kakšna tretja oseba možnost vpogleda v privatno korespondenco, ki se vrši pod zaklepom. Tudi naša država hoče spoštovati tajnost pisma; še več, dala ji je najvišjo garancijo v ustavi. V členu 17. vidovdanske ustave stoji, da naj se vsi tisti, ki kršijo pisemsko tajnost, kaznujejo po zakonu, — razen v primeru, ko se vrši kazenska preiskava ali ko je mobilizacija ali vojna.

Pred kratkim pa smo čitali v naših časnikih pritožbo, da carinariji kršijo pisemsko tajnost, a v »Slovenecu« z dne 14. oktobra t. l. je bilo priobčeno »Poslanec«, v katerem se med drugim konkretno trdi, da je neki policijski komisar zaplenil tri ovitke knjig, dalje da se mu je odprlo tri priporočena pisma. Iz teh suhih podatkov se ne dá še ustvariti določna slika, kaj se je v resnici zgodilo. V omenjenem »poslanem« so tudi citirani neki razpisi centralnih oblastev, ki pa niso splošno obelodanjeni. Le razpis Generalne direktije carin z dne 10. maja 1921, št. 32.031, je tiskani v Službenem listu poštnega in brzojavnega ravnanstva v Ljubljani. Toda že možnost, da se je nekaj takega, kar se v časnikih trdi o postopanju državnih organov glede pisemske tajnosti, v resnici pripetilo, sili sprico na čelne važnosti tega vprašanja, da se ga javno načne in razbistri.

Predmet tajnosti po ustavi s pismom. Kaj je pismo, nam ustava ne pove, pač pa pravi, da se kršitve tajnosti pisma kaznujejo po zakonu. Pogledati nam je torej v zakon, da razbistimo to vprašanje. Za Srbijo velja po § 283 kaz. zak., da je kršitev podana s tem, da nekdo pisma, pakete ali depeše, ki niso nani naslovljene, nalašč in brez privolitve odpre, da bi vsebino na nedopusten način spoznal. Po zakonu, ki velja za Slovenijo (6. aprila 1870), pa stori kaznivno dejanje, če kdo nalašč prelomi skrivnost listov in drugih zapечатih pismov ter jih brez pravice odpre. Po obeh zakonih gre torej

bistveno za poštne pošiljke pod zaklepom. Po srbijanskem pravu se sme pismo odvarjati — izven vojnege časa — le v primeru kazenske preiskave in to le po podanih predpisih kazenskega postopnika. Storit pa sme to »sledovatelj«, ki je lahko srezko ali okrožno policijsko oblastvo, vendar le, ako se je kazenska preiskava že začela, pa se misli, da se pismo nanaša na dejanje, za katero je uvedena preiskava. Toda tudi v tem primeru se mora sledovatelj držati zakonitih predpisov, osobito da se mora odpreti pismo v navzočnosti dveh svedokov in če le mogoče, tudi obdolženca. Na velike strožje stališče pa stoji pri nas veljačoče pravo: Pri nas se sme pismo zapleniti le, ako je vedna uvodna preiskava zoper obdolženca, ki že sedi v zaporu ali pa ki se je zoper njega izdalo povelje, da se ga zapre ali siloma privede pred sodnika. Odpreti pa sme pisam le preiskovalni sodnik in sicer, če dovoli zaprti obdolženec sam, brez nadaljnega, če pa ne dovoli ali pa če obdolženca ni pri roki, le z dovoljenjem svetovlastvene zbornice, t. j. troglavega senata kazenskih sodnikov. Le, če bi bila podana nevarnost v zamudi, sme preiskovalni sodnik postopati brez odobritve svetovlastvene zbornice.

Objasnili smo vsposedno srbijansko, pa naše, t. j. pri nas še veljačoče pravo namenoma, da se takoj plastično vidi, kje tiči — zajec. Vse tiste naredbe beogradskih centralnih oblastev, ki so izdajale predpise o odvarjanju pisma, so očitno imele le srbijanske zakonite predpise pred očmi, tako, da sme policijska oblast pisma zaplenjati in odpirati, dočim je to pri nas dovoljeno le — sodišču.

Ipak v konkretnem primeru, ki je predmet gori navedenega »poslanega«, se nimamo nobenih podatkov za to, da se je že uvedla in vršila sploh kakšna kazenska preiskava zoper adresata pisma, ker je celo po praksi kasacijskega sodnega dvora v Beogradu absolutno potreben predpogoj za uradno odvarjanje pošiljk. V istem konkretnem primeru smo celo v zadregi, kateri delikt naj predleži. Le sumiti moremo, da je šlo za hudodelstvo po čl. 1. zak. z dne 2. avgusta 1921, to je mnogonapadanega za-

kona »v zaščito javne varnosti in reda v državi, ki se sam ne sklada docela z ustavo! Po tem členu se kaznuje silno ostro, tudi s smrtjo, razširjanje komunističnih spisov, odnosno stopanje v zvezo z osebo ali družbo v inozemstvu za to, da bi se dobila od tod pomoč za revolucijo. Če je tak sum zoper adresata v resnici podan, potem bi bila — pri nas — dolžnost policijskih organov, da store ovačbo državnemu pravdnistvu in to bi imelo pravico, da stavi pri pošti predlog, da se dotična pisma ne izroče adresatu, ampak pri- drže; preiskovalni sodnik pa bi moral v treh dneh odrediti zaplenbo pisma. Drugače se pri nas po zakonu ne sme postopati.

Absolutno nedopustno bi bilo, da bi se postopalo tako, kakor da bi bila vsebina zaprtega pisma podvržena carini. V pogledu na carinsko postopanje je ugotoviti sledeče: 1.) po kakšocarinskim pravilniku in govora o poštinih intervencijah policijskih organov pri carinskem odpiranju pošiljk, niti ne gre za razširjanje vprašanja ali je kakšno dejanje kaznivo po kazenskih zakonih; 2.) »pisma« niso »blago« v smislu carinskih predpisov; 3.) »blago«, čigar uvoz je prepovedan, je vrniti inozemski pošti nezacaranično z opombo, da je uvoz prepovedan. Če stoji uvodoma citirana naredba Generalne direktije carin na stališču, da takih pošiljk ni pošiljati nazaj, ampak da jih je zapleniti, onda stoji v opreki z internacionalnimi usancami in si prisvajajo vsaj za Slovenijo pravice, katere ima le sodišče, in še to le pod čisto določenimi strogi pogoji. Ker pa Generalna direktija carin nima pravice zakone izpreminjati, pa makar da so le — slovenijanski, gori navedena njena naredba nima nobene veljave.

Ob koncu pristavljamo: Konkretni primer postopanja naše uprave glede pisemske tajnosti kaže zopet jasno, kako napačno ravna naša centralna oblastva, ko vedno in vedno izdajajo svoje ukrepe, imajoč pred očmi le svoje beogradske pravne razmere in ne poznavačoo naših pravnih razmer. Da bi se to godilo zlonamerno, ne trdimo; pač pa je — nerodnost v tem pogledu — prav huda in težko prenesljiva. Zakaj ne vprašajo v konkretnih primerih naših pokrajinskih oblastev, v danem primeru pošto ravnanstvo in oddelk ministrstva pravde v Ljubljani? Kolikrat je treba še poudarjati, da so »državni mentalitet« s fermami od zgoraj, osobito če niso v skladu z zakoni, ne da ustvarjati. Le popolno umevanje vseli prilik prizadetih pokrajin od strani uprave, osobito pa najstrožje izvajanje zakonov, ki obstoje za pokrajine in za celo državo, bo rodilo in pospeševalo ljubezen do države.

FR. Z.

Gorenjske legende.

Vil in škrtav in takih bajnih bitij ni več v naših gorah, umaknila so se drznemu ukanju golih turistovskih kolen in so se zatekale v varno zavetje oblastveno odobrenih spisov za slovensko mladino.

Ali je vendarle gorenjska zemlja še bajna zemlja. Med gorenjskim gorovjem leži kraj in niso le cene bajne v kraju, nego je bajen tudi sam kraj, ker leži ondu sneg vsako leto le tri mesece. Tam se beli bajen grad, okoli tega gradu se snuje nov pravljicni svet: širijo se legende o našem vladarju.

Teh legend je milijon, dandanes to ni veliko, kmalu jih bo toliko kakor o kraljeviču Marku — skromen literat bi ob njih lahko živel. Kajti smelo trdim, da so legende narodno blago in je narodno blago precej dragocena reč.

Bral sem o kraljeviču Marku, tudi kraljevič Marko je narodno blago, in mu je verno služil vilinski šarec, neustrašen mu je bil drug v bojih, pri pijači, še v smrti.

Naš kralj pa ima avto, Nobena

legenda ni brez avta in so si legende tudi drugače podobne druga drugi — na tem se spozna pristno narodno blago.

Gredo pa legende po temle kopitu:

Najprej pridrvi verni avto, notri sedi kralj. Verni avto se ustavi in kralj da prijazno besedo komurkoli, ali temnemu dimnikarju na mostu ali stari ženi na njivi ali poskočnemu šolarčku pred hišo. Ogovorjeno lice je iznenadeno ter odgovarja in kar odgovarja, nima ne glave ne repa. Potem pride poanta: kralj seže v listnico — ta listnica je bajno velika, tolikšne listnice imajo kralji le v bajkah, v vsakdanjem življenju ne vem, da bi služile še komu drugemu nego jadnim potnikom iz manufakturne branže, ti prenašajo v njih vzorce — in iz skritih shramb bajne listnice se prikaže na beli dan ogromen bankovec, radostno ganjen se zahvaljuje dimnikar, šolarček, žena.

Ta bankovec je poanta legendi, brez avta in brez tega bankovca ni nobena legenda, skoro nobena.

Naš dobri narod jako ljubi take legende in poante in mu živahna domišljija ne miruje, nego snuje nove in zapletenejša zgodba. Avtu in poanti se

druži še tretji motiv, ki je takisto pristno naroden in jako priljubljen, ta motiv je gostilna s kranjsko klobaso in bokalom vina. In je naš kmet v legendi bahač, vso malico hoče plačati sam, harduš! za vse: za kralja, za kraljevega spremljevalca, za šoferja — še za avto vpraša, koliko mu znaša račun v hlevu — in pravi kmet, da bo zato plačal vse, harduš! Ker se je tako dobro vozil pri kralju v avtu. Ali poanta je poanta in nazadnje vendarle zmaga poanta in je kralj oni, ki seže v bajno listnico in poravnava račun in da bo poanta zvrhana, dobi potem še kmet svoj bankovec, tako je velik kakor rjuha, in si kmet z bankovcem postavi frčado na hišo, harduš!, svinjak in kozolec pa dobita novi strehi.

Take so te legende. Mislim, da so lepe in so tudi poučne — ako baš ne razodevajo, kakšen nam je kralj, pa tembolj razodevajo, kakšen je naš človek.

Legendam ni treba, da so resnične, saj so legende. Ali naš človek trdno verjame vanje in eden — toda ni bil z gorenjske plati, nego z dolenske — ta je celó pot ubral v daljni Beograd,

da bi sam doživel poanto! Ampak je to historija zase.

Zapisanih imam legend že osemnajst. Če bi se oglasil rodoljubljen založnik, kakih šest bi se jih še sam upal izmisliti, pa bi bila knjiga gotova. Mislim, da mi ne bi bilo pretežko, ko poznam poanto. Poanta je glavna stvar. Ena sama legenda je taka, da nima prave poante, pa se ta legenda lahko izpusti iz knjige, da je ne bo kazila, in jo rajši povem tukajle, saj je še dovolj prostora.

Kralj in petelin.

Nekega dne in je bilo to po pravoslavnem koledarju trinajst dni kasneje, je stopila kralju noga iz belega gradu, z veselim rezgetom ga je pozdravil verni avto.

Kar zagleda kralju oko priprosto ženo, pod pazduho je tiščala bahatega petelina in se je ozirala, kam bi.

Kralj je spoznal: žena je kmetica, kajti ni bila v narodni noši. Ako bi bila v narodni noši, ne bi bila kmetica — narodno krojo nosi na Bledu gospoda. In je dal kralj kmetici Boga, in jo prijazno vprašal: »Ljuba žena, kaj iščeš in kaj želiš?«

Žena je bila od daleč iz hribov, ni še bila videla vladarja in ga ni spoznala. Vendar se je ponižno zahvalila neznanemu gospodu na prijaznem vprašanju in je odgovorila, kaj in kako.

Rekla je, da ima dedca — v onih krajih pravijo sprogu dedec —, obsojen je bil in zaprt, še šest mesecev bi bil moral sedeti v ječi. Pa je bilo one dni zasijalo jadnim hudodelcem žarko solnce kraljevske milosti, izpregledane so jim bile kazni pa je tudi njen dedec zopet prišel domov.

Kralja je ganila hvaležnost priproste kmetice in je dejal: »Ljuba žena, jaz sem kralj!«

Tedaj je žena padla na kolena in je rekla: »Visoka krona! Odkar je moj dedec prišel iz ječe, vsak dan je pijan, vsak dan sem spet tepena za žive in za mrtve. Visoka krona, dedcu ste bili milostni, še meni bodite in bom za Vas molila: dajte, ukazite gosposki, da mojega dedca zopet zapro in ga ne izpuste prekmalu!«

In je kralju molala bahatega petelina.

Ta je odna legenda, ki je brez poante.

Kje so naše meje?

»Vam ljudem, rojenim v Italiji, je došlo Bog, kakor da vas predpostavljajo pred vsemi drugimi, domovino in najljubše meje od vseh ostalih v Evropi. V drugih deželah, ki so označene z manj ali več pretrganimi mejami, lahko nastanejo vprašanja, kakor mirno ljubni glas vseh ljudi nekega dneva reši ali katere rešitev je stala in morda še stane mnogo solza in krvi; v vaši pa ne. Bog je okoli vas potegnili granice, izvršene in nesporne: z jedne strani najvišje gorovje v Evropi, Alpe; z druge strani morje, neizmerno morje.

Otvorite šesilo: postavite en vrh na sever Italije, na Parno; drugi vrh vbojite na izhva Varu in opišite z njim v pravcu napram Alpam polkrog: ona točka, ki po opisanem polkrogu pade na izhva Soče, Vam označi granico, katero Vam je Bog dal. Do te meje se govori in razume vaš jezik: preko nje nimate več nikakih pravic!

Giuseppe Mazzini, »Dolžnosti do domovine«.

Pismo iz Prage.

Mamni! predsednikovega potovanja. — Mir in dobro idola trgovina. — Za obnovo trgovskih zvez z Jugoslavijo. — Enotna proslava 5. obletnice čsl. samostojnosti. — Tyršev dom. — O izletu čsl. sokolskega naraščaja v Jugoslavijo. — Novi list »Sfede«.

26. oktobra.

Pot predsednika republike v Francijo, Belgijo in London je bila določena že za časa Pochevega bivanja v Pragi, toda v manjših razmerah, kakor se je izvršila. K prvotnemu programu je prišel se poset Bruslja in Londona. Ker se ni razkril namen poti, je uveljavilo, da so se razvile o njej različne kombinacije, tako n. pr. o vojaški pogodbi, o posojilu itd. Faktum je, da je pot zasledovala svrhu, da se pojasni razmerje Češkoslovaške republike in cele Male antante do Velike antante v nekaterih aktualnih rečeh. Med temi je zlasti nevarnost prevrata v Nemčiji in pa odnošaji do Poljske. Nesporo je, da se je prezidentu posrečilo omejiti to razmerje in ni izključeno, da se formula dogovor v tem, kar pa je sicer prepuščeno zunanjima ministroma držav samih. S svojim potovanjem je prezident Masaryk znatno dvignil važnost in veljavo Češkoslovaške republike. Zasledoval pa se je še drugi cilj: šlo je za to, da se proglasi na vseh treh mestih predsednikovega poseta miroljubno stališče naše države. Njena zemljepisna lega, položaj Srednje Evrope, napetost z Madžarsko in Poljsko, dosedaj nezmanjšana, na druga strani pa fin. stanje države in dobra volja vlade in strank, da se ne dopusti republikli sklepati konvencije, katere bi jo mogle na več straneh ogroziti in jo vreti v nevarnost kake vojne konfliktacije. Tretja naloga predsednikovega potovanja pa je bila razmnoženje gospodarskih zvez z zapadnimi državami, v glavnem z Belgijo. Dogovarjajo se sedaj tudi gospodarski stiki z Italijo, kakoršne že ima republika s Francijo. V Rimu se prične 3. novembra konferenca Italijanskih in naših odposlancev za trgovsko - tarifno pogodbo. Pogodba bo analogna pogodbi, kakor obstoji med Francijo in Češkoslovaško. V Rimu se bodo vršila pogajanja tudi glede vporabe tržaškega pristanišča za naš izvoz na jugovahod. V dobro poučenih krogih se ne taji, da je to delo težko, ker se Italija brani dovoza naših izdelkov, v glavnem zemljedeljske industrije, za katere bi morala znižati tarife. Italija bi morala tudi omogočiti pošiljave preko Trsta s takimi popusti, da bi se naša trgovina res mogla odločiti za pot svojega eksporta preko Trsta. Na čelu naših pogajateljev je titularni minister Dvořáček.

Češkoslovaška država vsrta v svojem prizadevanju, da se zagotovi mir v Srednji Evropi, k čemur ima prispevati tudi antanta z Madžarsko. Enako si hoče pomnožiti število zunanjih razpevališč za našo produkcijo, zlasti za sladkor, špirit, pivo, porcelan, delikatese, tekstilno blago itd. Kaže se, da bodo akcije, za pričetek v teh rečeh, naše poklicane kroge zaposlovala še nekoliko mesecev. Pričakuje se, da novi jugoslovanski poslanik, ki sedaj izpolni dolgo vrzel, nastalo po odhodu dr. Vošnjaka, doseže umirjenje neustojljivega napetja, ki se je razvilo v gospodarskih stvareh med Češkoslovaško in Jugoslavijo in da pripomore naši republikli do dobrih odnošajev tako z Italijo, kakor s kraljevino SHS. Naša republika noče na nikak način oškodovati jugoslovanskega izvoza, mora pa ga spraviti v sklad z lastnimi eksportnimi interesi in oziirati se ji je tudi na domače zemljedeljske interese, katera ureditev ni baš lahka in z vladno, v kateri tvorijo zemljedeljsko važno postavko.

Peta obletnica naše državne samostojnosti na dan 28. oktobra se ima proslaviti odličnejše nego pretekla leta. Zlasti se polaga važnost na to, da bi bila proslava enotna in da bi shodili imeli vsenarodno lice in ne strankarskega. Narodni svet je v tem oziru posredoval in posrečilo se mu je doseči med političnimi strankami tostvaren sporazum. V Pragi se bo na Vavčarskem namestju zjutraj 28. t.m. vršilo pregledovanje vojaške posadke, nato pa bodo sledili ljudski tabori strank: narodno - demokratične, čsl. socialstov, socialdemokratske, naprednih socialstov, agrarne, obrtne in ljudske, na katerih bo sprejeta skupna resolucija. Popoldne priredi Sokolstvo posebno slavnost: položi se temeljni kamen Tyrševemu domu, v katerem bo sedež čsl. sokolske Obce, sokolski muzej, arhiv, knjižnica, redakcija sokolskih listov, knjigarna in založništvo čsl. SO., stalna vadišljaka šola z dvema telovadnicama, zimska plavalna šola, letno telovadišče, prenočišča, jedilnice, dvorana za predavanja itd. Čsl. S. O. si je pridobila v to svrhu od praške občine za kupno ceno 3 milijonov Kč. tkzv. »Zbrojnice«, to je bivšo Michnovo palačo, dragoceno arhitektonično zgodovinsko zgradbo na Mall Strani, katero sedaj adaptira v svoje svrhe.

Praški Sokol je priredil poleg izlet naraščaja v Jugoslavijo, ki se je mudil zlasti v Stari Srbiji. V nedeljo 21. je Sokol priredil telovadbo, katero je naraščaj vršil na svojem potovanju in brata voditelja Kofinec in Kavalir sta predavala o vtiskih in izkušnjah s svojega potovanja. Svoje predavanje sta spremljala z vrsto slik in se hvaležno spominjala bratskega sprejema, katerega so bili s strani jugoslovanskega Sokolstva na vsem potu deležni. Zraven se je priredila še razstava predmetov, katere so člani odposlancev pripeljali s seboj, nekaj fotografij in novin s poročili o odposlanstvu. Glede na vzgoino stran take potovanja in na dosežene uspehe se misli na odposliljatev naraščaja v Jugoslavijo tudi drugo leto.

V Pragi je začel izhajati nov tednik »Sfede«, katerega izdaja redaktor narodno - gospodarskega dela »Nar. Listov« g. Poušek. Redakcija lista se ravna po programu narodne demokracije, toda ne omejuje se na strankarstvo. Prva številka prinaša članek o programu češkoslovaške politike iz peresa Fr. Sisa, ki se je nedavno vrnil iz Pariza in sprejel glavno uredništvo »Nar. Listov« ter mu je bilo od deželne izvrševalne odbora čsl. nar. demokracije zopet poverjeno mesto poslevočnega podpredsednika stranke. J. K. S.

V odločilnih trenutkih.

Kakor morská kača, se vleče rešitev reškega vprašanja in s tem razvoj ljanje jadranskega problema. Mučna, skrbi polna so bila ta leta našega pogajanja in prerakanja z mogočnim in preirno laško sosedom. In sedaj je videti, da je konec te borbe, toda ali v našo škodo ali v našo korist, to je še zavito v diplomatsko meglo. Upajamo, da bodo naši državniki izšli zmagoviti iz neenakega mejdana, t. j. da bodo rešili obstoj samostojne reške države, kakor jo predvideva rapalska pogodba in sam-margeritske konvencije. Bojimo pa se, da je naša vlada, kljub nasprotnim za-trdilom, popustila prav v tej točki in že napravila laški lokavosti in zahrbtnosti koncesije, take da ne more več z besedo nazaj.

Kaj bi bila posledica? Tržaško in istrsko obal ima že Italija v posesti, tudi je že krepko stopila na dalmatinsko obal pri Zadru. Ako prepustimo sedaj laški pohlepnosti še Reko in bližnjo obal, potem je Italijan gospodar vzhodnega Jadrana, od Tržica do Zadra, kljub temu, da leži med Reko in Zadrom velik kos naše obali. Lahki, v posesti gorjenjih strategičkih točk, t. j. Reke in Zadra, dalje zanje nad vse ugodne strategijske meje ob Sloveniji, so v stanu v slučaju oboroženega konflikta med njimi in nami vreči v nekaj dneh toliko vojne mase proti severozapadu naše države, da bi utegnili odrezati severno državne dele od ostale države, še predno bi se mogla zbrati naša vojska v ogroženem ozemlju.

Pa recimo, da bo naša armadno vodstvo hitreje od laškega in da bo pariralo nameravani laški vpad z jugoslovnski armadi lastnim elanom in hrabrostjo, tako da bi bil vpliv za nas neugoden meje z Italijo v vojaškem oziru zmanjšan, potem ne smemo izpu-stiti z vidika, da pomeni ojačenje laške posesti ob vzhodni Adriji za nas neizmerno škodo na gospodarskem, političnem in nacionalnem polju. Lahki bi imeli popolnoma v rokah našo izvozno in uvožno trgovino, kar bi je šlo skozi reško pristanišče, in bi ovirali razvoj Baroša in Delte, ako sploh pripadeta končno nam. Saj je laška nesramnost že dvignila glas proti izgraditvi bakarske luke. Lahom, posestnikom Reke, bi bilo tudi omogočeno, pritegniti na Trst češkoslovaško trgovino in na Reko madžarsko. Naša trgovina na Adriji bi bila izpodrežana, še predno je imela priliko in čas, da pokaže svoje razvojne zmognosti.

In dalje, ali mislite, da se bo Italija zadovoljila s sedanjim ozemljem in z

Reko na vzhodni Adriji? Nikdar! Njih končni cilj je, priti še dalje v notranjost Slovenije, da se polaste savskih premo-gokopov in slovenskih gozdov. Manjka jim namreč v svrhu osamosvojitve njihove lombardske industrije še les in premog. Njih namen je, nam kos za kosom ugrabiti Dalmacijo, da nas popolnoma zapro ob Jadrano in da zamorejo zavladati gospodarsko nad nami in ostalimi balkanskimi državami. Gospodarska nadoblast nad Balkanom pa bi imela za posledico i politično in vse balkanske države bi prišle v položaj laškega vazalstva in satelitstva. Dalmatinski Slovani in Slovenci v novo okupiranih deželah bi se raznarodovali na isti nasilni način, kakor so ga deležni danes primorski Slovani, katerih deca naj poseča laške šole in ki naj pišejo

»dvojezične časopise, ki jih še nobena državna oblast ni zahtevala, odkar stoji kulturni svet.

Ob 12. kličemo sedaj merodajnim čimteljem: Ne popustite za las! Nobena konsorcija nad reškimi in baroškim pristaniščem. Ako Lahki nočejo samostojne reške države in se branijo nam vrniti kljub Storsinemu aneksu k rapalski pogodbi Delto in Baroš, potem stopite pred Društvo narodov! Ni vrag, da bi tuda tam ne bilo pravice in da bi mi ne uspeli napram laškemu brezobzirnemu imperijalizmu. — Ako pa se sprejemmo kak aranžma z Lahki, potem ne smemo pozabiti ubogih, nečloveško trpinčenih primorskih Slovanov in jim zagarantirati v pogodbi sami vse kulturne, jezikovne in politične pravice.

Dr. Plan.

Telefonska in brzojavna poročila

Likvidacija reškega vprašanja.

Seja ministrskega sveta pod predsedstvom kralja. — Ugoden moment za ureditev reškega problema. Posvetovalna komisija.

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Posvetovalna komisija glede ureditve reškega problema začne danes svoje konference v zunanjem ministruv. Radi svečanosti na dvoru in včerajšnje seje ministrstva pod kraljevim predsedstvom komisija ni mogla razmotrivati predlogov italijanske vlade. Na današnji konferenci bo komisija razmotrivala Mussolinijev odgovor Pašču. Ta odgovor smatra Italijanska vlada s svojega stališča za načelno bazo, kako naj se uredi Reka in reško pristanišče. Z rešitvijo reškega vprašanja pričakuje Italija končni mir na Jadrano, ki je obenem gospodarskega pomena za Srednjo Evropo.

Predsednik posvetovalne komisije dr. Matko Laginja je izjavil Vašemu dopisniku, da se ne more hitro pričakovati definitivnega sporazuma. Za nas je sicer sedaj najugodnejši moment za rešitev problema, ker notranjepolitični položaj Italije ni tako »rožnat«, kakor ga skušajo naslikati vodilni italijanski krogi. Mi hočemo danes predsedniku vlade Nikolai Pašču in zunanjemu ministru dr. Ninčiču svetovati, da se pogajanja čimpreje nadaljujejo in zaključijo, toda na bazi Mussolinijevega pisma, marveč na temelju člena IV. rapalske pogodbe.

Tak nasvet je umesten tudi iz razloga, ker se je naš zunanje-politični položaj v zadnjem času znatno okrepil. Upam, da bo naša vlada znala odločno nastopati, da doseže dobre in gotove uspehe.

Tekom včerajšnjega dneva je predsednik dr. Matko Laginja imel dalšo konferenco z viceadmiralom Prico, ki je tudi član posvetovalne komisije.

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Pod predstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra I. je bila včeraj seja ministrskega sveta na dvoru. Seja je trajala od 10.30 do 13. Glavni predmet dnevnega reda je bilo reško vprašanje. Zunanji minister dr. Ninčič je zelo izčrpno poročal o poteku zadnjih pogajanj med Rimom in Beogradom ter je prečital pismo oz. predloge Mussolinijeve, ki jih je pred dnevi

stavil po našem poslaniku v Rimu naši vladi. Kralj se je za ta problem zelo interesiral. Ministrski svet z ozirom na nekatera, še ne povsem proučena dejtjna vprašanja je končno odločil, da da se bodo sprejeli definitivni predlogi še le na eni prihodnjih sej. Vlada se ima predhodno posvetovati še s člani paritetne komisije in s posvetovalno komisijo, na kar bo sledil definitivni odgovor Mussoliniju.

Splošno izjavljajo v vladini krogih, da so vesti o skorajšnjem sporazumu glede Reke mnogo preuranjene in je treba razvoj dogodkov primerno pre-sojevati.

— Zagreb, 27. oktobra. (Izv.) Današnje »Novosti« javljajo iz Beograda med drugim, da Mussolini ni pismeno odgovoril predsedniku vlade Pašču, marveč ustmeno po našem poslaniku Antonijeviću. Mussolinijev odgovor vsebuje tri glavne točke: 1. Reka Italiji, 2. Baroš in Delta Jugoslaviji in 3. Bankin naj se odstopi v zakup. Kakor je dopisnik izvedel, je včerajšnji ministrski svet odklonil ustmene predloge Mussolinijeve in zahteval od Mussolinija pismene predloge.

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Po seji ministrskega sveta v starem dvoru so bili ministri zelo rezervirani. Nekateri so samo kratko izjavljali, da je dosežena načelna baza za direktna pogajanja z Italijo glede Reke. Sklenjeno je bilo tudi, da o odgovoru Mussolinija razmotriva tudi posebna parlamentarna komisija, kateri bi bili pritegniti tudi člani paritetne komisije.

— Rim, 27. oktobra. (Izv.) V zunanjem ministruv izjavljajo, da so zelo preuranjene vesti o skorajšnjem sporazumu glede Reke. Po informacijah iz zanesljivega vira je Italijanska vlada dne 21. t. m. izročila Beogradu nove predloge. Italija še vedno vsrta na svojem stališču, zagovarja pa predlog, da se doba pristaniškega konsorcija nekoliko skrajša. V krogih jugoslovanskega poslaništva prevladuje optimizem.

Narodna skupščina.

Obisk poslancev Poljski.

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Za včeraj ob 10. dopoldne določena plenarna seja narodne skupščine je bila še le ob 11.30 otvorena. Zakasnitev je nastala radi tega, ker je bila pred sejo sklicana konferenca klubskih načelnikov, na kateri so razpravljali delovni program skupščine odnosno dnevni red. Po končanih formalnostih je zbornica sprejela na znanje poročilo verifikacijske odbora, da je kot narodni poslanec pozvan mesto umrlega posl. Dobro Mitrovića njegov namestnik pop Pavle Ubavčić. Seji narodne skupščine je prisostvoval edino minister notranjih del Vujičić, ker so bili ostali ministri pozvani na sejo ministrskega sveta na dvoru.

Predsednik skupščine Ljuba Jovanović je med drugim zbornici naznanil, da je dobil preko ministrstva zunanjih zadev pismo predsednika poljskega sejma Rataja, s katerim se vabi naša narodna skupščina, da obišče Poljako. V pismu predsednik Rataja izražala prepričanje, da se prisrčne razmere med obema državama še bolj poglobi. Predsednik skupščine Ljuba Jovanović je naprosil skupščino, da ga pooblasti, da sam sporazumno s klubskimi načelniki določi dan in število poslancev, ki naj obiščejo poljski sejm. Obenem je predsednik tudi naprosil za

— Odgoditev plenarnih sej.

pooblastilo, da sme povabiti v Beograd poslance Češkoslovaške republike, da tako vrnejo lanski obisk naših poslancev v Pragi.

Sporazumno z načelniki klubov je bilo delegiranih v odbor za razmejitev občin: 11 radikalov, 1 džemiet, 4 demokratski, 2 muslimani, 3 klerikalci in 1 zemljoradnik. Za predsednika tega odbora je bil izvoljen rad posl. Boža Maksimović.

Predsednik je na to ob 12.50 sejo zaključil, današnja seja prične ob 9. Na dnevnem redu je danes poročilo finančnega odbora o spremembi določil zakona o trošarin.

O tem zakonu se bo razvila daljša in zelo ostra debata, ker vlada v opozicijskih krogih razpoloženje povreči nekateri postavke o trošarini strogi kritiki.

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta je vlada poročala kralju tudi o notranji situaciji o delu v parlamentu. Vlada je med drugim izjavila, da bi bila umestna odgoditev narodne skupščine, čim bo v plenumu sprejet zakonski načrt o spremembi zakona glede trošarine. Ta zakon bo po mnenju vlade sprejet prve dneve prihodnjega tedna, najpozneje v sredo.

Ministrski svet.

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Za včerajšnjo sejo ministrskega sveta, ki se je vršila v starem dvoru pod predsedstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra od 10.30 dopoldne do 13. popoldne, je vladalo v parlamentarnih krogih veliko zanimanje. Ministrski svet je razpravljal: 1. reški problem, 2. sporazum z Bolgarako v zadevi plačila reparacij in 3. vprašanje reparacij, ki jih ima nam do-baviti Nemčija. O reškem problemu po-

ročamo na drugem mestu. Zunanji minister je poročal o stanju pogajanj med bolgarsko in našo vlado, o plačilu rekvizicij, ki jih je napravila bolgarska vojska za časa okupacije v dolini Morave. Visokost zneska še ni definitivno določena. Pričakovati je, da se doseže med obema vladama sporazum v tem smislu, da bo Bolgarska prevzela plačilo rekvizicij v znesku 250 milijonov levov. Delegat v glavni reparacij-

ski komisiji Mate Bošković je poročal o reparacijah, ki jih ima Nemčija do-baviti naši kraljevini. O tem vprašanju se je razvila daljša debata. Delegat Bošković dobi od vlade nadaljna navodila, na kar bo zopet odpoval v Pariz.

TRGOVINSKA POGODBA Z AVSTRIJO.

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) V Industrijski zbornici je bila včeraj dopoldne daljša konferenca zastopnikov trgovskih, obrtnih in industrijskih korporacij. Konferenca je zelo obširno razpravljala o definitivni trgovinski pogodbi z Avstrijo. Konferenci sta prisostvovala tudi za sklepanje te pogodbe določena delegata načelnika v ministruv trgovine in industrije Todorović in Milan Savčić. Zastopniki trgovine in industrije so podali delegatoma glavne smernice, po katerih se naj skle-ne ta pogodba.

ITALIJA IZROČI DEL TRGOVSKEGA BRODOVJA BIVŠE AVSTRO-OGRSKE.

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Na podlagi sporazuma Trumbić-Bertolini ima Italija naši državi vrniti celokupno tonažo brodogradnje, ki se je nahajala v pristaniščih Dalmacije. Poslanik Antonijević je obvestil finančno ministruv, da je sedaj italijanska vlada sklenila vrniti del ladij finančne straže, ki je vršila obalno kontrolo. Italija ima v svoji posesti okoli 20 takih brodov, med drugimi »Split«, »Dubrovnik« in »Zadar«. Italijan, vojno ministruv je odobril vrnitev »Split« in »Dubrovnik«, ostalo brodogradnje pa je pripravljeno vrniti šele tedaj, ko bo popolnoma likvidiran spor glede Reke. Poveljstvo finančne straže v Splitu odpošlje te dni v Kraljevico osebo, ki ima prevzeti gor-i omenjeni ladij.

Italija podpira albanske razbojnike.

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Po poročilih iz Tirane so odpovali znani sovražnik naše države Hasan bej Prishtina, brat razbojnika Barjama Izmid Cur in vodja albanskih razbojniških čet Kajoš v Italijo. V Gaei se imajo sestati z nekaterimi člani črnogorskega odbora, da se domenijo glede skumne akcije proti naši domovini. Ugotovljeno je dalje tudi, da je imel Prishtina razgovor z voditeljem makedonskih komitštev Todorom Aleksandrovom. Sporazumno je določen načrt, kako imajo ti razbojniki pričeti skupno borbo v naših južnih krajih. Prišlo je dalje tudi poročilo, da so dobili voditelji »kosovskega odbora« potne dokumente od Italijanskega poslaništva v Tirani. Albanski razbojnikl nameravajo naprositi Italijansko vlado, da finansira njih podjetje »za osvobodjenje Albancev«.

Reparacijsko vprašanje znova na dnevnem redu.

Važna izjava Baldwin. — Polnarcé za sodelovanje z Ameriko.

— Pariz, 26. okt. (K) Diplomatični sodrnik Havesove agencije je izvedel, da je ministrski predsednik Poincaré v imenu francoske vlade obvestil washingtonsko vlado, da rade volje sprejme predlog predsednika Coolidgea glede sklicanja strokovnjake konference za določitev nemške plačilne sposobnosti. Poincaré bi rad videl na tej konferenci ameriškega zastopnika, seveda pod pogojem, da ostane versajska pogodba neizpremenjena. O nemški noti, ki je bila izročena reparacijski komisiji v sredo, se bo baje oficijelno razpravljalo prihodnji tork. Francoski delegat in predsednik komisije Barthou bo predlagal svojim kolegom, naj se pri tem drže predpisov versajske mirovne pogodbe.

— London, 26. okt. (Wolff.) V svojem govoru v Plymouthis se je Baldwin dotaknil sedanjega stanja pogajanj v mednarodni konferenci, ki naj bi s sodelovanjem Amerike razpravljala o reparacijski vprašanju. Angleška je iskreno pozivala zaveznike, naj se temu predlogu pridružijo in povabijo na konferenco tudi Ameriko. Baldwin je dejal: Prosim gospoda Poincareja, naj z ozirom na svoj narod, na nas in na ves svet, enkrat, dvakrat in trikrat premisli, predno odkloni to vabilo. Glede nemških reparacij je ministrski predsednik izjavil, da Nemčija mora plačati pravično kazen za vojno, toda predno bo mogoče plačati reparacije, mora biti stabilizirana njena valuta in njene finance podrejene kontroli. Vzpričo dogodkov zadnjih dveh let mora biti celokupni znesek reparacij znova določen.

Vesti iz Bolgarije.

Delovanje bolgarsko - jugoslovnske komisije. Nova stranka. Angleško pismo. Proces proti komunistom. Volitve v sobranje.

— Sofija, 26. okt. (Izv.) Jugoslovnsko-bolgarska mešana komisija nadaljuje svoje delo. Sklenjena je že konvencija o medsebojni pravni pomoči v slučaju kriminalnih zločinov in o pravni pomoči glede državljanjskih in trgovskih procesov. Po sklepu obeh konvencij je predsednik delegacije SHS odpoval v Beograd, da dobi pooblastilo za ratifikacijo omenjenih pogodb. — Glede revizicij še ni dosežen končnove-ljavni sporazum. Komisija bo imela še nekaj seantkov, nakar zaključijo svoje poslovanje. Jugoslovnski delegati se povrnejo v Beograd brzkonec koncem t. m. — V Sofiji je začel izhajati organ nove stranke »Narodno edinstvo«. Ta stranka se je ustanovi-

la iz elementov, ki so izstopili iz narodno-liberalne stranke tekot septembra, ko se je vršil strankni kongres. — Pred sofijskim volnim sodiščem so se začele razprave proti komunistični zarotnikom. Preiskovalni sodniki so zbrali ves material o 63 obtožbah. Vsi so se pregrešili zoper paragraf 99 kazenskega zakona, ki govori o veleizdaji. Čaka jih dosmrtna težka ječa. V Kazaniku je vojno sodišče opustilo 400 komunistov, 600 pa je še aretiranih.

Predsednik vlade Cankov z odločno stjo zavrača vsa poročila, da vlada namerava volitve v narodno sobranje preložiti. Volitve se točno vrše 18. novembra. Voliti na agitacija je sedaj v polnem teku. Vlada bo postavila svoje kandidate v 210 okraih. Vlada izjavlja, da se bodo volitve vršile popolnoma svobodno brez vsakega pritiska.

SPLOŠNA STAVKA NA POLJSKEM.

— Varšava, 26. okt. (Izv.) Na poziv strokovnih organizacij je večer izbruhnila splošna stavka železničarjev in drugih transportnih delavcev. Med delavstvom so širili od strani organizacij propagando, da se proglasi splošna delavska stavka. Po nekaterih poročilih stavka na železnicih nima še splošnega značaja, na nekaterih progah je še delni promet.

RENSKA REPUBLIKA.

— Pariz, 26. okt. (Izv.) Petit Parist-on javlja, da so snovi ob 22. separatisti zasidli mesto Koblenz. Brez vsakega odpora so zasidli državna poslopja, urade, kakor počte in brzojav.

— Pariz, 26. okt. (Izv.) Zunanje ministvo uradno demantira vse iz Berlina forstrane obdolžitve, da bi bile francoske vojske oblasti v Porenju sodelovale pri sestavi proklamacije o ustanovitvi renške republike.

Madžarska proti Mali antanti in Slovanstvu.

— Budimpešta, 26. oktobra. (Izv.) Oficialni organ madžarskih fašistov »Szozsát« priobčuje daljši članek, naperjen proti Mali antanti in Slovanstvu sploh. Med drugim članek skuša javnost prepričati, da je Mala antanta največja sovražnica madžarskega naroda. Madžarski in Italiji proti velika nevarnost od strani Slovanstva. List nasvetuje najtesnejše sodelovanje Italije in Madžarske proti Mali antanti.

Zanimiva je dalje vest drugega fašistovskega glasila, ki javlja, da izbruhne v Makedoniji velika revolucija. Med Radkjem in makedonskimi organizacijami je prišlo do popolnega sporazuma glede svobodne Makedonije in hrvatske republike.

Na Madžarsko se uvažajo iz Italije velike množine municije. Spravljajo se v tajna skladišča na mejah proti Češko-slovaški in Jugoslovaški.

Vesti iz Italije.

Komunisti oproščeni obtožbe. — Mussolini napram delavstvu. — Ureditev dolgov z Jugoslavijo. — Ladjedelnica v Trziču prosi dela. — Sekvester na posestvu Karla Štefana.

— Rim, 26. okt. (Izv.) Več dni je trajala kazenska razprava proti komunističnemu izvrševalnemu odboru, ki je bil obdolžen protidržavnega rovanja. Vsi obtoženci so bili večeraj oproščeni in puščeni na svobodo. V političnih krogih se presoja oprostitev kot umesten pacifičen čin.

— Turin, 26. okt. (Izv.) Mussolini potuje in govori, gotovo tudi z namenom, da bo proslava obletnice fašistovskega pohoda v Rim toliko slovesnejša. Tu je govoril Mussolini sredi delavcev, povdarjajoč važnost in vzvišenost dela. pri tem pa ne smejo nikdar pozabiti, da so Italijani. »Ne moremo živeti od gladije preteklosti, marveč moramo živeti za novo Italijo. In za to novo Italijo zahteva od vseh izpolnjevanje lastnih dolžnosti. Potrebna je disciplina in klor bi se jej upiral, mu jo naložim! Proti nasprotnikom se izraža v svojih govorih zelo ostro in odločno.

— Gorica, 26. okt. (Izv.) Trgovska zbornica se je pridružila sklepom posveto-vanja interesirancev v Trstu o ureditvi dolgov in posojil v avstroogrskih kronah z Jugoslavijo, namreč, da se zahteva v pogajanjih z Jugoslavijo ureditev za 60 %, oziroma 56,50 % v lrah za vsaki sto avstroogrskih kron.

— Tržič, 26. okt. (Izv.) Znova proti brezposelnosti tukajšnjim delavcem. Ladjedelnica je izključena iz novih že določenih gradb za vojno mornarico. Tržički župan se je sedaj imenom delavcev obrnil tozadevno na Mussolinija in na admiralca. Mačehovsko postopa Rim z Julijsko krajino!

— Veliki Lošinj, 26. okt. (Izv.) Giurliatti, komisar za posestva pripadnikov tujih držav, je stavil pod sekvestar posestva bivšega nadvojvode Karla Štefana v Velikem Lošnju. Posestva obsegajo razne zgradbe in ogromen park. Karol Štefan je protestiral in izjavil, da je vso svojo last v Vel. Lošnju daroval hčeri Eleonori, poročeni z Italijanskim podnikom Klossom. Sekvestrirana je tudi nadvojvodova jahta.

PASJE MESO V NEMČIJ.

— Monakovo, 26. okt. (Izv.) Vlada organ »Bayerische Staatszeitung« javlja, da prodajajo v neki prodajalni živil pasje meso funt po 2 milijardi in raztopljeno pasjo mast funt 8 milijard.

VREMENSKA NAPOVED.

— Dunaj, 26. okt. (Uradna vremenska napoved.) Večinoma jasno in toplo.

Dr. K. V.

Rakek.

Na celi progi južne železnice, od Dumaia do Trsta in morja, je menda že od nekdanj Rakek v blagovnem oziru in prometu najmočnejša postaja.

To prometno dejstvo je treba posebej poudarjati. Kajti zunanja podoba te znane notranjske blagovne centrale v preteklosti in sedanjosti je sama ob sebi ne zvali k tej lepi misli. Majhen je kolodvor Rakek, majhni ali vsaj ne veliki so postranski lokali, skladišča. In tiri, kar jih je, leže takorekoč v zaseki ob skalnatem griču ali rakovski »gmajni«.

Pa naj se ti okoli ozira kamorkoli po tej železniški napravi, gotove se pri tem ogledovanju ne zmisliš, da se ravno na tej postaji največ in od vseh strani naklada in odvažja zlasti proti jugu.

Iz teh razlogov bi utegnil marsikdo posumnjati, da se za to največjo in najplodovitejšo postajo tudi največ skrbi in stori. In mislilo bi se lahko še dalje, da so se namreč merodajni faktorji vsaj sčasoma, v petem jugoslovanskem našem letu zgenili in popravili vse tisto, kar se je zamudilo prve čase. Saj je znano, da se je ob prevratu italijanske »roka« stegnila skoraj gori do Borovnice.

Pa vse te in take misli so ostale do danes neizpolnjene in zelo pobožne želje skoro vseh okoličanov Rakeške postaje in vseh gospodarskih krogov in čimteljev, ki prodajajo različno svoje blago, seveda največ le vsake vrste na vagon ali postajo Rakek. Takih prodaj in računov največ povsod pri nas na izobilje zlasti sedaj v povojnem času, ko je Rakek postal vrhu tega še naša obmejna postaja.

Prav ta moment in pa ravno kar izvršeno poddržavljenje Južne železnice sta zadostna razloga in povoda za kar največjo ljubezen, ki naj jo državna uprava posveti in izkaže sedanjim rakeški mizeriji.

Razmere na postaji Rakek so namreč dandanes dezolantne. Te razmere pa ne vladajo od časa, ko so se počeli pošiljati vagoni v Ljubljano v svrhu obeležanja z novim lastniškim znakom. In tudi ne od časa, ko se je vzpostavilo delo v naših premogovnih revirjih. Razmere na postaji Rakek je imela priliko razmotriti že pred meseci posebna komisija, katero je sklicala pokrajinska uprava po inicijativi naše trgovske zbornice. Že tedaj se je ugotovilo, da je situacija povsem nemogoča. Današnja situacija pa se je od tedaj iz raznih vzrokov še poslabšala in postaja za prizadeta podjetja naravnost katastrofalna.

To trditev dokazuje konkretno dejstvo, da imajo v skladišču na Rakeku stalno po 200 do 300 vagonov lesa, po tri do štiri tedne ne dobe niti enega vagona za oddajo blaga. Te trditev, katerih delo je proračunano postaji Rakek na dva do tri vagonne dnevne oddaje, ne dobe vagonov niti za prekomorske pošiljave, ki so vezane na pomorske zveze in katerih zamuda donosa največjo škodo. Te trditev so primorane ustaviti obratovanje vsled pomanjkanja prostora na skladiščih in odpustiti delavce in voznike. S tem se ustvarja v celem obširnem zaledju, ki živi le od lesnega prometa, nevzdržna situacija. In delavstvo in ljudstvo edino vsled zastaja železniškega prometa ne zasluži niti vsakdanjega kruha.

Dogaia pa se tudi, da se vsled pomanjkanja vagonov devoz na postajo Rakek od slučaja do slučaja kratkoma le prepeve. Tako je postaja večkrat tudi delj časa za dovoz lesa sploh zaprta, da-si je imel Rakek pred vojno do 6000 vagonov letnega prometa.

V ilustracijo teh nevzdržnih razmer naj služi notorično dejstvo, da je skoro vsaka pošiljatev iz postaje Rakek obremenjena z visoko ležarino. Kajti blago ne leži samo po cele tedne, v posameznih slučajih celo po cele mesece in to brez vsake krivde stranke na postaji, predno se natovori in odpošlje. Take pošiljatev odidejo na prejemnika obremenjene že z izgubo! V takih razmerah in pogojih se mora nehati vsako delo iz postaje Rakek! In ker se izvažja v pretežni večini tesano tramovje, ki je v pravem pomenu besede »reven artikel« in ki donasa le tedaj razmeroma mali zaslužek, če se vrši obratovanje hitro in brez zadržkov in težkoč, je pač jasna velika škoda, ki se dela dan na dan našemu lesnemu trgovstvu.

Da se je na postaji Rakek ustvarila ta kritična situacija, ki danes ne ogroža samo prav resno vsakega obstoja posameznih obratov, ampak ustvarja v zaledju pravo gospodarsko krizo, temu je kriv sistem, ki je dosledno preziral Rakek, od kar se je premaknila državna meja. Rakek kot zadnja postaja je donasal premalo dohodkov južni železnici, da bi ga dotirala z vagoni za promet proti Italiji. In če se preišče dotacija posameznih postaj južne železnice z vagoni, bo kaj lahko utemeljiti to trditev, Ta sistem doslednega zapostav-

Gospodarstvo.

ljanja postaja Rakek se očividno in krepko vzdržuje. In vse kaže, da se še slabša v zadnjem času in obratu. Pri že prej omenjeni postaji, ki se je vršila pred meseci na postaji Rakek, se je vsakdo lahko prepričal, da so zastopniki južne železnice zvrčali krivdo glede teh razmer v prvi vrsti na carinsko postopanje, ki baje zadržuje redno oddajo. Pri drugih prilikah pa navaja južna železnica zopet povsem druge vzroke. Rakek pa zdihuje dalje.

Edini pravi vzrok kritični situaciji na postaji Rakek je bil, je, in ostane pač ta, da se južni železnici ne izplača, ne konvencira dotirati te postaje z zadostnim številom vagonov, ker ji prevoz do državne meje ne donasa dovolj dohodkov.

Proti takemu postopanju in sistemu pa je treba protestirati kar najodločnejše v splošnem interesu.

To se je, kakor se nam pripoveduje, tudi že zgodilo na pristojnem mestu. Protest pa naj velja v prvi vrsti nevzdržnim razmeram na Rakeku sploh in pa zapostavljanju in povsem nepravilčenemu omalovaževanju najvažnejših splošnih interesov vse trgovine, ki se osredotočuje že od nekdanj na nesmiselnem preziranem in grdo zanemarjenem Rakeku.

Ker se bliža zima, upajmo, da se čimprej zganejo stari ali novi ali obojni gospodari Južne železnice. Tako bi se pospešeno oddajo blaga posameznim obratom omogočila ureditev skladišč, predno zapade sneg in predno nastane nova velikanska škoda.

— G O razvoju jugoslovanskih ekli razpravlja v zadnji številki lista »Die Börsen« nadravnatelj Živnostenske banke Josef Spitalaky. Nizki kontingent novčanice pritiska — po njegovem mnenju — na tečaj vseh na zagrebški borzi notiranih efektov. Kronično denarno pomanjkanje v Jugoslaviji se tudi to jeseni ni izboljšalo, ker je kmetstvo ljudstvo svoj izkupiček za prodano sladkorno repo, češnje, vino, hmelj itd. tudi se nadalje tesaviralo in spravilo po svojih skrinjah in skrinjicah, namesto da bi ga v podobni vlog zaupalo denarnim zavodom. Jugoslovanski kmet je zelo nezanimljiv, ne pravi je zlasti pri manjših zavodih nekaj kratov slabe izkušnje, če se mu vloga ni pravočasno ali samo v obrokli mogla izplačati. Tako slučajno so se s svojčias pripetili, in nezaupanje vsled tega še danes ni izginilo. Tako je tudi razumljivo, da banke ne morejo dati borzi skoro nikake gotovine na razploga in da v takih razmerah trpi tudi efektalni lombard. Za inozemca, ki za inozemski denar kupuje efekte na zagrebški borzi, denarna suša pomeni veliko korist pri nakupu zagrebških vrednot, zlasti pa vseh tistih efektov, ki kotirajo tudi na drugih borzah. — Spitalaky razpravlja potem o posameznih najvažnejših bančnih aktih in industrijskih papirjih. Na koncu omenja dinar in njegov tečaj in pravi, da jugoslovanski finančni minister stoji na striktem anti-inflacionističnem stališču in se ravna v svoji politiki po načelih. Račinovih, ki so se obnesla v Českoslovaški. Vred tega se je dinar v zadnjem času očividno okrepil in se lahko pričakuje, da se njegov tečaj za nekaj časa stabilizira okrog 7 švicarskih frankov. — Bilo bi v interesu zagrebške borze, oziroma jugoslovanskih dividendnih papirjev, da finančno ministvo modernizira prednese glede izplačevanja kuponov v svrhu promptne ne likvidacije dividend brez odbitkov v Jugoslaviji in inozemstvu. Leto dobiha za Jugoslavijo vedno večje zaupanje in daje njenim bankam kredit in denar na razpolago. Poobno Anglija, Svica, Amerika, Holandska, pa tudi Českoslovaška, Avstrija in Madžarska se zanimajo za Jugoslavijo in se hočejo tu gospodarsko uveljaviti. — Tako piše Spitalaky. Zanimivo je, da našega italijanskega sosedu in njegovega sovrastva do nas in našega dinarja niti ne omeni. Upajmo pa, da bo Italija v tem gradom sovrastvu tudi efektivno kmalu popolnoma osamljena.

Dr. K. V.

— Stavbena družba »Unione«. Izredni občni zbor stavb. dr. »Unione« katerega so zahtevali nekateri delničarji, ki so se čutili oškodovani, ker je prodal upravni svet stavbišče ob Miklošičevi na Dalmatinovi ulici »Vzajemni posojilnici« za ceno 100 K m², ki je v vredni do 200 K m². Stavili so sledeče predloge: 1) Sprememba pravil, da se tudi »odkupitve« premoženja nad gotovo svoto stavi na dnevni red občnega zbora. 2) Da se kupna pogodba razveljavi, in če bi to ne bilo mogoče, stavbišče, ki meri 760 m², sodnijsko cenl, in to v teku 30 dni. Nastalo diferenco naj plača upravni in nadzorni svet »Unione«, ki so zakrivilo to prodajo, in naj se ta diferenca razdeli med vse delnice enako. 3) Delniško družbo »Unione« ne zadene nobena krivda radi eventualnega dohodastvenega prestopka, ter naj eventualno kazni, ki bi jo morebiti finančno ravnateljstvo odmerilo, nosijo v polni meri člani upravnega in nadzornega sveta, ki so delovali pri tej prodaji in so za njo odgovorni. Zastopniki je bilo 2401 delnic. Predseduje Fr. Peterca. Ravnatelj Gogala ojašni predzgodovino prodaje, da sta dr. Cerne in dr. Gregorič ugovarjala, ko se je izvedelo po občnem zboru 22/23 iz bilance o tej prodaji, in zahtevala povrnitev škode prizadetim delničarjem. Se le ko je bila ta sklica občnega zbora, so vložili zahtevo po sklica občnega zbora. Iz zapisnika zadnjega občnega zbora se ugotovi, da o prodaji stavbišča ni v zapisniku ničesar omenjeno, na kar ravnatelj Gogala pojasni, da je to med točkami bilance povedal. Iz zapisnika seje upravnega sveta se ugotovi, da je »Vzaj. pos.« vprašala za ceno, in da je upravni svet to ceno določil. Prvi govornik dr. Gregorič konstatira, da je iz obeh zapisnikov jasno, da je »Vzajemna pos.« ki je imela takrat nad polovico delnic v svojih rokah, glasovala v lastni zadevi za kupno ceno in prodajo. Ako ta praksa obvelja, so ostali delničarji na milost in nemilost kročeni tej večini, ki jim lahko vse premoženje »Unione« na leti na-

čin vzame iz žepa. Ta zadeva bi morala priti kot posebna točka na dnevni red občnega zbora, in če bi le eden delničarjev tej ceni ugovarjal, bi morala »Vzaj. pos.« imeti toliko takta, da ne vzame s silo delničarjem njih premoženja. Kdo si bo pa še upal sapati delniškim družbam svoj denar, če bi ta priča obveljal. Morala nas uč da ne amemo vedoma delati komu krivice, da moramo storjeno krivico popraviti. Prof. Remec se neokusno loti dr. Gregoriča, katerega brani kanonik Sušnik. Dr. Gregorič konstatira, da je ustanoven občni zbor »Unione« kupil od konzorcija sedanje stavbišče na katerem stoji »Unione« vsled doglasnega sklepa vseh delničarjev, in da za začetno slabo stanje »Unione«, ni on odgovoren, nego razmere. Sedaj so pa gotovo vsi zadovoljni, da je on takrat sprožil in izpeljal to misel. Dr. Brejc pojasnjuje pravno stran, da se upravnega sveta za to ne more priti, ker mu je dal občni zbor absolutorij, in predlaga naj se stavljeni predgi umaknejo. Ker so delničarji ugovarjali, se je končno vršilo glasovanje in bili so vsi predlogi odklonjeni, sprejet pa predlog, da se naj izvoli odbor 3 članov, ki bo predlagal prihodnjemu občnemu zboru spremembo pravil, ker so sedanja zastarela, in ustvarjajo absolutizem pri gospodarstvu družbenega premoženja in pa predlog prof. Remca, da se odobri to postojla kot veljavna. Tako si je »Vzaj. posojilnica« sama prodala stavbišče. Razlog za to nizko ceno naj bi bilo dejstvo, da ima »Vzaj. pos.« največ delnic, in ker je bilo podjetje začetkoma pasivno tudi največjo škodo. Ona si je popravila škodo, ostali delničarji so pa plačali. Baje se bo ta zadeva še pri sodišču nadaljevala.

— Zagrebška blagovna borza 26. okt. Na produktini borzi notirajo: Pšenica 80 kg Gajdobra, roba 350, koruza, bačka postaja, roba 250, Zagreb, roba 285, oves, rešetani franko Zagreb, roba 250, moka baza »a« bačka postaja, roba 540, baza »a« franko vagon Zagreb denr 565. Tendence neizpremenjena.

— Poročilo z žrnega trga. Ljubljana 27. septembra. Cene so s poslabšanjem dinarja stalno popuščale. Ko se je pa ta tendenca preokrenila, so cene ostale nizke. La pšenica se je malo popoblašala. Bačka notra izven borze Din 340—342,50. V Ljubljani so cene tudi polagoma nazadovale ter dosegle za pšen. moko »a« Din 615, oves 310, zdravo koruzo 340. Fižol ribičan in prepečar se zaključuje po Din 650.

— Likvidacija parobrodne družbe. Parobrodna d. d. »Transatlantika« v Zagrebu je sklenila likvidirati svoje poslovanje, ker ji zlasti v zadnjem času delo ni šlo izpod rok tako, kakor je želela.

FANTOM

25.-27. I. del 28.-31. II. del

KINO TIVOLI

Politične vesti.

— Na nevarni poti. Po časopisni vesti se je dr. Ante Trumbić definitivno naselil v Zagrebu in da namerava iz tega mesta voditi nadaljno politično akcijo svoje skupine. Ko se je poslavljial od svojih splitskih prijateljev, je imel daljši ekspezo, ki je v marsikaterem odstavku osvetlil sedanjí politični pogled tega za našo državo tako zaslužnega moža. Iz teh odstavkov pa moramo takisto razbrati, da se dr. Trumbić ne nahaja na dobri poti in da njegovega temeljnega prepričanja ne moremo odobravati, ker je preveč površno in nedosledno. Tako je n. pr. dejal, da obstoja ves njegov program v tem, da je Hrvat, Kaj je neki s to linguistično in folkloristično besedo hotel povedati? Ali morebiti to, da moramo vzeti za bazo sporazumevanja in urejevanja notranjega spora ohlapne lingvistične pojme in da se prepirajmo o folklorističnih razlikah Bosancev, južnih Dalmatincev, Vojvodincev in Sremcev? Po našem mnenju programi »Mi smo Srbi.« »Mi i smo Hrvati.« »Mi smo Slovenci« niso pripravnne politične baze našega nadaljnega notranjega razvoja. Bolje bi bilo vsekakor, da mesto te narodnostne filozofije priznamo hladno državnopravno stališče, da se oklenemo enotne države in da notranje nedostatke posmatramo iz tehničnih, gospodarskih, upravnih, socialnih in kulturnih vidikov, ev. iz prometnih, industrijskih in trgovinskih, nikakor pa iz stališča separatističnih nacionalnih ideologij. Poizkusimo govoriti o dejanskih nedostatkih sedanjega notranjega življenja, o krizah gospodarstva, o finančnih nalogah Zagreba in Ljubljane, o upravnih nezanesljivosti, o carinskih pogreškah itd., osnujmo ev spravno politiko med Srbi, Slovenci in Hrvati na konkretno vtemeljitev, na konkretne notranje napake, ne pa na opasne narodnostne ideologije, ki so velika nevarnost enotne državne ideje in skupne moči. Obžalujemo, da dr. Trumbić te strani našega notranjega spora ni videl. Problem revizije ustave bi bil daieko lažji in nedolžnejši, da se opira na predlagano konkretno vtemeljitev, kakor pa da se naslanja na Sovinistično in narodnostne separatizme.

— Hrvatski namestnik v Beogradu. Pokrajinski namestnik za Hrvatsko in Slavonijo dr. Cimić je večeraj prispev v Beograd ter se delj časa razgovarjal notranjim ministrom in glavnimi referenti ministristva notranjih zadev. Otvorna rešitev je vprašanje uvrstitve uradnikov II. in III. kategorije.

— »Samouprava«, glasilo radikalne stranke, je definitivno prešlo, kakor javljajo beogradski listi, v roke dr. Lazze Markovića, bivšega pravosodnega ministra.

— Na dela za Habsburžana. Bivša avstrijska cesarica Zita živi, kakor znano, a svojo rodbino na španakem v mestecu Lequeitu. Nedavno tega so bili zbrani v Lequeitu z malimi izjemami vsi habsburški principi, ki so prisegli najstarejšemu Karlovemu sinu Otonu zvestost in ga priznali kot svojega poglavarja. Obenem so se zavezali, da bodo delovali z vsemi silami za to, da pride do svojih pravic kot cesar avstrijski in kralj ogrski. Dne 10. novembra pridejo v Lequeito madžarski magnati grof Andrássy, grof Appony, škof Mikes in grof Secezen, da se poklonijo, kakor pravijo, »svojemu kralju« in da obenem uredijo vprašanje glede pouka mladega princa v madžarski zgodovini in v madžarski državnopravni vedi. Imenovani magnati bodo imeli konferenco z voditelji legitimističnega gibanja v ostalih bivših pokrajinah Avstro-Ogrske, da se sredi nijo glede skupne akcije za restavracijo Habsburžanov. Mnenja so, da je sedaj najugodnejši trenutek, da se prične s sistematičnim propagando na Madžarskem in v Avstriji pa tudi v Jugoslaviji za Otona. Za habsburško propagando imajo baje v rokah ogromna denarna sredstva, katera je večinoma nabral grof Appony na svojem agitacijskem potovanju po Ameriki.

— Vatikan in Italija za donavsko kat. državo. Dumajski list »Der Abend« piše: »Današnje stanje v Nemčiji želite Italija in Vatikan. Želita izkoristiti vladajoči kaos v Nemčiji v svoje svrhe. Vatikan je te dni pozval vse bavorske škofo na posebno konferenco, kjer se naj končno reši še davno sestavljeni načrt Vatikana za katoliško državo ob Donavi. Vzporedno s tem načrtom so prikojeni tudi vojni načrti Italijanskih fašistov, ki zro v bavorskih nacionalisti stih svoje zavezanike proti Franceski, ker se je današnja italijanska politika že zdavna okrenila proti Francozom. Pred nedavnim časom je bila v Monakovem zaključena tajna pogodba med italijanskimi fašisti in bavorskimi nacionalisti. V tej pogodbi se označuje Tirolska kot skupna meja, ki naj služi kot spoj kasnejše obdonske države. To pogodbo sta v imenu Italijanov podpisala Ernesto Maroccini in Frederico Giarelli. Bavorski nacionalisti so se zavezali, da izzovejo konflikt z Berlinom ter prevzemo v svoje roke vojaško oblast. Komendant bavorske vojske general Losov se še popolnoma ravna po določitih te pogodbe. Končni cilj te pogodbe je, da se ustanovi katoliška država, ki bi segala od Rene vzdolž Donave do madžarskih pust. Tej državi daja svoj blagoslov sv. oče v Vatikanu...

— Obupani berlinski delavski stolji. Razburjenost in pobitost med delavci, zlasti med nezaposlenimi, je z ozirom na silno rastočo draginjo vedno resnejša. Zaradi nevarnodno napete situacije so izročile tri vodilne strokovne organizacije vladi spomenico, v kateri jo prosijo nujne pomoči. Spomenica pravi med drugim: V imenu delovnih slojev izjavljajo zbrani odbori treh glavnih strokovnih organizacij, da široke mase ne bodo več mirno gledale rastoče draginje. Velike delavske mase in vsi oni, ki delajo na dan samo par ur, so pritrjeni do obupa. Medze delavcev, kateri delajo, so se tako zmanjšale, da ne zadostujejo več za košček kruha. V imenu stradalajočih mas zahtevajo strokovne organizacije, da vlada nemudoma odstrani skrb za prehrano. Delavce ne zasluži več toliko, da bi se kupil hlebec kruha, ki stane danes v Berlinu cno — milijardo!

Mazzini o slovanskem pokretu.

Uključujoč med jugoslovanske dežele Reko, Primorje, vso Dalmacijo in črnogorsko obal do Bojane ter na to navaajaoč češkoslovaško in poljsko ozemlje izvaja Mazzini v svojih »Dolžnostih človeka«:

»O slovanskem pokretu teh dežel, ki se zadnjih 50 let neprestano širi in stremi za tem, da se ti slovanski elementi učvrstijo kot nacije, kažemo s prstom na neizmerne posledice čuječnosti, i. obstoja razširjene ljudske družine, ki je bila odsej brez glasa in brez lastne urejene življenja, ki pa danes zahteva pravico besede in zajednice z vsemi ostalimi evropskimi narodi. Med tem moremo že zatrditi, da je nedolga uspeh tega pokreta sigurna stvar. Ne gre več za to, da bi se preprečil ali pritižil, marveč gre za to, da se spravi ta pokret na najboljšo pot in da iz njega po odstranitvi vseh nevarnosti kar najhitreje nastanejo najpovoljnije posledice za evropski napredek. Ta pokret slovanskih plemen, kateri pozdravljen in podprt kot čin previdnosti mora pomladiti z novimi močmi in delavnimi elementi vse evropsko življenje in pripravi polje za religiozno in socialno obnovo, ki je danes neizbežna, bi stal, ako bi se ga preprečevalo ali opazčalo ali odpravilo s prave poti, Evropo 20 let težkih let in krvi.«

Julijska krajina.

Dies irae.

Med Italijanom i ostalim evropskim svetom podigao se je nepremostiv zid, još tvrdi i čvrsti nego li su klišee našeg Krasa. Jer je sazidan suzama naših interniranih u Sardiniji god. 1919. plamenom žarišta, koja su uništila »Balkan« u Trstu i Narodni dom u Pulji, naše tiskare i 52 kuće naših seljaka; jer je sazidan prokletstvom Italijanskih građana, koji su bili potjerani ili prisiljeni, da zapuste svoju rodnju grudu samo za to, što su Slaveni; jer je sazidan narančenom majka, kojima su otuđene nevine duše njihove djece, koja su lišena osnovne poduke u materijem jeziku; jer je sazidan vazda dahim, ali nikad ne održanim obećanjima; jer je sazidan konačno tim trim ukazima triju prefekata Trsta, Pule i Vidma: Crispo-Moncada, Giamoni i Pisenti. Zidina nepremostiva, da, ali ne za nas. Zar ne čujete naše pjesme? Ne, nije to više pjesma, već je to bolni krik zdvojnog naroda, koji ne će da izumre. Krik, koji se od Soče do Snežnika, od Premanture do Triglava diže k nebu iz naših bolnih grudi, diže se k nebu — kaže ga cio svijet — diže se kao divna molitva i kao vječna prisega: to je eto naša pjesma, koja ne će nikada izumrijeti:

Hej Slaveni! Jošte živi
Riječ naših djedova,
Dok za narod srce bije
Njihovih sinova.
Živi, živi duh slavenski,
Zalud ćeš vjekoma!
Zalud ponor prijeti pakla
Zalud vatra groma!

Če je kaka stvar se tako slaba, nekaj dobrega ima vendar le na sebi. Proslule odredbe Julijskih prefektova zahtijevale po Jugoslavi, listih v vsej pokrajini Italijanske prevode vseh članov in poročil. Tako bodo mogli Italijani čitati v svojem jeziku, kaj pišejo Jugoslaveni! To utegne celo dobro vplivati: Mišlimo, da Italijanski prevod tako pogumnega članka, kakor je navedeni iz »Istarske Riječi«, ne ostane brez pravega vtiska na Italijane!

— Za mnjenje o zabranitvi jugoslovenskih listov v Italiji je dal povod razglas istrskega prefekta Giamonija, ki odreja, da se prepoveduje izdajanje in razpečevanje listov, tiskanih v slovenskem ali hrvaškem jeziku, ako nimajo Italijanske prevoda, in utemeljuje svojo odredbo z globokim vplivom na javni red in javno razpoloženje v tej pokrajini s strani razpečevanja listov v slovenskem in hrvaškem jeziku sploh. Ne moremo si misliti, da bi Italijanska vlada zabranila listom iz Jugoslavije poštni debit, kajti taki zabranitvi bi sledilo nemudoma ustavljenje Italijanskih listov, ki prihajajo v Jugoslavijo. Naših jugoslovenskih listov gre razmeroma malo v Julijsko krajino, ali Italijanskih listov prihaja v Jugoslavijo zelo veliko. Na udarec na jugoslovenski tisk s strani Italijanske oblasti bi sledil udarec s strani naše oblasti na Italijanski tisk in ta bi imel mnogo občutnejšo škodo. Sicer pa bodo domači jugoslovenski listi v Julijski krajini še nadalje izhajali in odslej bodo Italijanskim oblastnikom celo v njihovem jeziku razlagali svoje trpljenje in svoje krivice!

Razgled po slovanskem svetu.

— Ruski kroček v Bratislavi. Danes, 27. t. m. začne ruski kroček v Bratislavi svoje jesensko prosvetno delovanje s prireditvijo v dvorani hotela Royal, ki bo ob enem proslava 5-letnega jubileja češkoslovaške republike.

— Karlova univerza v Pragi ima letos 7940 slušateljev, od njih 36 bogoslovcev, 3180 juristov, 2174 medicincev, 1100 filozofov in 1450 slušateljev prirodnoznanstvene fakultete. Zenske je vpisanih 1320, od teh 190 na juridični, 390 na medicinski, 220 na filozofski in 520 na prirodnoznanstveni fakulteti. Kakor je videti, češkoslovaško žensko prav pridno napreduje s časom.

— Šola za gluhomane žide. Te dni je bila v Varšavi otvorena že četrta šola za gluhomane. Solo je ustanovilo združenje gluhomanih »Spójnia« in bo služila za gluhomane žide. Vodstvo je poverjeno dr. Krakowski, čije dvajsetletna praksa jamči za popoln uspeh.

— Finančne razmere v Bolgariji. Upr. svet solijske Narodne banke je določil za svoje podružnice in agente nov način kreditiranja in sicer: 1.) kredit se bo daljal odslej industrijalcem, ki proizvajajo neobhodno potrebne predmete ali pa blago za izvoz; 2.) izvoznikarjem; 3.) trgovcem z neobhodno potrebnim blagom; 4.) državljanom, ki hočejo graditi poslopja za lastno potrebo; 5.) ostalim industrijalcem in trgovcem; 6.) vsem trgovcem in industrijalcem kot podpora za plačevanje davkov in obresti; 7.) osebam svobodnega poklica in uradnikom v izjemnih slučajih. Krediti se bodo dajali: do 500 tisoč levov prvovrstnim bankam, do 300 tisoč drugo in tretjevrstnim in agencijam do 150 tisoč. Nepremičnost imajo bančni klijenti (stare in nepokretni zgradbe) se bodo cenile v šestkratnem razmerju vrednosti 1914—15 leta, v času vojne zraženja poslopja pa v polovičnem razmerju današnje vrednosti.

Rešimo sokolski Tabor!

Domovina ena in nedeljiva.

»Domovina je ena in nedeljiva. Kakor se člani ene rodbine ne veselo pri skupni mizi, ako je kateri izmed njih daleč, odtrgan od bratske ljubezni, tako tudi vi ne morete imeti ne radosti in ne počitka, dokler bo tudi kos ozemlja, na katerem se govori Vaš jezik, odtrgan od vaše nacije.

Domovina je zajednica svobodnih in enakih bratsko združenih v složenem delu za en edini cilj.

Giuseppe Mazzini. »Dožnost do domovine.«

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.
Sobota, 27. okt.: Gospa s morja; gostuje gospe Marija Vera Red F
Nedelja, 28. okt.: 2 x 2 = 5. Izven.
Ponedeljek, 29. okt.: Gospa s morja; gostuje ga. Marija Vera. Red B

OPERA.

Začetek ob 8. uri zvečer.
Sobota, 27. okt.: Evgenij Onegin Red F
Nedelja, 28. okt.: Paoglavci. Slavnostna predstava v proslavo češkega narodnega praznika pod protektoratom češkoslov. general. konzulata v Ljubljani. Izven. (Začetek izjemoma ob 7. uri).
Ponedeljek, 29. okt.: zaprta.

— 2 x 2 = 5. V nedeljo, dne 28. tm. uprizore v dramskem gledališču Gustava Wieda zabavno in duhovito satirično igrvo v štirih dejanjih 2 x 2 = 5. Režijo vodi g. Skrbinec. V glavnih vlogah nastopijo ga. Šaričeva, ga. Medvedova, ga. Rogozova, ga. Danilova, ga. Wintrova, gđc. Rakarjeva, ga. Rogoz, Lipah, Križ, Peček id. Začetek ob 8. uri zvečer.

— Proslava praznika osvoboditve češkoslovaškega naroda v operi bo v nedeljo, dne 28. oktobra t. m. Uprizori se sloveča češka narodna opera »Pso glavci«, znamenito muzikalno delo češkega skladatelja Karla Kovačovice. Vsebinska je taka: Hodi, raztreseni po jugovzhodni Češki, so imeli dolžnost braniti meje sovražnih napadov. Ime psoglavci so dobili zaradi tega, ker so imeli v svojem grbu pasjo glavo, znak pazljivosti. To plemo je bilo svobodno in je dobilo od vladarja mnogo predprav. Po bitki na Beli gori so jim bili privilegiji zelo omejeni. Končno jim je vzel leta 1695. njihov gospod Laminger iz Albenreuta, od Hodoz imenovan Lomikar, tudi zadnje ostanke pravic in se posluževal proti njim celo krvavega nasilstva. Iz historije teh bojev, v katerih se je izkazal posebno kmet Kozina, katerega so Hodi častili kot mučenika, je napisal Jirasek svoj znani roman »Psoglavci«. Kozina zaradi svoje mehkosti nima med Hodi velikega ugleda. Rihtariji so skrili pred Lomikarjem pri Kozinovi materi dragocene dokumente, ne da bi to povedali Kozini. Kozino to nezaupanje boli, a kmalu pokaže, kak junak je. Upor proti Lomikarju doseže svoje vrhunec pri starem običaju, kjer pokopljejo gosposki korožar. Tedaj pride Lomikar z vojaštvom iskat pergamentov. Kozina prepreči boj in brani pravice svojega naroda z besedo. Zaman preiskuje Lomikar po hišah. Kozinova mati reši pred vojski samo dve najvažnejši listini. Zmagoslavni Lomikar vrže v ječo Kozino in njegovega praporščaka Pripko. Ko pred Rihtarji sežiga dokumente, pride novica, da bodo hodoške zadeve končane pred praškim sodiščem. Najvažnejši dokumentov ni več! Hodi gredo s Kozino na čelu v Prago in neso s seboj dve najvažnejši listini. Toda vse njihove pravice so uničene in Kozina je obsojen na smrt. Lomikarju pa grozi Kozina na pragu ječe dan pred svojo smrtjo, da pride ob letu pred božjo sodbjo. In zgodilo se je. Ob letu triumfira Lomikar in priredi zmagoslavno pobjedno. Tedaj se mu nenkrat pokaže Kozinov duh in ga grozeče zove pred božji sod. — »Psoglavci« se za Čehje velika maša. Ko poje Kozina v ječi semenu, ki je vzklilo plod. — publika vstane in sluša stoji! Za sedanjost — za bodočnost! — Začetek predstave ob 7. uri zvečer.

LJUDSKA VISOKA ŠOLA V LJUBLJANI.

Prav pomovana naloga »Ljudske visoke šole« je ta, da se mladini v poškolki dobi in pa odraslim obojega spola na snosten vendar razumljiv način govori in proži prilika za porazgovor o visokih vprašanjih, ki se tičejo življenja in ki pogosto stopajo pred vsakogar izmed nas in stor ne toliko, v kolikor levršute ali ali oni polje, ampak osobito v kolikor si slovec, oslomra sočlovek, državljan, Slovenec, svetovljan. Ljudska visoka šola ne podaja torej strokovnega snanja, je to znanstveni resnic s tega ali onega področja samih in tudi ne poklicnega, to je takega znanja, ki bi se dalo v doživljajevem poklicu praktično porabiti; kaj takega ima gošiti strokovna ali ljudska in meščanska šola ali v ta namen prirejeni »tečaj« (kursi). Ljudska visoka šola marveč podaja svojim poslušalcem, kakor premišljeno svetuje znameniti filozof in sociolog M. Scheler (Univerzitetät und Volkshochschule), znanstvo v takih živih sintezah, da bo v stanu, celoga človeka izobraziti in oblikovati, njegovo dušo oplojavati in obogatiti.

Zato pa bi s pravim duhom predljona ljudska visoka šola bila pred vsem drugim potrebno izobrazilnica za vse plasti na-

šega naroda, zlasti za delavca, ki je v modernem načinu industrijskega dela postal stroj, ker je to delo šestkrat takšno, da ga ne izvršuje človek, temveč samo njegova roka ali noga. In s ostrim na delavca se izobrazilni problem glasi: na kak način bi kdo, ki je v svojem poklicu le kolesek, izven poklica, lahko bil obenem človek?

Da bi se na tak, drugod že vpeljan način započelo tudi izobrazevanje našega ljudstva, priredi »Akademski socijalno-pedagoški kroček« na ilirsko občinstvo ciklus davanja se bodo vršila na univerzi ob nedeljni ali: socijalni in etični preporodi. Predavanja se bodo vršila na univerzi po nedeljah ob 10. uri dopoldne ter se začne dne 4. novembra. In sicer bodo pod vodstvom »socijalni in etični preporodi« ter v nastopnem redu predavali:

O potrebi nove orientacije (univ. prof. dr. K. Ozvald). — O zgodnji življenja (univ. prof. dr. I. Hadži). — O življenjskih temeljih rodbine (dr. A. Breclj). — O zakoniti zaščiti rodbine in dece (univ. prof. dr. J. Polec). — O osnovnem šolstvu (gđc. A. Štebičeva). — O strokovnih šolah (univ. prof. ing. Jar. Foerster). — O srednji šoli (višji nadz. I. Wester). — O grozečem nastajanju duševnega proletarijata (univ. prof. dr. M. Vidmar). — O nalogah občine (publicist Fr. Erjavec). — O pijančevanju v našem narodu (doc. dr. I. Robida). — O kinu (Fr. Čibej). — O umetniški politiki (sodni svet. A. Lajovic). — Psihologija časopisa (dr. I. Birska). — O cerkvi (univ. prof. dr. R. Kušec). — O verstvi in naboženstvu (Fr. Tersegav). — O lepi knjigi in javnih knjižnicah (Pisatelj Fr. Finžgar). — O gledališču (dr. St. Majcen). — O telovadnih in športnih organizacijah (višji šol. nad. E. Gangl). O narodnostni ideji (prof. dr. V. Rožič).

M. Z.

Zajma igra v 4 dejanjih. Spisal Ivan Pregelj (Pripomba k tvariini). (Nadaljevanje.)

Tajna družba so bili tudi Esecji. Sekta je nastala kakih 200 let pred Kristom. Vredno je, da se pri njih nekoliko pomudi, ker ima mnogo zase mnene nekaterih raziskovalcev, da je Jezus v onih letih, o katerih ne vemo ničesar pozitivnega, bival med Esecji ter dosegel vse tri stopnje njihove tajne posvetitve.

O Jezusovemu času sekta ni bila več borbena, nego je le tih prezirala oficijalno religio templja, katere se je izčrpavala samo še v vnanjem kultu. Menda ima Pregelj v mislih to sekto, ko govori o »bratih s sekiro«, katerim se je Juda bil par let preje izneveril. Ali je bil esecjski znak sekira, mi ni znano. Posvečeni pa so, zlasti pri bratskih sestankih, nosili posebno belo haljo iz enega kosa platna. To je bilo bratsko znamenje. Slično haljo je nosil učitelj Jezus. Tudi obred pri zadnji večerji, pije iz enega kelha, je čisto esecjski. Esecji so se shajali na bratske večerje, kjer so si pod vodstvom najvišjega posvečenca razlagali preroke. Nov posvečenec pa je pri takem sestanku v znak zaveze dobil požirek vina iz posebnega starega zlatega kelha. Zanimivo je tudi, da niti Jezus, niti apostoli Esecjev nikdar ne napadajo, niti jih sploh omenjajo. Kakor bi jih bila vezala esecjska svečana obljuba absolutne molčečnosti o svojih zadevah napram drugim.

Esecje, iz asirskega asaya, pomeni zdravnik. Tudi posvečeni grški mistikerji so se nazivali terapevte, t. j. zdravniki. Napram vnanjemu svetu so namreč nastopali kot zdravniki telesnih in dušnih bolezni, dostikrat z uspehi, ki so bili drugim neumljivi in so bili to, kar imenujemo šufet.

Vse vseh teh posvečencev raznih starš narodov tega dela v staro Indijo, v obližje Evrope in srednje Azije pa zlasti na tajno šole visoko navedenega staroegiptskega svečeništva. Tudi Mojzes se v dolgih letih učenja, vzdržnosti in »notranjega gledanja« posvetil v templju Iside. Trdijo, da sploh ni bil Izraelec, nego pristen Egipčan, bratranec faraona Amenhotepa, in namenjen, da postane egiptski veliki svečenik. Njegovo prvotno egiptsko ime je bilo Hosiarsif.

Radi dogodka pa, ki ga tudi biblija omenja, se je umaknil k Izraelcem. V sveti jezi namreč je ubil egiptskega valpeta, ki je Izraelcega robotnika neumljivo pretepal. S tem krvavim dejanjem je Mojzes izgubil neoporečnost, ki jo je tirjal egiptski svečeniki od svojih. Postal je pa vodnik tlačnega naroda in mu dal razodeti, ki zakonik, ki ga je njegov genij na podlagi naukov egiptovske tempelske univerze samostojno predelal za posebni primer Izraelcega ljudstva. Tajne vede je izročil le malemu številu izvoljenecv, da jih negujejo in z ustnim sporočilom tajno predajoje izbranim adeptom. Se svetl Avgustin je na splošno vedel, da ima na pr. v Mojzoevi genezi (I. knjiga) vsaka beseda trojen pomen in je navadno razumevanje pripovedi o stvarjenju sveta namenjeno le za množico.

Okultne razlage Mojzesa so Esecji dobro poznali. Krščanska cerkev se je za kaj 150 let po Kristu odtušila ključu in se odloži zadovoljiti s »naturalističnim, dosežnim pojmovanjem« ter pismenih mističev. Isto je s Pythagorovo matematiko, katere tajni pomeni nam je danes nepoznan.

Židovski-rimski zgodovinar Josephus Flavius ve o Esecjih, da so bili ostanki »zadnjeg prerokov«, ki jih je bil ustanovil Samuel. O Kratovih časih so imeli večjo naselbino še ob lezeru Maoris v Egiptu in pa v skatnatopusti kraljin Engaddi ob Mrtvem morju. Visoko nad Engaddijem je bila skalna duplina, kamor se je moral umakniti človek pred dosegom tretje-poslednje stopnje posvečenja, se v samoti postiti, zatočiti v Boga ter samega sebe do morda miselsko preizkusiti. Ali ni bilo morda tam, kjer je, kakor pravi biblija, Jezusa izkušal Satan?

(Konec prihodnjic.)

SPOMINJAJTE SE »Družbe SV. CIRILA IN METODA«

Turistika in sport.

— Atletiki Celje: SK Primorje. Za to tekmo, ki se vrši v nedeljo popoldne točno ob 3. uri na prostoru SK Primorja, Dunajska cesta, priporočamo občinstvu, da si nabavi radi hitrejšega dostopa na igrišče vstopnice v prodajalni v trafiki Sever, Šelbergova ulica, kjer se bodo prodajale še do nedelje popoldne. Za tekmo vlada veliko zanimanje, ker bo najbolj napeti sestavek jesenske sezone. Atletiki so si zadnja leta ohranili stalno višino in samo nepravičnemu tekmovalnemu sistemu za prvenstvo Slovenije je pripisati, da si moštvo eno ali drugo leto ni priborilo tega naslova. Poleg ilirije najbolj solidno moštvo ljublj. podsvetca. Po drugi strani razvija Primorje proti jačim nasprotnikom najlepšo igrvo, ki se odlikuje po kombinaciji in fairnessi. Razven tega sta oba kluba že več let v prijateljskih rivalitetnih odnosih in obojestranski izpolnitve s tujiimi igralci, pri Primorju od Hajduka, pri Atletiki dunajski in praški, bo jutrišnja tekmo obogatila na zanimivosti in odličnem sportu. V predtekmi nastopita rezervi Primorja in Hermesa.

— Časni večer predsedniku Slov. lov. društva. Dne 23. oktobra, t. m. so zbrali odborniki in zastopniki SLD v lično okrašen restavracijski sobi »Pri Šestici« povodom poroke svojega predsednika. Odborovemu vabilu so se odzvali povabljeni oblaštvi in sorodnih društev in tako so bili med zastopniki SLD zastopniki direktije za šume in rude g. dvor. svet. Rustija in viš. gozd. svetnik ing. Sivc, predsednik ribarskega društva g. primarji dr. Robida, predsednik društva ostrostrlecev g. Jean Schrey in predsednik kluba ljubiteljev psov pičarjev g. Fr. Urbanec. Po pozdravu navzočih je podpredsednik SLD g. notar Hafner v imenu odbora čestital predsedniku dr. Lovrenčiču. V lepo zamišljenem govoru je pregledno orisal vso pot zgodovine Slov. lov. društva, ki ga je ustanovil g. dr. Lovrenčič. Spočetkom je bil osnovan samo lovski klub, ki pa se je širil in širil. Pravo zanimanje za naravo in vnama za pravilno in pravično izvrševanje lova je združilo lovce v Slov. lov. društvo pod sprijetim vodstvom dr. Lovrenčiča. Nič čudnega torej, da si je društvo izbralo in si vedelo ohraniti svojega ustanovitelja kot predsednika, ki je vselej in povsod zastopal edine interese lovsstva in se izkazal ne samo kot lovec, ki mu je strel na divjačino naslada, ampak tudi kot gojitelj divjačine in zaščitnik onih vrst divjačine, kateri preti nevarnost, da se iztrebi za vedno iz naših lovišč. Govornik je izrazil svoje zadovoljstvo nad soglasjem v lovskih vrstah. Priprčan je, da bo to soglasje in medsebojno spoznanje med lovci rodilo prav obilo lepih sadov in prav nič ne dvomi, da bi po prizadevanju predsednika dr. Lovrenčiča ne dosegli v najkrajšem času lovske zbornice. Z željo, da ostane slavljenec še naprej društveni predsednik in vnet pospeševatelj pravih lovskih nazorov, ponovi novoporočencema društvene čestitke. Predsednika pa prosi, da sprejme v znak priznanja in zahvale za vse požrtvovalno društveno delovanje skromno darilo Slov. lov. društva. — Društveni gospodar g. Rozman izroči krasno izdelanega bronce-jelena z gravirano ploščico: Svojemu predsedniku Slov. lov. društva 27. IX. 1923. g. Tančič pa pokloni g. dr. Lovrenčiču šopek cvetja. Sledil je govor g. dvor. svet. Rustija, ki je omenjal čvrste vzlet med SLD in med direkto šum. Le v skupnem delu in obojestranski podpori se lahko dvigne lovsstvo na ono višino, na katero si je želi vsak pravi lovec. Podpredsednik prečita dole brzojavne in pismene čestitke. V imenu ribarskega društva čestita g. dr. Robida v originalno zasnovanem humorističnem govoru, želeč novoporočencema vedno gladko in solčno zakonsko pot. S to željo pa se ni popolnoma strinjal okr. šol. nadzornik g. Černež. Kot zastopnik celjske podružnice je namil slavljencema in citiral kratko svojo pesmico, iz katere sledi, da mora biti tudi v zakonskem življenju izprememba, ker se tudi najpotrpejšežljivi zemljan naveliča vednega solca in kaj bi lovec na cesti planjave brez grčev in gora. Predsednik dr. Lovrenčič se zahvali za prijetni večer in za darilo SLD poudarjajoč, da mu je na tem, da se zasedi v sleherni lovske slogoslovo se oglašila lovska grla — mlablazen do stvarstva. Kadar doseže SLD to vzvišeno nalogo, potem lahko rečemo, da je dovršilo velik del svojega programa. Iz zadovoljstva nad vzajemnostjo in nad bratsko se se oglašila lovska grla — mlablaza in starejša — v slovenski pesmi. Napitnica je sledila pesem. In šlo je dalje veselo dalje. Pa kako tudi ne — saj se ne oženi vsak dan predsednik Slovenskega lovskega društva!

GAZEL.

Zajma igra v 4 dejanjih. Spisal Ivan Pregelj (Pripomba k tvariini). (Nadaljevanje.)

Tajna družba so bili tudi Esecji. Sekta je nastala kakih 200 let pred Kristom. Vredno je, da se pri njih nekoliko pomudi, ker ima mnogo zase mnene nekaterih raziskovalcev, da je Jezus v onih letih, o katerih ne vemo ničesar pozitivnega, bival med Esecji ter dosegel vse tri stopnje njihove tajne posvetitve.

O Jezusovemu času sekta ni bila več borbena, nego je le tih prezirala oficijalno religio templja, katere se je izčrpavala samo še v vnanjem kultu. Menda ima Pregelj v mislih to sekto, ko govori o »bratih s sekiro«, katerim se je Juda bil par let preje izneveril. Ali je bil esecjski znak sekira, mi ni znano. Posvečeni pa so, zlasti pri bratskih sestankih, nosili posebno belo haljo iz enega kosa platna. To je bilo bratsko znamenje. Slično haljo je nosil učitelj Jezus. Tudi obred pri zadnji večerji, pije iz enega kelha, je čisto esecjski. Esecji so se shajali na bratske večerje, kjer so si pod vodstvom najvišjega posvečenca razlagali preroke. Nov posvečenec pa je pri takem sestanku v znak zaveze dobil požirek vina iz posebnega starega zlatega kelha. Zanimivo je tudi, da niti Jezus, niti apostoli Esecjev nikdar ne napadajo, niti jih sploh omenjajo. Kakor bi jih bila vezala esecjska svečana obljuba absolutne molčečnosti o svojih zadevah napram drugim.

Stojišča Din 2.—. Gotovi smo, da najde naš apel v javnosti odmev.

— Ilirja: SK Celje. — V nedeljo 28. t. m. ob 15. uri se vrši na igrišču ilirije nogom. tekma med SK »Celje« in kombiniranim moštvom ilirije. Celje je svoje l. moštvo od zadnjega nastopa v Ljubljani zelo izpremenilo. Na mesto nekaterih starejših igralcev so stopile uporabne mlajše moči ter dva iz Zagreba in Subotice v Celje premeščena igralca. Kljub temu, da Celje nima lastnega igrišča, je doseglo dobro formo in več lepih rezultatov. Napredek je posebno očiten v tehnični izvežbanosti, slejkopreji pa odlikuje to simpatično moštvo velika ambicioznost. — V predtekmi nastopi ob 4. na 14. uri juniorsko moštvo ilirije proti SK

Somišljeniki!

Vabimo vas, da sledite pozivu naših narodno-obrambnih društev ter manifestirate za pravice našega naroda v Primorju. Dostojno, pa z vsem poudarkom naj se vrše te manifestacije. V nedeljo naj dvigne svoj glas narod po deželi, v ponedeljek pa prihitite na zbor v Ljubljano.

Načelnstvo Narodno-napredne stranke.

Sokolstvo.

— Unija francoskih gimnazistov praznuje 50letnico svojega obstoja v dne 2. do 5. novembra v Parizu. Zajedno se vrši odborova seja mednarodne telovadne zveze zaradi priprav na Olimpijado v Parizu leta 1924. Na te slavnosti ne dni pošlje češko Sokolstvo starostro dra. Scheinerja in načelnika dra. Vanička, Jugoslovenski Sokolski Savez pa starostro dra. Ravniharja in načelnika dra. Murnika.

Glasbeni vestnik.

— Odborova seja pevskega društva Ljubljanski Zvon v nedeljo dne 28. okt. ob 9. dopoldne.

— »Lisinskega« vokalni koncerti so v Zagrebu vedno glasbeni dogodki prvega reda. Mešani zbor izjava na svojih koncertih najrazličnejše skladbe iz vse svetovne literature ter z veliko vnemo prireja tudi cerkvene koncerte. Del cerkvenega koncerta vrši se tudi v Ljubljani dne 3. novembra ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani, kjer izjava »Lisinske« slavno Palestrijnevo mašo »Missa papae Marcelli«. Poleg te maše izjava še 4 stare Italijanske madrigale. Vstopnice za ta koncert se dobivajo v Matični knjižarni.

Društvene vesti.

— »IV. Slovanski večer«. — Jug. navpr. akad. društvo »Jadrani« priredi, kakor vsako leto, dne 19. januarja 1924. slovanski večer v veliki dvorani Narodnega doma ter naproša tem povorn vsa bratska in ostala nam naklonjena društva, da se ozirajo na to prireditve, ter blagovolijo opustiti na ta dan svoje prireditve. — Odbor.

— Akademikl Dan na dan prihajajo iz krajev, kjer biva naš narod pod tujim jarmom poročila o nasiljih, ki se vrši nad njimi. Znana nam je krivica storjena v Rapallu 12. nov. 1920 in brezštevilne krivice v času od leta 1918 do danes v Julijski Krajini, na Koroškem in drugje. Naj bi one ostale v naših sprehod kot da bi jih ne bilo? Nas nič ne peče ogenj pogorelih domov na Primorskem? Pokažimo svojo narodno zavest, pomagajmo pri veliki nalogi osvoboditve neodrešenih bratov ter vstopimo v Akademsko podružnico Jugoslovenske Matice na univerzi kraljevine SHS v Ljubljani ki se ustanovi 12. nov. 1923. na dan obletnice Rapalla. V imenu akademskih društev ljubljanske univerze: »Danica«, »Nijava«, »Zarja«, »Jadrani«, »Triglavi«, »Slovanski Jug«, »Borba«, »Udruženje«, Klub J. N. A. i. L. — Pripravljalni odbor.

— Članice Kola se naprošajo, da pridejo v ponedeljek, sredo ali petek vsakokrat po 15. po obleke, ki so že odmerjene in ukrojene. Odbor je sklenil, da se porazele obleke med ubogo šolsko dečo že za Miklavža, zato se morajo do takrat že ščititi. Odbor se nada, da bodo naše marljive sestre Kolašice prav tako točne in pridne kakor so bile prejšnja leta in da pridejo po šivanje v kar največjem številu.

Mlada Evropa.

»Mlada Evropa« je združenje vseh onih, kateri verujejo v bodočnost svobode, enakosti in bratstva za vse ljudi, hočejo, da posvetijo svoje misli in svoja dela osnutku take bodočnosti. Splošno da ji načela: En Bog; en gospodar, božji zakon; tolnač tega zakona človečanstvo. Človečanstvo se ima ustanoviti na način, da bo moglo kar najhitreje z neprestanim napredovanjem priti do odkritja tega zakona in do njegove vporabe. Svoboda, enakost in bratstvo imajo vladati v človečanstvu. Vsak narod ima svojo specijelno nalogo, s katero bo sodeloval pri splošni nalogi človečanstva.

Vsako krivično gospodstvo, vsako nasilje, vsak sebični čin, storjen na škodo kakega naroda, je razžalitev svobode, enakosti in bratstva vseh narodov. Vsi narodi si morajo medseboj pomagati, da taki čini za vedno prenehajo. To bo mogoče doseči, kadar se vsi narodi, zadovoljivi popolno svobodo za vršenje svoje suverenosti, udružijo in v sveti alijanci pod vodstvom Kreposti in Genija sodelujejo okoli večnega zakona napredka in odkritja ter vporabe univerzalnega moralnega zakona. — Društvo »La Giovine Europa«.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 27. oktobra 1923.

Po petnajstih letih...

V časopisnih poročilih z dne 22. t. m. o beogradskih slavnostih povodom krsta našega prestolonaslednika, najmlajšega izmed Karagiorgievičev, smo čitali med drugim, da je bila na Savi in na Dunavu pred Beogradom poleg angleških in romunskih vojni ladij razvrščena tudi jugoslovenska flotilja bojnih monitorjev, ki so med tem, ko so se vršile krstne svečanosti in krstni obredi na dvoru, oddajali slavnostne salve. Ko smo čitali te podrobnosti, so nam prišli nehoti v spomin dogodki iz leta 1908. ob priliki takozvane anekdotične krize, ko bi se bila skoraj vnela krvava vojna radi Bosne med malo Srbijo in veliko avstro-ogrsko monarhijo.

Kako majhna in šibka je bila takrat Srbija in kako velika in močna Avstrija! Kako nesramno in surovo so takrat pisali dunajski časopisi o srbskih svinjskih pastirjih in o njihovi „ušivi dinastiji“, kakšne nesramne slike so takrat priloževali razni nemški listi. Po sebnostno strupeno je črtil na vojno proti jugoslovenskemu Piemontu dunajski ilustrirani humoristični časopis „Musketier“. Spominjamo se, da je nekdo imel na prvi strani panoramo Beograda z izlivom Save v Dunav. Po Savi in Dunavu so pluli avstro-ogrski vojni monitorji. Člaji žrela so bila naperjena proti Beogradu. Na beogradski trdnjavi pa je bila naslikana karikatura pok. kralja Petra Velikega z zakrpano suknjo, na glavi s krono, ki je držala že navzdol, kakor da bi hotela vsak trenutek pasti na tla. Pod sliko je stala bahava provokacija in obenem grožnja:

„Ave, Petar, monitori te salutant!“ In sedaj, po preteku razmeroma kratkih 15 let, kje je krona ošabnih Habsburžanov, kje je močna Avstro-Ogrska, kje so ošabni nemški hujskači na vojno proti Srbiji, kje so zatiranci jugoslovenske misli in jugoslovenskega pokreta?

Bože pravde! Im je že pred petimi leti izbil orojče iz rok in jugoslovenski monitorji plujejo sedaj ob izlivu Save v Donavo ter pozdravljajo s slavnostnimi streli jugoslovenskega prestolonaslednika Petra Karagiorgieviča:

„Ave, Petar, monitori te salutant!“ In kaj nas uče zgodovinski ti dogodki? Svaka sila do vremena! Stoletja krivice ne ustvarjajo nič trenutika pravice!

Naj naši sovragi onkray naših granic nastavljajo svoje topove največjega kalibra proti naravnim in človeškim pravicam naših rojakov v Primorju, naj jim jemljejo šole, naj pode naš jezik iz uradov, naj duše našo pisano besedo... Essetaj emar... prišel bo dan, ko začuje Bože pravde njih klice in priporočila k zmagi pravice nad krivico in nasilstvom!

Na to pa ne bo treba čakati 15 let!

— **Slovenici!** Pozvali smo vas, da manifestirate v nedeljo dne 28. t. m. po vsej Sloveniji proti nasilstvu Italijanov napram našim rojakom v Primorju. V ta namen naj se prirede shodi, sestanki, na katerih naj se ljudstvu ob razloži pomen manifestacije. Kjer je pa za ta dan že določena kaka prireditev (shod, koncert, gledališka igra), naj se s primernim nagovorom tej prireditvi da manifestacijski značaj. Ljubljana manifestira v ponedeljek dne 29. t. m. ob pol 19. uri zvečer v veliki dvorani hotela „Union“. Uverjeni smo, da bo Slovenija in nje prestolnica Ljubljana tudi to pot storila svojo narodno dolžnost. — Akcijski odbor.

— **Odposlanstvo ljubljanskega vseučilišča**, obstoječe iz rektorja dr. Kidriča in dekanov inž. Försterja in dr. Šerka, se je mudilo, kakor smo že poročali, v dneh 24.—27. t. m. v Beogradu, da bi posredovalo na merodajnih mestih v raznih perečih vprašanjih našega najvišjega vzgojnega zavoda. Ogledalo se je najprej v prosvetnem ministrstvu, kjer ga je sprejel minister Trifunović v poldrugo uro trajajoči avdijenci in mu dal zagotovilo, da se za zdaj ne ukine ni medicinska ni bogoslovna fakulteta. Glede uvrstitve vseučiliških učiteljev jim je dal sledeče pojasnilo: redni profesorji z več kot 20 let službe pridejo v drugo skupino, redni z manj kot 20 let službe in izredni z več kot 20 let se uvrste v tretjo skupino, ostali izredni v četrto — vsi seveda v prvi kategoriji. Odposlanci so nato konferirali še s pomočnikom ministra in s slovenskim referentom, da bi se uredile vse budgetne stvari. Sprejeti so bili tudi od finančnega ministra, h kateremu sta jih vodila poslanca Pucelj in Veseniak, in od ministrskega predsednika Pašića. Povsod so dobili takaka zagotovila, da je slovenska javnost glede našega vseučilišča za zdaj lahko pomirjena. Končno se bo seveda rešilo vseučiliško vprašanje šele z novim zakonom o vseučiliščih.

— **Stanje Stojana Protića** se je po poročilih beogradskih listov zadnje čase nekaj zboljšalo, vendar bolnik ne sprejema nikakih obiskov.

— **Jubilej dela.** Petdesetletnico svojega tipografskega delovanja slavi danes g. Janko Drol, črkostavec v naši tiskarni. G. Drol je iz znane narodne rodbine v Podbrdu. Pred 50 leti se je posvetil tipografskemu poklicu. Le par let je bil zaposlen v drugih tiskarnah, pred 43 leti pa je stopil v službo „Narodne tiskarne“, kateri je ostal zvest do danes. Stari, že pokojni Jelovšek, sedaj že upokojeni meter „Slov. Naroda“ Fran Hribar in Janko Drol so bili tisti izmed uslužbencev „Narodne tiskarne“, ki so ji ostali neomahljivo zvesti ter tvorili njeno staro gardo, katera je vstrajala pri podjetju v slabih in dobrih časih. Vzgojen v strogo narodnem duhu, se je Drol že kot mladenič krepko udeleževal narodnega življenja. Bil je član raznih narodnih društev, v katerih je deloval z vso vmeno in poštenostjo. Z največjo ljubeznijo pa se je oklenil „Sokola“, kateremu je ostal veran do danes. Sploh ni starejšega narodnega društva, pri katerem bi se Drol ne bil udeleževal. Kot ljubeznivega družabnika so ga imeli radi v vsaki družbi. Kot prepričan naprednjak se je aktivno udeleževal vseh političnih bojev ter bil eden najbolj odločnih pristašev napredne stranke. Svoje strankarske dolžnosti je izpolnjeval z vso resnostjo. Udeleževal se je vseh volitev ter uspešno posegal tudi v volilno agitacijo. V svojem poklicu je bil marljiv, vreden in vztrajen, ves vnet za zavod, pri katerem je bil zaposlen. Svojim stanovskim tovarišem je bil najboljši kolega in vdan prijatelj, zato ga cené in spoštujejo vsi kot enega najstarejših svojih veteranov. V nedeljo zvečer mu priredijo častni večer pri „Levu“ na Gosposvetski cesti. Našem zvestemu sotrudniku čestitamo iz srca k redkemu jubileju in mu ključemo: Še na mnoga leta!

— **Zvestoba za zvestobo!** Kakor vsako leto, tako je tudi letos poklonil generalni konzul bratske češkoslovaške republike dr. Otakar Beneš v proslavo 28. oktobra, dneva češkoslovaškega osvobodjenja. Jugoslovenski Matiči, kot naši osrednji narodnoobrambni organizaciji, znesek 5000 Din. Iskreno zahvalo gospodu generalnemu konzulu za njegov plemenit dar, še bolj iskreno zahvalo pa za njegov opomin vsem osvobodjenim, da je njihova dolžnost skrbeti za blagor neodrešenih. Naj bi si vzeli vsi Jugoslovenci opomin g. gen. konzula k srcu! Naj bi pa tudi cenili z dejanjem dokazano geslo: zvestoba za zvestobo, ki je fundament odnošajev med češkoslovaškim in jugoslovenskim narodom!

— **Ven z represalijami!** Našim protestom in grožnjam v nedogledni bodočnosti se fašistovska italijanska vlada z Mussolinijem vred posmehuje. Ropar pač nima srca za zdihovalne napadene neoborožene, sicer bi ne bil ropar. Tudi ogroženje in razburjenje v naših parlamentarnih krogih pušča fašiste hladne. Še ponosni so, da kaj takega povzročajo. Pa tudi, ako se tudi naša centralna vlada odloči, da bi res energično povprašala Italijo, zakaj ne izvršuje obveznosti v rapalski pogodbi, ne bo Mussolini v zadregi za izgovor. Ne pravijo Nemci zaman Italijanom „Katzelmacher“. Edini odgovor naše vlade na italijanske nekulturne krutosti bi bile gospodarske in trgovske represalije. Dočim mi protestiramo, grozimo in se razburjamo, pa tečejo težko obloženi tovorni vlaki z našim lesom, živino in žitom proti Italiji, od tam pa malo potrebno luksuzno blago in drage naslade v našo državo. Naša vlada naj zviša Italiji carino dvakratno ali tudi petkratno, dokler se vročevrtni tam preko ne ohladijo. Res, da bi bila s tem začasno tudi naša trgovina nekoliko prizadeta, toda nadomestilo se lahko dobi kje drugje.

— **V ilustracijo naših razmer!** V drugi polovici preteklega leta in letos na spomlad sem se trudil, da bi dobil v Sloveniji par tisoč gozdnih sadik — smrek. Pisal sem na razne zavode, oskrbnišva raznih veleposredev, privatnike itd. Ves trud je bil zaman, sadik v Sloveniji ni bilo dobiti! Kmetijska šola v Grotenhofu pri Gradcu mi je slednjič naznanila podjetje v Schladmingu na Gornjem Štajerskem, katero je imelo zahtevane gozdne sadike in je bilo tudi pripravljeno, jih meni dobaviti! Ker pa poznam nekoliko poslovanje carinarne v Mariboru in sem se bal, da mi zastavi pošiljatev v Mariboru zaradi zacarinenja tako dolgo, da se sadike posuše, sem pred vsem poizvedoval pri okrajnem glavarstvu v Ptuj, če je uvoz gozdnih sadik carine prost, ali ne. Povoljnega odgovora mi niso mogli dati. Obrnil sem se pismeno do direktorja šum v Ljubljani, da mi ta pove, ali se sadike smejo uvoziti in če je uvoz carine prost? Od tega urada sem prejel rešitev z dne 8. oktobra 1923, št. 2742, te-le vsebine: „Na dopis z dne 6. oktobra 1923 Vas obveščamo, da je uvoz sadik, po informaciji pri tuk. glavni carinarni, carine prost. Pošiljati, to je voznemu listku, pa mora biti priključeno uverjenje dobavne

tvrde, da se ne nahaja v bližini drevesnice noben vinograd oziroma da ni v dotičnem okraju razširjena trina uš.“ Tak odgovor na moje vprašanje me je osupnil. Za pošiljatev gozdnih sadik se zahteva posebnega potrdila dobavne tvrde! Naj se našim uradom še posebej potrdi, da na Gornjem Štajerskem v Schladmingu ni nobenega vinograda, da vsled tega tam tudi ne more biti razširjena trina uš! Kaj ima opraviti trina uš z gozdnimi sadikami? Take zahteve si niti ne upam staviti do tvrde, ki ima dobaviti gozdne sadike, ker bi sicer mislili, da sem ob — pamet. Kaj mi je stori? Po preteku enega leta moram opustiti upanje, da pridem do gozdnih sadik! Tako se pospešuje v Sloveniji gospodarstvo! — V Ptuj, 25. oktobra. — Dr. Fran Jurčič.

— **Direktna telefonska zveza Ljubljana-Beograd.** Sedaj je vzpostavljena direktna telefonska zveza med Ljubljano in Beogradom. Ko so se odstranile še nekatere tehnične ovire, zveza danes brezhibno funkcijonira, dočim so bili preje telefonski govori z Beogradom prava živčna mučnica. Nadejamo se, da bo ta proga brezhibno funkcijonirala, z njo je ustrezno že davno želji slovenske javnosti in vseh naših priobitnih krogov.

— **Promocije na vet. vis. šoli v Zagrebu.** Na veterinarski visoki šoli v Zagrebu so se na svečan način izvršile prve častne promocije za doktorje veterinarske medicine. Med 7 promoviranih se nahajajo kot častni doktorji tudi g. višji veterinarski nadzornik in bivši narodni poslanec Janko Rajar iz Ljubljane, bivši poverjenik za prosveto in narodni poslanec dr. Milan Rojc iz Zagreba ter veterinarski nadzornik Antonije Vuković iz Sarajeva.

— **Darilo podarmiljene mladine prestolonasledniku.** Po poročilu iz Beograda prihajajo iz vseh naših krajev na dvor zelo številna lepa, a tudi preprosta darila prestolonasledniku. Lepo darilo je poslala naša mladina iz Primorja. Učenci Istre in Goriške so poslali v črni flor zavito državno trobojino z napisom: „Istra, Trst, Gorica, Zader!“ — Iz poštne službe. Za kontraktualno poštarico v Belem Blatu je imenovana zasebnica Berta Gokler. Iz državne službe je prostovoljno izstopila poštarica v Splitu Vinka Sever.

— **Davkoplačevalci!** Davčni urad za mesto Ljubljana je prišel vsem zamudnikom, ki niso v določenih rokih poravnali predpisanih davkov, dostavljati opozorilne položnice. Vsi davkoplačevalci se v lastnem interesu opozorjajo, da svojim obveznostim takoj zadostijo, ker bi sicer morali plačati razven 6% zamudnih obresti še 4% ručne stroške.

— **Celjske vesti.** Zdrženi narodni odbor v Celju sklicuje v nedeljo 28. oktobra v veliko dvorano Narodnega doma popoldne ob 10. veliko protestno zborovanje proti barbarstvu Italijanov nad primorskim Slovenci. Celjski Slovenci in Jugoslovenci, udeležite se zborovanja polnoštevilno! Na grobnica. Na praznik Vseh svetnikov zapoje Celjsko pevsko društvo, kakor običajno vsako leto tudi letos ob 15. popoldne nagrobno. — Seja občinskega sveta se vrši v ponedeljek ob 19. zvečer v mestni posvetovalnici. Obravnava se bodo poročila raznih odsekov. — Sprememba posesti. Kakor se čuje, je klerikalna „Ljudska posojilnica“ kupila t. dnehi vdove po stavbnem mojstru A. Dimicu na Cankarjevi cesti. Tam si namerava urediti v bodoče svoje poslovne prostore. — V mestnem gledališču se igra v ponedeljek in v torek drama „Mrake“. Gostuje ansambl ljubljanske drame. Za vernih duš dan pa se pripravila žaloigra „Mlinar in njegova hči“. — Francoski krožek je prišel s poučevanjem francoskega jezika 25. tm. Sprejemajo pa se še nadalje prijave novih članov. — Ciri-Metodova podr. V Gaberju ima v ponedeljek zvečer v Sokolskem domu svoj redni občni zbor.

— **Macborske vesti.** Bolj za dr. Sernečevo pisarno. Takoj po nepravilno smrti odvetnika dr. Sernece so se maborski Nemci zagnali v boj, da dobi lokal, kjer je imel pisarno pokojni dr. Sernece, nemški odvetnik. Položaj je bil zanje ugoden, ker je hiša last znanega Nemca. Kot eden prvih reflektantov je bil znani nemški odvetnik dr. Juritsch. Ker je ta nemška nakana le preveč razburila slovenske duhove, se je dr. Juritsch umaknil, za njim tudi ostali nemški reflektanti. Kakor smo izvedeli iz zanesljivega vira, prevzame lokal in otvori v njem svojo pisarno odvetnik dr. Rihart Paninger, primorski rojak. — Otvaritev nove zvonolivarne. Pokrajinska uprava je končno veljavno rešila sporno vprašanje otvoritve nove zvonolivarne družbe: Zoratti - Nasimbeni - Greising. Tovarna je bila že zgrajena blizu vinorejske šole. Vsled pritožbe tega zavoda, češ da v ta del mesta, namenjen za nova stanovanja, ne spada tudi ne taka tovarna, je občinski svet razveljavil prvotno dovoljenje mestnega sveta. Potemtakem bi se bila zgradba morala ali porušiti, ali prezidati kot stanovanjska hiša. Eno kot drugo pa seveda ni bilo po volji družbe. Obrnila se je na višjo instanco, ki je, kakor rečeno, razveljavila sklep občinskega sveta. Tako bo Maribor v kratkem dobil še drugo novo zvonarno. — Narodna manifestacija. V soboto dne 27. okt. se vrši v Narodnem domu velika propagandna manifestacija mariborske podružnice CMD, katere se udeležijo tudi društvo Primorcev „Jadrane“. Pogrešamo pa za nedeljo sklicanje ene velike protestne manifestacije proti barbarstvu Italijanov nad našimi brati onstran naših meja, kakor je sklicuje akcijski komite vseh narodnoobrambnih društev v Ljubljani. Upamo, da bo sobotna prireditel CMD in „Jadrane“ izpolnila v polni meri to vzel. — Rešitev razpisa

vprašanja za zadruge. Celjska Zadruga zveza je ravnokar rešila za zadruge zelo važno vprašanje. Kakor znano, je kreditna in stavna zadruga „Mojmir“, po tem ko so razni akcijski odbori in tudi društvo Gradbeni akcija z brezuspehom poskušali rešiti pomožno stanovanjsko akcijo v prid brezstanovancev, to akcijo prevzela zase. Zadruzi se je posrežilo pridobiti za protektorat tudi kn. škofa dr. Karlina. Na prvi tozadevni anketi v mestni dvorani pa sta nastopila fin. svetnik dr. Vallavec in polic. šef, nadsvetnik Kerševan z dvomom, ako je zadruga sploh upravičena izvršiti to akcijo tudi v prid nečlanom. Čeprav je bila zadruga prepričana, da sme izvršiti to samaritansko delo tudi za nečlane, ker gre tu za sredstva iz javnih darov, ne pa za zadrugne imovine, se je za vsak slučaj obrnila na kompetentno mesto do Zadrugne Zveze v Celju, katere članica je zadruga „Mojmir“. Zveza pravi med drugim: „Naravno, da je vaša, kakor vsaka druga zadruga upravičena izpeljati tako javno dobrodelno akcijo, osobito pa še, ako to stori v sporazumu s pristojnimi javnimi oblastmi. Ta sporazum se mora doseči osobito glede vprašanja, kdo postane, ali ostane lastnik nabranega fonda ali ev. zgrajenega doma.“ S tem je to kolljivo vprašanje rešeno v principu tudi za druge zadruge, ki se še pečajo s takimi akcijskimi. Na tej podlagi se sklicuje prihodnja anketa že v kratkem. — Narodno gledališče. Zadnje dni se je vršila repiza Cankarjeve drame „Kralj na Betajnovi“, v kateri glavni vlozi je zopet nastopil dovršeno, kakor vselej ravnatelj g. Bratina. Zalostno pa je bilo, da je dramo bojkotirala tista mladina, ki ji je potrebna že Cankarjeva slovenščina sama in sicer tako rada napolnjuje ravno za mladino neprimerne predstave. V obče bolje obiskana je bila repiza Parmovega „Zlatoroga“. To pot je g. Knitla nadomestoval g. Aleks. — Poletno vreme. Tudi v petek ves dan je še vztrajalo nenavadno lepo vreme. Temperatura je padla samo za eno stopnjo. Na solncu celo 31, v senci 22 C. nebo čisto azurno, le lahni jug je oznanjal, da bo v kratkem konec poznega poletja v jeseni.

— **V Višnji gor.** pri potoku ob Codeljevem gradu, so našli v soboto zjutraj čvrstoročnega novorojenčka moškega spola, odloženega po brezvestni materi. Zasludovanje je v polnem teku.

— **Prošnja.** Ubog mladenič iz Teharjev pridni in pošten, ki se uči v Ljubljani v strojni šoli ključavničarstva, prosi, da bi dobival pri kakim usmiljenim rodbini opoldne kosilo. Prijazne prijave naj se pošljejo Kolu sl. S. Šolski dvorci, 2.

— **Most čez Nišavo.** Minister za gradbe je odobril kredit za novi most čez Nišavo pri Caribrodu. Ta most je nujno potreben za Caribrod in vso okolico. Delo se začne še v letošnjem letu.

— **POZOR!** Orožniške postaje, zupanstva, kovaški in pleskarji mojstri! V nedeljo 21. t. m. okoli 6.—8. ure zvečer mi je bilo iz kozočka ukraden voz zapravljevec z zelenim kocem. Voz nosi na zadnji deski črke „A. P. 1921“, rumeno lakiran, ponošene barve, od solca skrčene, s surovim dnom, brezovim surovim vprežnim drogom, zavijak pokončni, meden kavl, ki je vanj graviramo ime tvrde v Dragomlju, ki je voz izdelala, ima moderni sedež, blazino iz svilnine. Za slučaj, da ga je tat dal že preplekati, povrnem stroške in plačam briljantno nakrdo izsledičen. Škoda znaša 5.000 D. Vse sledi ali pomoč k izsleditvi naj se sporoči orožniški postaji v Štepanji vasi, ali pa meni osebno proti nagradi. Franc Planinšek, mlinar in posestnik, Zagradisce št. 16, pošta Hrnuša pri Ljubljani.

— **Trgovski pomočnik, manufakturnist,** zmožen popolnoma slovenščine, nemščine in italijansčine ter deloma tudi srbohrvaščine je bil vsled pritiska Italijanov odpuščen v Gorici iz službe. Ker je popolnoma izključeno, da bi mogel dobiti z ozirom na vladajoče razmere na Primorskem kako službo, išče sedaj službo v Sloveniji. Sprejme vsako službo v mestu ali na deželi. Pomudbe je poslati na naslov Jugoslav. Matice v Ljubljani, Pred Škofijo 21/1.

— **Smrtina tramvajska nesreča na Illici v Zagrebu.** Včeraj v petek je ob 8. zjutraj tramvaj na Illici v Zagrebu povozil 50 letnega privatnega uradnika Franja Pleničera v trenotku, ko je prišel izza vogala Gunduličeve ulice in hotel preiti na drugo stran. Tramvaj, ki je vozil od Jelačićevega trga proti Frankopanski ulici, je nesrečno udaril na tla in ga povozil. Pleničiger je bil odveden v Zakladno bolnico, kjer pa čez eno uro izdihnil. Proti vozniku tramvaja je bila uvedena preiskava.

— **Umrla je v Ložah pri Vipavi** gospa Ivanka Mercina, vdova po učitelju in mat. učitelju Frana. Ivana in Josipa. Pokojnica je sestra tržaškega novinarja, urednika „Edinosti“, g. Maksa Čotiča. Blag ji spomin!

— **Drzna tatvina.** Invalid in trafikant Ladislav Slabe se je vračal 25. t. m. okoli 20. s kolesom in dvema nahrbtnikoma tobaka iz Ljubljane proti Sent Vidu. Radi nastale teme in ker ni imel luči, je šel peš poleg kolesa, na katero je obesil svoj nahrbtnik. Na Celovski cesti pa se mu je pridružil neznadoma neki neznanec in se mu ponudil za spremljevalca. Lahkoverni Slabe je nič hudega sluteč izročil neznanecu kolo z nahrbtnikom, da mu je pomagal peljati. Pri hiši št. 99 v Dravljah, kjer se pa cesta odcepi, je neznanec bliskovito skočil na kolo in se odpeljal, še predno je mogel presenečeni invalid za njim. Slabe ima 1500 D. škode.

— **Ukraden vagon podplatov.** Na kolodvoru v Subotici je bil skoraj totalno izropan vagon s podplati, ki je dospel pred dnevi iz Madžarske.

— **Razne tatvine.** Franu Rozmanu iz Primškega je bilo ukradeno 1000 D vredno kolo. — Na Matijevem brdu je bila iz stanovanja trgovca Ivana Dolžana ukradena ročna blagajna, v kateri se je nahajalo nekaj zlatnine, srebrnega denarja, 3 vložne knjižice in 1400 K gotovine, vse skupaj v vrednosti 26.000 K. — Mariji Miklavčič iz Zirovskih brdov je bilo ukradeno za 3600 K objekta. — V Primorskem je bilo izkurnika

Barbare Sterle ukradeno 6 kokoši, vrednih 450 D.

— **Zagonečen umor v Senti.** Pred dvema mesecema so našli v Senti v lastnem stanovanju umorjenega posestnika Stefana Horvata. Zločin je ostal nepojasnen. Iz spisov pokojnega pa je policija kasneje ugotovila, da je umorjenemu dolgoval agent Matija Tot 35.000 D. Tot in njegova ljubica Elizabeta Polak sta bila aretirana in sta priznala, da sta umorila Horvata, ker Tot ni bil v stanu, da mu vrne dolg. Oba morilca sta bila oddana sodišču.

— **Iseli je bil zastrupljen z arsenikom.** Analiza kemičnega laboratorija je dognala, da je bil švicarski trgovec Iseli zastrupljen z arsenikom.

— **Poskušeni samomor 12-letne deklice v Beogradu.** V Kolarčevi ulici v Beogradu se je odigral te dni tragičen slučaj. Neka 12-letna deklica, zaposlena v modnem salonu pri g. Popadič, je bila obdolžena, da je iz blagajne ukradla 10 D. Mala deklica je jokala in molčala. V trenutku, ko pa je bila sama v sobi, je skočila z okna — tretjega nadstropja — na cesto. V brezupnem stanju je bila prepeljana v bolnico. Proti lastnici salona je bila uvedena preiskava.

— **V pilanosti ustrelili dva prijatelja.** Včeraj v petek 26. tm. se je v selu Suškarici občina Gor. Krž na Hrvaškem odigral žalosten slučaj. Seljaka Blaž Putinec in Ivan Dundović, ki sta sicer stara prijatelja, sta se spila, nakar je Dundović oddal na Putinca dva strela in ga dvakrat pogodil v hrbet. Putinec brat Mato je skušal sedaj navaliti na Dundovića. Slednji pa je oddal tudi na njega strel in ga zadel v prsa. Oba težko poškodovana brata sta bila prepeljana v zagrebško Zakladno bolnico.

— **Zasačen vlomilec.** Danes zjutraj okoli pol 3. ure je stražnik Rogelj, stoječ na Bleiweisovi cesti opazil nekega sumljivega neznanca, ki se mu je skušal izogniti v velikem loku in jo je mahnil čez Dunajsko cesto proti Pražakovi ulici. Stražnik je bil premetenejši ter je obšel Pražakovo ulico in sta se tako z neznanecem prijetno srečala. Neznanec je imel pri sebi turističev cepin in je stražniku, na vprašanje: „Kam?“ izjavil: „V Vižmarje drva sekati.“ To je stražnikov sum še povečalo. Aretil je neznanca, ki je izjavil, da je Franc Golec in je končno priznal, da je vlomil v barako Jožefa Vidmarja na Dunajski cesti, kjer je odnesel kos slanine, vredne 10 D. Na zapuh pa je napravil 50 D škode. Nadalje je skušal tudi vlomiti v trafiko Ivana Snoja na Dunajski cesti 47. Razbil je že s cepinom ključavnico, ali je bil od nekega pasanta preznan. Nameraval je vlomiti tudi v delavnico Ivana Kristana na Dunajski cesti 54, kar pa se mu istotako ni posrečilo. Zadržal je Golec zanika. Bil je oddan sodišču.

„Karneval mrtveca“

od 25. do 28. oktobra

Kino Matica

Zahtevajte povsod našo domačo KOLINSKO CIKORIJO

izvrstni pridatek za kavo.

— Opozorjamo, da se je tvrdka J. Maček stara, priznana solidna trgovina s oblikami, preselila v hišo Pokojniškega zavoda na Aleksandrovi cesti št. 12, kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah.

— **Kavarna „Jadrana“**, Turjaški trg 6. Vsak večer koncert salonskega orkestra. Vstopnina prosta.

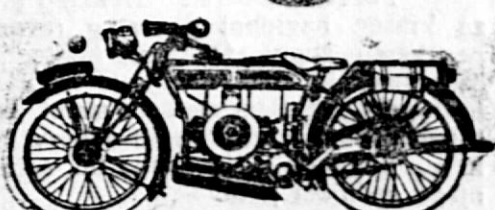
— **Koncert!** Danes in redno vsaki dan v novo renovirani restavraciji in kavarni „Tratnik“. Koncert ciganske kapele od pol 9. do pol 1. ure ponoči. Vstop prost. — Cene običajne.

— **Karneval mrtvecev** — Kino Matica. Samo še danes in jutri v nedeljo se predvaja zgoraj imenovani film, ki s svojo tragično vsebino vzbuja splošno zanimanje. Prihodni film — je film iz daljnega vzhoda — V Japonskem mestu ljubezni Yoshivara. Ker se dogaja dejanje na japonskih tleh in prikazuje običaje, posnetke in življenjske tradicije japonskega naroda, bo vsakokoli film velika privlačnost.

— **Kino Tivoli** predvaja še danes in jutri v nedeljo prvi del filma „Fantoma“, ki je posnetek slovitega romana Osharda Hauptmanna, enega največjih modernih nemških pisateljev. Navzelo fantastičnemu naslovu giblje se vse dejanje na jako realističnih tleh, ki pa zanje ni ustvarjen glavni junak tega umotvora, pesnik-sanjač, katerega izborni interpretira ljubljeneck nemški gledališki publike, Alfred Abel. V End Ego de Nissen. Lili Dagover in Lyl de Putti imajo odlične vrsilne. Od ponedeljka do srede drugi del tega vskozi napeto zanimivega filma sledi spored: „Viljem Tell“ — ovester dravske divizije, pri prvem delu tega filma sledi spored: „Viljem Tell“ — ovestura „Boris Godunov“ fantazija, ciklus iz opere „Afrikanka“ in „Carostrelca“.

Rešimo sokolski Tabor!

Douglas

Glavno zastopstvo

O. Žužek - Ljubljana

Bodna ulica 11 Telefon 461

Najnovejša poročila.

Protest narodne skupščine prot i novim italijanskim nasilstvom.

— Beograd, 27. oktobra (Izv.) Predsednik Ljuba Jovanović je danes otvoril ob 9.30 dopoldne redno plenarno sejo. Poleg ostalih formalnostih je tajnik naznanil konstituiranje odbora glede višje pedagoške šole.

Posl. dr. Hohnjec (kler.) je pred prehodom na dnevni red postavil vprašanje na notranjega oz. zunanega ministra glede slovenskih in hrvatskih šol na Goriškem in v Istri. Med drugim je izjavil, da je za-čela italijanska vlada odstranjevanje v slovenskih in hrvatskih ljudskih šolah pouk v materinščini in ga nadomeščati z italijanskim. Italijanske fašistovske organizacije zatirajo v slovenskih in hrvatskih šolah zasužnjeno primorja slovensko vzgojo. To je kultura! (»Dol z Italijo!« kliče zbornica.) Italijanom v naši državi so potom raznih konvencij dane dalekosežne koncesije na šolskem in kulturnem polju. Za italijansko manjšinske šole moramo prispevati in podpirati vzgojo v italijanskem jeziku, podpirati moramo celo italijanske privatne šole. Tako naša država npram italijanski manjšini! Kaj dela Italija? Izgubila je jugoslovenske narodne učitelje in kulturne delavce! To je barbarstvo Italij! Mi moramo slovesno in odločno pred vso Evropo protestirati proti grdemu postopanju Italije!

Pa še ni bilo dovolj. Ne samo iz šol, ampak sploh hočejo italijanske oblasti onemogočiti vsak naš obstoj in udušiti vsako gibanje med narodom. Sedaj so začeli zatirati tudi naš slovenski in hrvatski tisk. V Trstu in v Vidmu so prefekti izdali odredbe, da se morajo naši listi tiskati dvojezično, poleg slovenskega teksta še italijanski prevod.

Posl. dr. Hohnjec je svoj govor zaključil s pozivom na zunanega ministra, da ukrene vse potrebno v zaščito naše narodne manjšine v Italiji. Zbornica je priredila viharo manifestacijo, tako levica, desnica in centrum so frenetično odobravalji izvajanja govornikov.

Predsednik Ljuba Jovanović je nato odredil prehod na dnevni red. Zbornica je pričela načelno debato o zakonu glede povijanja taks in trošarine. V debato je posleglo več govornikov opozicije, ki so pred vsem kritizirali postavko glede plačevanja trošarine na žganje. Minister financ dr. Stojadinović je zakon branil pred kritiko opozicije.

Ob 12.30 je predsednik zaključil sejo. Prihodnja v ponedeljek ob 9. dopoldne z dnevnim redom: nadaljevanje načelne debate o trošarinah in taksah.

Predsedstvo narodne skupščine name-rava po sprejetju trošarinskega zakona od-goditi plenarno sejo za eden mesec.

Zdravstvo.

— Volitve v zdravniški svet pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu se bodo vršile v najbližjem času. V smislu zakona za zavarovanje delavcev bo ta svet posvetovalni organ rav-nateljstva glede skrbstva za zdravje zavarovanih članov in bo štel dvanaest rednih članov in dvanaest namestnikov. Aktivno in pasivno pravico imajo vsi zdravniki okolišnih uradov in blagin za zavarovanje delavcev. Po sporazumu med osrednjim uradom in zdravniškimi organizacijami bo kandidatsko listo predložil zdravniški osrednji urad v Zagrebu. Kandidati so razdeljeni sledeče: Zagreb dobi štiri člane in štiri namestnike, Hrvatska, Slavonija in Medimurje enega člana in enega namestnika, po dva člana in dva namestnika dobi-ta Srbija in Slovenija, po enega člana in enega namestnika dobi Dalmacija, Vojvodina ter Bosna in Hercegovina. Odbor zveze blaginjskih zdravnikov za Slovenijo je določil kot kandidata v ta svet dr. Dr. Bleiweisla, šefzdravnika uzd. in dr. Ivana Zajca, blag. zdravnika v Ljubljani, za namestnika p. dr. R. Bergmana, zdravnika v Zalcu in dr. V. Hudelista, zdravnika v Brezicih.

Odbor zveze blaginjskih zdravnikov je prejel odlok osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, da se ima ukiniti izplačevanje posebnega honorarja za zdravniška poročila v nezgodnih slu-čajih. Odbor ZBZ je sklenil osrednjemu uradu poslati spomenico proti temu odluku, ob enem pa pozvati svoje člane, da vrše

zdravniško službo vse dotlej, dokler ne pride odgovor na to spomenico, kar bo odbor pravočasno objavil. Obstoji upanje, da bo osrednji urad upošteval tehtne razloge, ki dokazujejo pravico slovenskih zdravnikov do gori navedene nagrade in da brez posebnega odškodovanja ne bo vtrajal pri svojem ukrepu, tem manj, ker je ugleditev spora v interesu obeh pogodbenikov.

Izpred sodišča.

— Uspešen priziv. Janeza Barleta je tožila Marija Javhova, da jo je pred Marinskovo gostilno v Naklem na Gorenjskem tako nevljubno podrl na tla in jo pri tem tako nežno pograbil, da je bila vsa pi-sana. Barle je bil obsojen v Kranju na 1 teden zapor in mora plačati ženi za obliže 120 D. Mož pa se je pritožil in je po-jasnil dejanski stan povsem drugače. Sta-rega Javha, ki je bil nisan siten, je vrzel dvakrat iz gostilne, ker je sitnil med gosti. V tem je prišla Javhova žena, huda in razjarjena, tudi že malo vpijena — kar se pri njej, kot pravijo sosede, večkrat zgo-di — in je napadla skupne z možem Barleta. Barle jih je odrival, seveda ne baš lubeznivo, in pri tem je žena dobila poškodbe. Senat je spremenil enotenski za-por v 100 D globe, s čimer je Barle goto-vo tudi zadovoljen.

— Binkošne kure. Ana Rovškova do-ma od Sv. Valentina. si je oskrbela kakor pa trdijo baje samo hudebnice, za binkošne praznike tam neke na oni strani domače vasi 5 letih kuric. Skrila jih je pod

streho in jih o praznikih vsak dan klala in pekla. Večkrat ji je pomagal tudi njen sinček, ki pravi, da je mama kuro klala, on pa jo je držal za rep. Nerodno pa je bilo za ženo, da je otrok po svoji otročji navadi pravil sosedom o binkošnem pivovanju in o kurah iz podstrehe. Zvedelo se je in žena je bila obsojena na 5 dni zapor in mora plačati kuro. — Pritožila pa se je in ugo-tavljala, da je vse to izmišljeno in da je zlobna sosed, s katero se je že pravdala. otroku dala kos kruha in obljubila uro, če pove to povestico o kurah tudi drugim. Po-novila se je obravnavi, zaslišanih je bilo mnogo prič, med njimi mali sinček. Kljub ne-lasnim izpovedim je sodišče ženo opustilo, ker se le ni moglo popolnoma overiti o nje-ni krivdi. Tako so bile binkošne kure kljub temu precej drage.

Pustolovka - iz Monte Carla -
v treh delih, v glavni vlogi
ELLEN RICHTER
KINO TIVOLI

Borzna poročila.

Zagrebska borza.

Dne 27. oktobra. Prosti promet.

Haussi zadnjih dni je sledila danes reakcija, ki se je razvila v današnjem prostem prometu v pravcato baisse. Tekon dopoldneva so pričeli tečaji nezdržno padati. Takoj jutraj se je ponujala deviza Trst po 3.92. London 392.50, Praga 2.60, Curih 15.60, New-york 87.—. V opoldanskih urah pa je bilo že blago v izplačilu Trst 3.88, Lon-don 388, Praga 2.55, Curih 15.40, New-york 85.50. Z o irom na to padanje, je tudi zopetno očvrščenje dinarja v Curihu samoočebni umevno. V prostem prometu notirajo:

Devize: Curih 15.40 Pariz 5.05 Lon-don 388.—, Dunaj 0.11255, Praga 255.50, Trst 3.887. Newyork 86.—.

Valute: dinar 794—800, dolar 70.560 —70.960, lira 3130—3150, češka krona 2067 —2083.

— Beograd, 27. oktobra. V prostem prometu danes notirajo: Praga 257.50, Milan 339, Pariz 575, London 392 Zeneva 1557.50, Newyork 86.75, Dunaj 0.1225. Tendence: slaba.

— Beograd, 27. oktobra. V Curihu dan-es dinar notira 6.4150.

INOZEMSKA BORZE.

— Curih, 27. okt. (Izv.) Današnja pred-borza: Beograd 6.4125 Amsterdam 218.50 Newyork 86.50, London 392.25, Pariz 575.30, Milan 339.45, Praga 2.55, Budimpešta 0.0302, Birkarešta 2.62, Sofija 5.30, Varšava 0.00014, Dunaj 0.007875, avstr. žig. krone 0.0079.

— Trst, 27. okt. Predborza: Beograd 25.70—25.84, Dunaj 0.030—0.0315, Praga 65.20—65.40, Pariz 130.75—131.25, London 99.20—99.40, Newyork 22.075—22.15, Curih 392—395.

— Dunaj, 26. oktobra. Devize: Beo-grad 8.5—8.9, London 318.100—319.100, Milan 3164—3176, Newyork 70.935—71.185, Pariz 4137—4157, Praga 2058—2095, Curih 12.635—12.685.

Ugrabljena zemlja.

Italija nima na naši ugrabljeni jugo-slovenski zemlji nikakega prava, pojmo-vanega po moderni demokraciji; ne zgodovinskega, ne narodnostnega, ne zemljepisnega, ne dednega in ne narav-nega. Kar jo vodi, je najogabnejši imperi-jalizem in machiavellizem, ki je na sra-moto 20. stoletja in proti kateremu bi se morala dvigniti vsa Evropa, ako bi vladala med nami pravica. Radi par italijanskih naselbin ob jadranski obali, radi nekdanjih rimskih posestev in kas-nejših benečanskih nasilnosti nad našim narodom ne more izvirati nikaka pra-vica tuje roke do naše zemlje.

Malostevilna irredenta je z lažjo, zavijanjem in potvarjanjem živih dej-stev ter z neizmerno hudobijo do Slo-vanov stvorila svoj program, ki je lah-kovrnim Italijanom v kraljestvu zmešal glavo. Italijanska vlada je izntri-girala londonski pakt in se pri tem taj-no poga ala ne z naravnimi lastniki zemlje, marveč z nelastniki. Mandat za oku-pacijo je prejela s strani, ki ni lastnica zemlje, oddajalci te zemlje niso imeli no-bene pravice za to. Izvršila se je skraj-na krivica. Londonski pakt je bil kup nasila in služi v sramoto onim, ki so ga zveržili. Vpiti celega Italije ne izbriše tega dejstva, kajti resnica je neodvisna od ljudskega krika in vika, ker se ne da zakriti z nikakim še tako rafiniranim šarlatanstvom.

Pred letom 1866. so Benečani od-krito govorili proti nemškemu Dunaju, odgovarjali so dosledno: Mi odklanja-mo vse vaše darove, mi hočemo le eno in to je, da se umaknete!

Mladina.

Poslano.

Sedanji način rešitve stanovanjskega vprašanja ali kašipot v socialno revolucijo.*

Res interesantne so metode, s kate-rimi operirajo stanovanjske oblasti, da bi končno vendarle rešili stanovanjsko vprašanje. Zalbog moramo danes še enkrat ugotoviti, da je stanovanjska oblast I. stop-nje ozir. njen predsednik jurist g. dr. Brilej na popolnoma napačni ali če hočete direktno na korupni poti in da nas bo njegova me-toda rešitve stanovanjskega vprašanja pri-vedla v najkrajšem času do socialne revo-lucije.

Da gremo v resnici v socialni politiki rakovo pot, ne pa za napredkom časa, bo celokupni javnosti posebno pa še stanova-nje-iskalce, mojim sotripinom dokazal zad-nji slučaj dodelitve stanovanja umrlega g. Laschana, kjer je g. dr. Brilej postopal ta-ko »socialno«, da njegovo »socialno po-stopanje« lahko rodi najresnejše posledice za celokupen slovenski narod.

Razlogi namreč, na podlagi katerih je g. dr. Brilej nakazal Laschanovo stanovanje

gospodu Gogali, so tako »logični«, da ni-majo sploh nobene podlage, obenem pa do-kazujejo tudi vso juridično in socialno kri-tičnost gospoda dr. Brileja.

Gospod dr. Brilej pravi v svojih razlo-žih sledeče: g. ravnatelj Gogala je dobil od stanovanjske oblasti I. stop. g. Brileja Laschanovo stanovanje, ker 1.) ima v Strelški ul. št. 22 le dve sobi in en kabinet z vsemi pritlikli-nami; 2.) ker je njegovo (g. Gogala) seda-nje stanovanje zanj in 3 otroke premajhno ter ne odgovarja njegovemu poklicu; 3.) ker je družba »Union« izrazila željo, da bi bilo velike važnosti, če bi dobil stanovanje g. Laschana g. Gogala, obenem upravni svet-nik in čelni upravitelj omenjene družbe »Union«.

Javnost, vidiš, s takimi razlogi operira predsednik stanovanjske oblasti I. stop. g. Brilej sam, ki je dobro vedel, da sem jaz podpisani

1.) kot zdravnik, domačin, brez naka-zanega stanovanja;

2.) da zahteva ministrstvo za socialno politiko v Beogradu mojo deložacijo;

3.) da mi je sam g. Brilej izjavil, da ne more izvesti moje deložacije, dokler ne dobi primernega stanovanja za mene;

4.) da sem prisiljen ordinirati v nehi-gijenskih luknjah, o katerih je podal mestni fizik g. dr. Rus svoje strokovnjaško mne-nje, da so za izvrševanje zdravniškega po-klica absolutno neuporabljive.

5.) da sem prošil za Laschanovo stano-vanje takoj prvi dan po njegovi smrti.

Pri vsem tem izvidu stanovanjske obla-sti I. stopnje ni frapiralo dejstvo, a) da je g. ravnatelj Gogala prošil za Laschanovo stanovanje šest mesecev prej, predno je umrl g. Laschan in b) da je prošil sploh za njegovo stanovanje, ko ga g. Gogala vendar ima v Strelški ulici št. 22.

Kaj sledi iz tega, gospodje stanovanje-iskalci? To-le:

1.) da si pri nas lahko rezerviraš vsa stanovanja že vnaprej, še predno je najem-nik umrl;

2.) da pri vsem vlada pri nas še vedno »znana avstrijska protekcija«, ki podpira stanovanjsko korupcijo ter onemogočuje od 1000 in 1000 revnih trpinov in stanovanje -iskalcev zaželeno stanovanjsko krizo.

Apeliram na celokupno javnost, posebno pa še na vse one stanovanje-iskalce, ki ne morejo plačevati raznih nagrad, da s silo odpravijo sedanji način rešitve stanovanijskega vprašanja. Bolje je, da sploh nimamo stanovanjskih uradov, kakor pa da jih imamo in predstavljajo le gnezdo socialne mi-zerije.

Končno se obračam še do Vas, gospodje juristi in sodniki stanovanjskega sodišča s prošnjo, da napravite konec takemu koru-pnem postopanju ter skušate odpraviti s svojo preudarnostjo to za nas trpne brez stanovanja že neznošno socialno breme, ki nas poriva iz stanovanjskih uradov v brezno obupa ter nenasitno žrelo tuber-kuloze.

Le na ta način bo mogoče spasti, vi-soko stanovanjsko sodišče, z nebroj žrtva-mi priborjeno Jugoslavijo pred pretečo so-cialno revolucijo.

Dr. Rudolf P. Zaletel.

* Za ta spis uredništvo ne odgovarja.

Zahvala.

Vsem, ki so spremili našo predrago, nepozabno mater

Josipino Lojk

k večnemu počitku v tako častnem številu, izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo.

Rožna dolina, dne 27. oktobra 1923.

Žalnočja rodbina Lojkova.

Zahvala.

Ob prebrdki izgubi našega nad vse ljubljene-ga idealnega soproga odnosno očeta, gospoda

Joška Cveka

ravnatelja pomožnih uradov delega-cije ministrstva financ v Ljubljani, došlo nam je toliko vsestranskega tolažnega so-čutja, da nam ni mogoče oddolžiti se vsem drugače nego tem potom.

Naj sprejemo torej našo iskreno zahvalo čč. duhovščini, ki je v svoji ljubeznivosti ustregla zadnji želji ranikega dalje delegat financ g. dr. Savnik ter ostali visoki dostojanstveniki, uradništvo, po njem ustanovljeno in ljubljeno društvo »Soča«, kakor tudi društvo »Sokol«. Društvo državnih pisarniških urad-nikov in vse ostale razne korporacije.

Posebno zahvalo izrekamo g. dr. Dinku Pucu za krasen nagrobni govor, g. ravnatelju Hubadu in pevskemu zboru »Glasbene Matice« za tolažbopolne žalostinke in sploh vsem, ki so nam v prvem hipu nesreče s sočutjem stali na strani. Iskrena hvala tudi vsem darovalcem prelepih vencev in cvetk ter vsem, ki so našega z ljubiznjo in sočutjem spremlili na njega zadnjem potu.

LJUBLJANA, 27. oktobra 1923.

Marija Cvek in sinke Stanko ter ostali sorodniki.

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica

Ivan Bricevič, Dunajska c. 19, se priporoča izvršitev točna cene zmerne. 2530

Damski modni salon

TEODOR KUNC
Ljubljana, Beethovnova ulica 9

Izdeluje kostume, plašče in toalete. 9931

Nud m

največjo redkost Nemčije, provi-zorije od 8000 do 5 milijonov mark, kompletna serja dosedaj izšlih provizorijev, 39 raznih san o 55 dinarjev proti gotovini naprei, 55 dinarjev povzetje. Najstarejša trgovina znamk v Jugoslaviji.

Izidor Stelner,
Brod na Savi.

Knjigovodja-korespondent

samostojen bilancist, išče službo na doželi. Ponudbe pod Vsestransko vporabljen 11415* na upravo Sloven-skega Naroda. 11415

Grabdeno podjetje

Arhitekt
V. Krainer & Ko.,
Jesenice.

Stavbna vodstva: LJUBLJANA DOMŽALE ZAGREB

Izvršuje privatne in indu-strijske stavbe, proračune načrte, cenitve, posebni od-delek za arhitekturo 7721

Aikadont

zobna pasta, ustna voda, zobni prašek.

Dobi se povsod. — Glavna zaloga drog. A. KANG, Ljubljana.

Pisarne

večje in manjše, v novi stavbi, v sredini mesta, ob prometni ulici

se takoj oddajo.

Ponudbe pod: Pisarne 11471 na upravo Slov. Nar.

Čreva

vseh vrst, najbolje kvalitete in po najnižji ceni se dobe pri JOS. BERGMANU, Ljubljana, Poljanjska cesta 85. 10895

Škripce, natege, črpalke, garažne dvigalnike

za automobile dobavlja ceno

JACOBI,
Wien XII, Assmayergasse 30
Telefon 82 3-26. 10415

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanjska cesta št. 3.

Krovi, stavbi, galanterijski in okrasni klepar. Instalacije vodovodov. Popravljanje strojev. Popravljanje in klesanje naprav. Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škafle) za konzerve.

Naznanjam, da prodajam v dopoldanskih urah na stoj nidi pri »Zmajem« (Ljubljnem) mestu pristne

kranjske klobase.

Kvaliteta ista kot na ljubljanskem velesejmu.
E. Jaro, 11445
Pradekega vas št. 85

G. F. Turasek
Ljubljana
Vojkova ul. 12

Ugotvijem ter popravljam glasovirje in harmonije, specialno strokovno in cenol

Pletenino
na
debelo in
drobno
KENDA Mestni trg 17.

Krznar in izdelovatelj čepic

Eliglj Eber

Ljubljana, Kongresni trg št. 7.
V zalogi imam vsakovrstne kape: kurne, alpske itd., bon, suhe, ovratnike. Moderniziram dam-ske plašče. Prevz. nam vsakovrstna popravila

Oblast avt. civ. inž.

A. ŠTEBI

tehn. pisarna, Ljubljana, Dunajska cesta 1a (v palači Ljubljanske Kreditne banke).

Projektira električne centrale, po svetuje občine in privatne ke ter daje strokovna mnenja.

11359

Za izdelovanje : steznikov :

(modreov)

trebušnih pasov itd. se pri-poroča cenjenim damam

Terezija Kranjc, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 28.

Trgovski lokal

v novi stavbi, v sredini mesta, ob prometni ulici se takoj odda.
Ponudbe pod Trgovski lo-kal 11470* na upravo Slov. Naroda. 11470

Damski modni plašči, jope in kostumi

20% popusta

v konfekcijski trgovini

Fran Luklč

Pred škofijo 19.

Kino „Ljubljanski dvor“

26. 27. 28. okt.

tragedija **Beli clown**

29. 30. 31. okt.

drama po operi **Bohème**

1. 2. 3. nov.

drama **Oliver Twist**

Igra 9 letni filmski star

JACKIE COOGAN JACKIE COOGAN

Razkuževalna + sredstva +

Uradna potrjena stalne bakteriološke stanice v Celju in medic. higijsnega instituta na Dunaju.

Popolnoma enakovredna inozemskim izdelkom in znatno cenejša.

Lysoformin — Amoniak 2% — Lape Kalinus — Argentum nitr.

Lysolin, razjemo kemično čist, 50% kres-la in je tri-krat destiliran, proti kugli na gobcu in parklji.

Sirov lysoformin za razkuževanje delavnic in pisarn, ker vsebuje kaljevo mlo in formaldehyd, je to jako čistilo, močno razkuževalno sredstvo, ki je tudi jako poceni.

Urinol za stranišča.

Turško rdeče olje 40% v 50% iz najboljšega mar-sejskega olja znamka „Lavoisier“. Poinjeno v stekle-nice in pločevinaste konve po 2 1/2 in 5 in 25 kg.

Kemo-tehniški farmacevtski zavod „LAVOISIER“
dipl. inž. Ed. Raudnar. Celje, Prešernova ulica št. 22

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar.

MALI OGLASI

Cena oglasa do 20
besed Din 5.— v vsaki
nadaljnji besedi 50
para, s davčino vred

Službe

Traži se sobarica.

Nastup službe odmah. — Ponudbe slati na: Nikola T. Tomić, trgovac, Petri-
nja, Hrvatska. 11.429

Več čevljarskih pomočnikov

sprejme Ivan Savi, Cesta
na Loko 37. — Istotam
se sprejme tudi prirezo-
valec. 11.437

Iščemo mesta

kot prejemalec lesa, re-
zanega in okroglega. Ra-
zumem tudi pisarniška
dela. — Ponudbe prosim
pod »Strokovnjak/11.468«
na upravo »Slov. Nar.«.

Kot učenka

v trgovino z mehanim
blagom se išče zdrava
deklica z dežele. Hrana
in stanovanje v hiši.
Naslov: Marija Burgar,
Zgornja Šiška 40. 11.403

Iščemo

nadmonterja,
katerega pozneje pri spo-
sobnosti stalno nastavi-
mo kot montažnega nad-
zornika. — Naslov pove
uprava »Slov. Nar.«. 11.313

Lesni manipulant.

Za takojšen nastop z več
letno prakso pri lesnih
manipulacijah. — Prezva-
mem tudi poslovanje par-
nih žag ali skladišč. —
Ponudbe na upravo »Slov.
Nar.« pod »Zvest/11.440«.

Potnik,

dobro vpeljan po vsej
Sloveniji, išče poleg svo-
jega, še druga zastop-
stva. — Ponudbe pod
»Zanesljiv in dober pro-
dajalec/11.416« na upravo
»Slov. Narod«. 11.416

Vrtnarja,

poštenega, marljivega in
trznega, oženjenega, ko-
jemu pomaga žena v go-
sposdarstvu, se išče. —
Ponudbe pod »Za-804«
na: Publicitas d. d. oglasa-
ni zavod, Zagreb, Gung-
duličeva 11. 11.492

Prodajalka

z večletno prakso v špe-
cerijski trgovini, dobro
izveščana, z dobrih iz-
pričevanj, se sprejme v
večjo trgovino v Ljublja-
ni. — Ponudbe na poštini
predal št. 121. 11.312

Krojaški pomočnik

(stanje moč), soliden,
starišček v Ljubljani, želi
stalnega mesta (tudi kot
»Tagsschneider«); najraje
v Ljubljani. — Ponudbe
pod »L/11.297« na upra-
vo »Slov. Narod«. 11.297

Za mala pisarniška dela se sprejme

14 do 16letna deklica z
ljudekolosko izobrazbo.
— Pisarne ponudbe brez
sposrednosti na upravo »Slov.
Narod« pod »Lahka de-
la/11.310«. 11.310

Zaslugek dobi

vpokojenec, za pisanje in
vodstvo računov pri ma-
lem podjetju v Ljubljani.
Dela je samo za par ur na
dan. — Priletni imajo
prednost. — Pisane na
upravo »Slov. Narod«
pod »Zanesljiv/11.159«. 11.159

Gospodična

se sprejme k štiri leta
staremu otroku samo za
dopolnilne. — Ponudbe na
upravo »Slov. Narod«
pod »Otrok/11.509«. 11.509

Pletilni stroj št. 8

se prodaja. — Naslov pove
uprava »Slov. Nar.«. 11.508

Deklica,

ki zna nekoliko kuhati,
pridna, poštena in ki bi
tudi vsa hišna dela v red
opravljala, se sprejme pri
matni rodbini ob dobri
plači, dobrem ravnanju
in plači po dogovoru. —
Irena Ball, Karlovac. 11.447

Služkinjo,

marljivo in pošteno, ve-
ščo vseh hišnih del, ki
zna vsaj nekoliko kuhati,
išče se za fino malo ob-
steli v Solitu. Pogoj usodi-
ni. — Naslov, kjer se
dobe vsa pojasnila, pove
uprava »Slov. Nar.«. 11.351

Gospodična,

veščja vseh pisarniških
del, posebno računstva, z
lepo pisavo, želi preme-
niti dosedanje službeno
mesto. — Ponudbe pod
»Slovenka/11.414« na upr.
»Slov. Narod«. 11.414

Marljivega učenca

dobrih staršev, najraje z
dežele, sprejme Franjo
Krenčič, čevljar, Zagorje
ob Savi. 11.379

Učenec

iz boljše hiše, za stekla-
sko obrt, se sprejme pri
tvrdki Alojziji Pauschin,
Ljubljana, Wolfova ulica
št. 6. 11.498

Stanovanja

Na stanovanje

se sprejmeta takoj dva
gospoda. — Naslov pove
uprava »Slov. Nar.«. 11.451

Soba se odda

boljšemu gospodu. Na-
slov pove uprava »Slov.
Narod«. 11.456

Elegantna soba

v mestu se išče za odlič-
no damo. — Ponudbe na
upravo »Slov. Narod«
pod »Beograd/11.500«. 11.500

Koncipijenta

s substitucijsko pravico
išče dr. Rudolf Ravnik,
odvetnik v Mariboru. —
Vstop takoj, pogoj no-
dogovoru. 11.497

Na stanovanje in

domačo hrano
se sprejmeta takoj dva
gospoda. — Naslov pove
uprava »Slov. Nar.«. 11.407

Prazna soba

v sredini mesta se takoj
oddaja solidnemu gospodu.
Električna napeljava. —
Naslov pove uprava »Slov.
Narod«. 11.403

Soba,

prazna ali mehlovana,
išče poročen carinik brez
otrok. — Ponudbe pod
»Carinik/11.404« na upra-
vo »Slov. Narod«. 11.404

Leno stanovanje

s tremi sobami v Celju
zamenja takoj z jedna-
kim v Ljubljani. — Mar-
tin Kovac, Križevniška ul.
12, Ljubljana. 11.442

Odda se soba,

lepa in zračna, z električ-
no razsvetljavo v sredini
mesta, proti najemini za
eno leto naprej. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Narod«. 11.462

Elegantno sobo

pri samostojni dami z
vso oskrbo išče mlad in-
teligentni gospod (trgo-
vec-veleposelstnik). — Do-
pis pod Elegantna/11.412
na upravo »Slov. Nar.«.

Soba,

eleg. mehlovana, mirna,
s posebnim vzhodom in
električno razsvetljavo, se
oddaja solidnemu, dobro
sitiranemu gospodu. —
Naslov pove uprava »Slov.
Narod«. 11.460

2 mehlovaní sobi

oddam takoj gospodu,
kateri mi plača najemni-
no za celo leto naprej. —
Naslov pove uprava
»Slov. Narod«. 11.408

Mesečno sobo

(priprosto) išče gospod s
1. novembrom; ne daleč
od sredine mesta. Posre-
ben vhod. — Ponudbe s
ceno pod »Trajno/11.375«
na upravo »Slov. Nar.«.

4000 kron nagrade

in lepo stanovanje dveh
sob in pritliklin dobi,
kdo preskripi stanovanje
s tremi ali štiri sobami.
Ponudbe pod »V Ljub-
ljani/11.376« na upravo
»Slov. Narod«. 11.376

Malo stanovanje

(soba, kuhinja) v cen-
trumu mesta, se zamenja
za večje (dve sobi in ku-
hinja) tudi na periferiji
mesta. — Ponudbe pod
»Zamenjava/11.393« na
upravo »Slov. Narod«. 11.393

Mehlovano sobo

s posebnim vzhodom, z
elektr. razsvetljavo, ev-
s kopalnico, v bližini
Mestnega trga, išče sam-
ski gospod za takoj ali
pozneje. — Ponudbe je
poslati pod A. L/11.488
na upravo »Slov. Nar.«.

Stanovanje

na periferiji mesta, pet
minut od tramvaja, dobi,
kdo kupi lepo pritliko
hišo z velikim vrtom. —
Solčna lega. Cena 125
tisoč dinarjev. — Vpra-
šanja Hinko Privšek, Mi-
klošičeva cesta 18, I. nad-
stropje, desno. 11.513

Oddam takoj

stanovanje,
obstoječe iz treh sob in
pritliklin, v novi hiši, v
sredini mesta, proti pla-
ču najemnine za dve
leti naprej. — Ponudbe
pod »Solčno stanovanje
11.411« na upravo »Slov.
Narod«. 11.411

Soba,

elegantna, mehlovana,
(event. 2 sobi) oddam v
poslovne namene v novi
hiši, centum mesta, vo-
galna hiša, križišče ob
najpomembnejši ulici a ko-
lodvora. Sijajen prostor
za advokata. — Ponudbe
pod »Primerna najemina
11.506« na upravo »Slov.
Narod«. 11.506

Stanovanje

(krasna soba in kuhinja)
v centru, izolirano, čis-
to in svetlo, mehlovano
(kar je lesenega pohištva)
z dvema posteljami, se
takoj odda dvema inteli-
gentnim osebam, ki
plačata najemino za eno
leto naprej. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Narod«. 11.454

Stanovanje

iz hrastovega lesa, kom-
pletna, s psiho, se ceno
prodaja. — Ogleda se lahko
vsek dan, razen nedelje,
pri Malgaju, pleskarju,
Kolodvorska ulica št. 6.
11.495

Spalnica,

kompletna, nova, nadalje
salonsko ogledalo, več
originalnih slik, gik, mo-
ško sedlo in druge ma-
lenkosti naprodaj. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Narod«. 11.417

Prodaja se stroj

za izdelovanje dvorezne
cementne strešne opke
sistema dr. Gasparja, skoraj
nov in 600 komadov
jeklenih modelov. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Narod«. 10.821

Hitra prodaja I

Hiša v lepem mestu Slo-
venije se zaradi odhoda
prodaja po jako nizki ceni.
Vsa kupnina ni potrebna
nankrat. — Naslov pove
uprava »Slovenskega
Narod«. 11.409

Spiralna turbina,

»Francisa«, kompletna z
regulatorjem, zgrajena leta
1920, v Andritz, Graz,
za 5 metrov pada, 700
sekundlitrov vode, 36 HP
se nocoji prodaja. — Po-
nudbe pod: Franc Lobe,
Slovenigrade. 11.424

Novi spalnici

iz hrastovega lesa, masiv-
ni, ena politirana, s psiho,
druga brunirana, z umi-
valnikom in marmornati
mi plačkami naprodaj za
6500 Din. Na ogled na
Vrtač 3, pritliklje, 1 vras-
ta. 11.464

Prodaja žago

z gostilno, trgovino in 6
oralov posestva za 500 ti-
soč dinarjev, posestva od
2 do 200 oralov za 75.000
do 350.000 dinarjev, dalje
trgovine, hiše in vile s
stanovanjem po ugodnih
cenah. — K. Troha, Ma-
ribor, Slovenska ulica 2.
11.425

Elegantna

zimska suknja
iz črnega predvornega
blaga z ovratnikom iz
kožuhove, skoro nova,
za srednje postavbo, za
800 dinarjev naprodaj
tudi usnjate dolhoklene
(gamace). Na ogled pri
vrtarju. Poljanski nasip 40. 11.453

Električen motor,

rahljen, zelo dobro ohran-
jen, fabrikat A E G 18
HP, 220 Volt, 50 period.
se prodaja, oziroma zame-
nja za drug motor 25 HP,
380 Volt proti edgovarja-
jojemu donalniku. Istotam
se prodaja dve travar-
zi, dolgi 12 m, visoki 28
centim, in široki 12 cm
ter nekaj orehovega fur-
nirja. — Ponudbe poslati
pod »Motor/11.431« na
upravo »Slov. Narod«. 11.431

Puška-dvocevka

kal. 16, skoro nova, z
municijo in taško, napro-
daj. Naslov pove uprava
»Slov. Narod«. 11.185

Motorno kolo,

novi, 1 1/2 HP, se ugodno
prodaja. — Ljubljana, So-
dna ulica 11, pritliklje, de-
no. 11.473

Auto »Praga«,

4 tonski, s polnim gumijem,
naprodaj. — Ogleda
se pri Auto-Florjančič,
Ljubljana. 11.421

Briljantni pretan,

moški, 1/4 karata, se pro-
da. V nedeljo med 10, in
12 uro, v nedeljski ves-
dan pri »Rototipi«, Šubi-
čeva ulica 3, dvorišče.
11.450

Naprodaj:

tri nagrobne svetilke, pli-
nova peč, dve navadni in
kopirna stikalnica. — Iv.
Brekvar, Sv. Petra nasip
št. 25. 11.463

»Puch« avto

tipa VIII, 38 HP, malo
rahljen, salmod. oprem-
ljen, se ceno prodaja. —
Ponudbe pod »Nizka ce-
na/11.475« na upravo »Slov.
Narod«. 11.475

Tovorni avto

malo rabljen, 2 1/2 do 3
tone, se prodaja za 45.000
dinarjev. — Ponudbe pod
»Skoro nov/11.474« na
upravo »Slov. Narod«. 11.474

Naprodaj razna

vinska posoda
in 5 velikih hranih
sodov, dokler traja za-
loga. — Avgustin, Sn.
Šiška, Št. Jerneja c. 231.
10.287

Prodaja sode

iz suhega klanega hrastovega
lesa od 250 D
do 3 D za 1 liter iz skla-
dišča. Dobavljam vsako
množino. — Jovo Milo-
šević, Zagreb, Franko-
panska br. 8. 10.287

Spalnica,

kompletna, nova, nadalje
salonsko ogledalo, več
originalnih slik, gik, mo-
ško sedlo in druge ma-
lenkosti naprodaj. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Narod«. 11.417

Prodaja se stroj

za izdelovanje dvorezne
cementne strešne opke
sistema dr. Gasparja, skoraj
nov in 600 komadov
jeklenih modelov. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Narod«. 10.821

Hitra prodaja I

Hiša v lepem mestu Slo-
venije se zaradi odhoda
prodaja po jako nizki ceni.
Vsa kupnina ni potrebna
nankrat. — Naslov pove
uprava »Slovenskega
Narod«. 11.409

Spiralna turbina,

»Francisa«, kompletna z
regulatorjem, zgrajena leta
1920, v Andritz, Graz,
za 5 metrov pada, 700
sekundlitrov vode, 36 HP
se nocoji prodaja. — Po-
nudbe pod: Franc Lobe,
Slovenigrade. 11.424

Novi spalnici

iz hrastovega lesa, masiv-
ni, ena politirana, s psiho,
druga brunirana, z umi-
valnikom in marmornati
mi plačkami naprodaj za
6500 Din. Na ogled na
Vrtač 3, pritliklje, 1 vras-
ta. 11.464

Prodaja žago

z gostilno, trgovino in 6
oralov posestva za 500 ti-
soč dinarjev, posestva od
2 do 200 oralov za 75.000
do 350.000 dinarjev, dalje
trgovine, hiše in vile s
stanovanjem po ugodnih
cenah. — K. Troha, Ma-
ribor, Slovenska ulica 2.
11.425

Elegantna

zimska suknja
iz črnega predvornega
blaga z ovratnikom iz
kožuhove, skoro nova,
za srednje postavbo, za
800 dinarjev naprodaj
tudi usnjate dolhoklene
(gamace). Na ogled pri
vrtarju. Poljanski nasip 40. 11.453

Električen motor,

rahljen, zelo dobro ohran-
jen, fabrikat A E G 18
HP, 220 Volt, 50 period.
se prodaja, oziroma zame-
nja za drug motor 25 HP,
380 Volt proti edgovarja-
jojemu donalniku. Istotam
se prodaja dve travar-
zi, dolgi 12 m, visoki 28
centim, in široki 12 cm
ter nekaj orehovega fur-
nirja. — Ponudbe poslati
pod »Motor/11.431« na
upravo »Slov. Narod«. 11.431

Puška-dvocevka

kal. 16, skoro nova, z
municijo in taško, napro-
daj. Naslov pove uprava
»Slov. Narod«. 11.185

Motorno kolo,

novi, 1 1/2 HP, se ugodno
prodaja. — Ljubljana, So-
dna ulica 11, pritliklje, de-
no. 11.473

Auto »Praga«,

4 tonski, s polnim gumijem,
naprodaj. — Ogleda
se pri Auto-Florjančič,
Ljubljana. 11.421

Briljantni pretan,

moški, 1/4 karata, se pro-
da. V nedeljo med 10, in
12 uro, v nedeljski ves-
dan pri »Rototipi«, Šubi-
čeva ulica 3, dvorišče.
11.450

Naprodaj:

tri nagrobne svetilke, pli-
nova peč, dve navadni in
kopirna stikalnica. — Iv.
Brekvar, Sv. Petra nasip
št. 25. 11.463

»Puch« avto

tipa VIII, 38 HP, malo
rahljen, salmod. oprem-
ljen, se ceno prodaja. —
Ponudbe pod »Nizka ce-
na/11.475« na upravo »Slov.
Narod«. 11.475

Tovorni avto

malo rabljen, 2 1/2 do 3
tone, se prodaja za 45.000
dinarjev. — Ponudbe pod
»Skoro nov/11.474« na
upravo »Slov. Narod«. 11.474

Naprodaj razna

vinska posoda
in 5 velikih hranih
sodov, dokler traja za-
loga. — Avgustin, Sn.
Šiška, Št. Jerneja c. 231.
10.287

Prodaja sode

iz suhega klanega hrastovega
lesa od 250 D
do 3 D za 1 liter iz skla-
dišča. Dobavljam vsako
množino. — Jovo Milo-
šević, Zagreb, Franko-
panska br. 8. 10.287

Kupim več

vagonov korenja,
zdravega, lepega, čistega,
belega, rumenega in rde-
čega. Tudi nekaj vagonov
letosnjih lepih orehov. —
Ponudbe s ceno, franko
postaja, na upravo »Slov.
Narod« pod »Korenje,
orehi/11.490«. 11.490

MARIJA

ŽIDOVSKA ULICA štev. 8.

MODNI SALON DAMSKIH KLOBUKOV

NAJVEČJA IZBIRA

GÖTZL

ŽIDOVSKA ULICA štev. 7.

Strešno lepenko Lesni cement

dobavlja v vsaki množini najceneje
Jos. R. Puh, Ljubljana
Gradaška ul. 22. Tel. 513

L. Mikuš
Ljubljana, Mostni trg 15
pripravlja svoje zaloge
deležnikov in solistov
tor spremljajočih
polik.

Ceno češko posteljno perje

1 kg sivnega skubljenega perja K 25—; polbelega K 30—; belega K 40—; boljšega K 50—; kakor puh mehkega K 60— do K 80—; najboljša vrsta K 100—. Razpošilja poštnine prosto po povzetju. Vzorci brezplačno. Dovoljena je zamena ali vzetje nazaj.

Benedikt Sachsel, Lobes pri Pliznji (Čehoslovatija).

Izredno ugodna prilika! Doktor zaloga trajal

KUHINJSKA POSODA

emajlirana in aluminijasta, na debelo in drobno po izredno ugodnih cenah pri trdki

I. PESTOTNIK & DRUG, LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 33.

Skladišče: „BALKAN“. Telefon štev. 366.

V nedeljo, dne 11. novembra ob treh popoldne bosta prodajala Knez in Zupančič iz Ljubljane na

prostovoljni javni dražbi pet zemljiških parcel

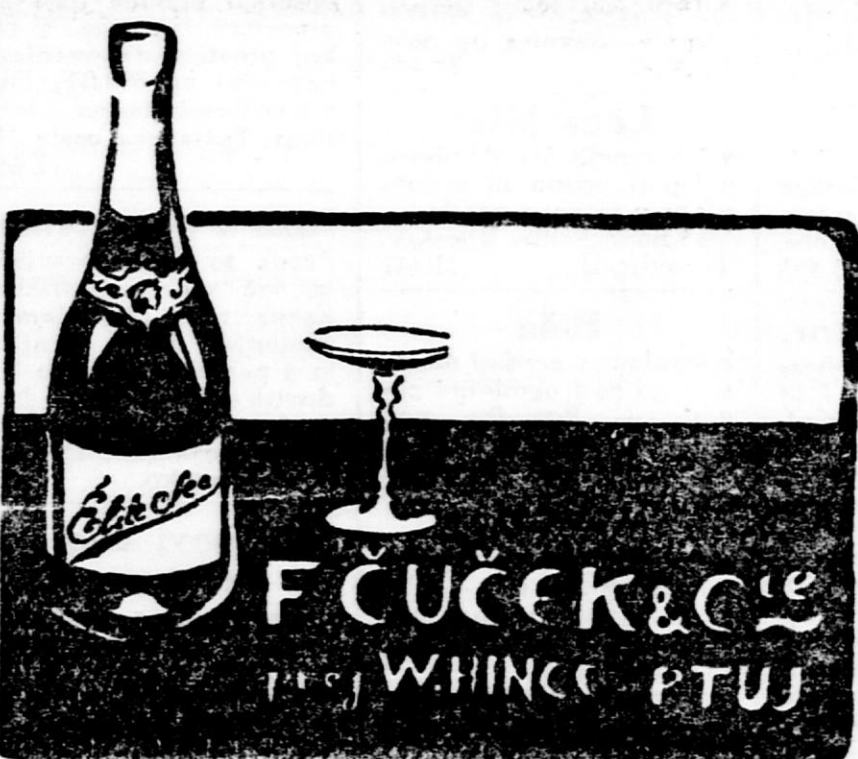
nad bivšo Treotovo opekarno na Brdu pri Viču, kat. občina Zg. Šiška. 3 Parcele vsebujejo

priznana dobro pečarsko ilovico, na kar se posebno opozarja. 11444

V gostilni pri Fajmoštru

se toči izborni ljubumerski
mošt iz Ormoške graščine
liter Din 12.—

Istotam se do 10. vsako so-
boto in nedeljo domače jetrne
in krovne klobase.

Klavirje
aplože in
popravlja
solidno
in točno
ter gre tudi na deželo.

Feliks Povše, Ljubljana
Tržaška c. 45

Cele opreme

za neveste, in entlanjo

izdeluje točno in solidno novo-
otvorjena izdelovalnica

P. Jančigaj,
Ljubljana, Resljeva cesta 29/1 levo

Peter Semko

I. jugoslovanska barvarija,
krmarstvo in strojarstvo
Ljubljana, Križevniška ulica 7.
Barva lističe kože, katere izdeluje
v najmodernejše garniture. Pre-
vzema tudi vsa popravila v mo-
derniziranje.

Rabljene

lutaste vreče
za moko
85 kg vsebujoče, in za otrobe 50 kg
vsebujoče, dobre, čiste in brez-
luknjaste kupi **Vinko Majdič**,
valjični mlin, Kranj. 6090

20% popusta

v konfekcijski trgovini
Fran Lukić

Pred škofijo 19.
Moške zimске sukne,
povračniki ter vsake-
vrstna trikotaža.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić & drug
Ljubljana,
Bohoričeva ulica 20

O. BERNATOVIC

Priložnostni nakup
raglanske in obleke
od 500 Din naprej
Damske kostume
in obleke
Obleke za deco
Trikotaža
Kožuhovna
LJUBLJANA
Mestni trg št. 5-6

V nedeljo, 28. oktobra žegnanska proslava na Laverci

v restavraciji „Pri Ogrinju“. — Domače krvave klobase. —
Razna jedila. — Pristna vinska kapljica. — Godba in zabava. —
Za ljubljance je krasen izlet!
Se priporoča

Franco Meblo,
gostilničar in mesar, Laverca.

Kupimo vsako množino

konjakovih - steklenic

po najvišjih cenah!

„**ALKO**“ veletrgovina žganja d. z. o. z.
Ljubljana (Kolizej).

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani — Marijin trg štev. 8
registrovana zadruga z omejeno zavezo
sprejema vloge na knjižice in plača čistih
7%

obresti brez odbitka rentnega in invalidskega davka.
Za večje in stalne vloge kakor tudi vloge v tekočem
računu obrestovanje po dogovoru. — Podeljuje kratko-
ročne trgovske in personalne kredite najkulantneje.

IVAN MASTNAK

trgovina z manufakturami in konfekcijo

CELJE, Kralja Petra cesta 15

Priporoča cenjenim odjemalcem svojo veliko za-
logo češkega in angleškega blaga, debelo sukno
za površnike, vsakovrstnega sukna za moške in
obleke, barhand, cefir, belo platno, vse krojaške
potrebščine.

Velika zaloga gotovih površnikov (Raglan, Schliefer,
Schutzer) gumnih plaščev, lepih modernih oblek
za gospode in dečke po zelo nizkih cenah.

I. LJUBLJANSKA CVETLICARNA VIKTOR BAJT, nasl.

Velika izbira svežih cvetlic in poročnih
šopkov. Najmodernejši aranžma poročnih
sob in voz. Kranjski za gledališča. Ja-
blički venci.

Sveži žarni venci vseh oblik. Velika zaloga
suhih vencesov. Suhe palme, cvetje in listje
vseh vrst.

EN DETAIL! Cene solidne! Postrežba točna!

Se priporoča za nadaljnjo naklonjenost

TONČKA BAJT, Šelenburgova ulica.

AND. JAKIL

tovarna kož in čevljev d. d.

prodajalna

Ljubljana, Poljanska c. 13

Bogato skladišče moških, ženskih in
otroških čevljev iz tlačenega boksar
v oseh botah, gvozdene boksa
in rjave kravate.

SOLIDNO DELO! ZNIZANE CENE!

Fortuna.

Ako želite dobro kupiti ali prodati nepremičnine, Vam
„Fortuna“ opravi vse posle vedno najkulantneje, brez kakršnih-
koli stroškov. Napredaj ima hiše, vile zemljišča, ki so Vam
tudi na ogled. Izvolite se obrniti na **Fortuna**, koncesijo-
nirana po vis. vladi, Zagreb, Martićeva ul. 99.

„MARSTAN“

Informacijski-trgovsko-agenturni-gradbeni-sta-
novanjski-realistni biro. **Maribor** (začasno Ro-
tovski trg 1). Naslov: „Marstan“ informacijski biro, Maribor.

Zobotehnični atelje

Friderik Hr. Zins

ordinira od 5. novembra 1923 naprej v palači Ljub-
ljanske kreditne banke, Dunajska cesta 1a.

Kopalit, tvornica firneža in laka, Subotica

Išče za 1. december

dva potnika

po možnosti s strokovnim znanjem, vpeljeni gospodje
z dobrim nastopom.

Čisto zastoj

ne, ampak po izredno nizkih cenah dobite

vse vrste sukna, hlače, žameta, barhenta, flanel, klota, platna
trikotaja, jopice, pletov, ogrinjalk, nogavic, prvovrstnih nahrbtnikov
v vseh velikostih (domači izdelki) in najrazličnejše drugo blago
v novotvorjeni trgovini

„DANICA“

MAJZEJ & RAJSEJ

Ljubljana, Turjaški trg štev. 1. (bivša „Preskrbovalnica“)

Samo dobro, solidno blago. — Postrežba točna.

Cene konkurenčne.

Istotam se otvori v kratkem oddelek za usnje vseh vrst.

Vsak si naj ogleda. — Nikdo ni prisiljen kupiti.

Na drobno! Na debelo

POZORI POZORI

Vsi sveti.

Krizanteme

velikocvetne v vseh barvah, kot krasne, košate, nizke, bele v lončkih.
Dekoracije v palmah, lovorjih in drugih rastlin za okrašnje grobnic
in grobov. Vozanje krasnih vences, nagrobnih šopkov ter druge
novosti za aranžma, ručice bokove vejice in vsakovrstne odrezane
cvetlice. Vzorci za ogled na razpolago. Cene nizke.

Vrtmarstvo **Ivan Simnec, Ljubljana, Gradiva 18.**

Oblastveno dovoljena razprodaja

Ker nameravamo oddelek za pletenine, trikotažo in perilo po-
polnoma opustiti, prodajamo od ponedeljka dne 29. oktobra vse v to
stroko spadajoče blago po globoko znižanih cenah. V poštev pridejo
različne volnene modne jopice, jumperji, sviterji, čepice, dokolenice,
gamaše, floraste, svilene in patentne nogavice, nogavice za gospode, vol-
neno in bombažasto normalno Jaegrovo perilo, različno perilo za dame
in gospode, izgotovljeno iz najboljšega batista, šifona in cefirja, pred-
pasniki iz kretona in klota, svilene in etaminaste bluže, dalje vsako-
vrstni žepni robci, triko in glave rokavice, ovratniki, kravate kakor
tudi razna kosmetika in galanterijsko blago.

Razprodaja se vrši samo toliko
časa, dokler traja zaloga.

A. & E. SKABERNE - LJUBLJANA.

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

Kako je imela „Edinost“ prav!

Na znane že tolikokrat citirane obljube bivšega italijanskega zunanega ministra Sforze v rimskem parlamentu, da hoče italijanska vlada Jugoslovenom, ki so pripadli Italiji, zagotoviti najširšo svobodo jezika in kulture in da bo z nežno skrbjo spoštovala njihovo lokalno življenje, je napisala tržaška »Edinost« takrat, 28. novembra 1920., uvodnik k tem izjavam, v katerem je rekla:

»Priznavamo hitro in brez pridržka: Minister Sforza je govoril lepo. Besede, ki utegnejo fascinirati na prvi mah. Nas pa ne zadovoljujejo in nas ne morejo pomiriti. Svečano nam obljublja razsežno svobodo jezika in kulture. Ali tu je veliko vprašanje: »Kak obseg ima za tega ali onega pojem svobode in kulture. Svoboda je kaj relativen pojem. Sedanji tukajšnji oblastniki n. pr. se ponašajo, da so bili že doslej v teh dveh letih okupacije škropolozno pravični in do skrajnosti liberalni napram nam. Svoboda in pravice se morajo konkretizirati! Sforza nam pač obljublja, da nam Italija hoče dati pravice in svobodo, nič pa ni povedal, kake bodo te pravice in ta svoboda in kako daleč da bodo segale. Ni nas pomiril, njegove izjave nam ne podajajo vere in čuta varnosti. Obljublja nam poleg svobode, kulture in jezika tudi naravna središča. V isti sapi pa označa ta središča kot kraje, ki so italianissimi (Gorica in Trst). S tem je rečeno, da se v teh središčih ne bomo smeli narodno uveljavljati in da ne bomo imeli nobenih pravic, niti ne pravice do svobodnega kulturnega snovanja. Hvala lepa! Gospod Sforza nam z eno koro daje, z drugo pa jemlje stotero.

In — kar je neizmerne pomembnosti: kdo je gospod grof Sforza? Danes je minister Italije za zunanje stvari. Ali bo še jutri? Bodo li naslednje veze njegove besede? Beseda ni nič, je pena, v hipu jo čujemo, v prihodnjem hipu je ni več. Pomiril bi nas bil, če bi bil konkretno označil svobodo in pravice, ki jih bomo uživali in če bi bil izjavil, da se ta svoboda in te pravice zagotovo z zakonom. Saj smo videli, kako je bilo z nami v Avstriji. Naše pravice so bile celo kodificirane. In vendar so nam na praktičnem izva-

janju delali težave pod to ali ono pretezo in so počeli z nami, kar so hoteli. A sedaj naj bi se zanašali le na besedo? Verujemo, da Sforza pošteno misli s svojimi obljubami. Dosedanje postopanje z nami se opravičuje, češ, da so bile izredne razmere, vojno stanje. Ali kdo nam more dati jamstvo, da ne bodo njegovi nasledniki iskali in da ne najdejo kake druge preteze za povsem drugačno — neliberalno in naravno nastilno — postopanje, nego nam jo obljublja grof Sforza?

Zato nas more pomiriti le zakonita zagotovitev, da bomo uživali isto mero svobode in pravic, ki je peščici Italijanov zagotovljena celo pod mednarodnim varstvom. To je naša odkrita beseda v tem usodnem trenutku, ki naj nam je Sforza ne šteje v zlo. Izreči smo jo morali z vso odkritostjo in lojalnostjo: radi sebe, radi bodoče usode novih jugoslovenskih državljanov Italije, a tudi radi bodočega razmerja med italijanskim kraljestvom in vsem jugoslovenskim plemenom.

Kako je imela »Edinost« prav, nam potrjujejo dogodki, ki so sledili po letu 1920. Sforzin naslednik Mussolini sicer včasih naglasi svetost in obveznost obljub in dogovorov, ali ne drži svoje besede. Razvil se je neliberalno in naravno nastilno postopanje z Jugosloveni, ki so postali sužnji Italije. — Rimski parlament jim je napovedoval zadovoljnost, srečo in vse mogoče pravice, prišla pa je skrajna krivica. »Edinost« je slutila, kaj bo in res se je zgodilo vse, na kar se je namignilo v navedenem uvodniku. Iz vsega tega lahko črpamo pouk, da pri sklepanju mednarodnih pogodb ni nič dati na gole obljube, marveč treba vse podpisati in uzakoniti. Usodna, neodpustna napaka, da se je pustilo najboljši del Slovencev Italijanom samo proti obljubi poštenega ravnanja! Italija se ni čutila obvezane po pogodbah za tako ravnanje, zato tudi trenutno ni mislila na kako zakonito zagotovitev pravic Jugoslovenom v Julijski krajini.

Rapallo pomeni strašno gorje, ki duši in mori naše brate ob Jadranu. Na pomoč! Pomagajmo z vso silo, ki jo zmremo.

Joško Cveku v spomin!

(Fin. delegat dr. Savnik.)

Leto 1923. se je za delegacijo že slabo začelo. Novega leta dan je zapel klenkovec rač. dir. Petrovič. Sedaj nam je Čahejeva sobota vzela še pis. dir. Cveka. Do konca leta sta pa še dva dolga mesca...

Kakor Petrovič, je bil tudi Cvek še eden tistih uradnikov, ki stvar urada smatrajo za svojo osebo in se znajo zanjo žrtvovati. Bil je posebej točen, korektnost in zvestoba, in že po teh lastnostih za šefa neprecenljive vrednosti. Če se je Cveku naročilo, da naj bo gotovo uro to in to pripravljeno, se je človek lahko zanesel, da na samega sebe, da bo najmanj že pol ure prej vse čakalo na svojem mestu, in če so drugi še tako godrnjali. Pardoniral ni niti mene, in če je vedel, da leži terminirana stvar na moji mizi, mi ne oziraje se na zbirajoče se oblake moje nejevolje, ni dal miru, da sem stvar odpravil. Stori se mi res milo, če se spominjam, kako malo hvaležnosti je bil včasih deležen ob takih prilikah. Ljubil je red fanatično, in naše najlepše stenotipistije so se morale te njegovi ljubezni ravno tako ukloniti, kakor publiki, ki je prihajala k meni ter morala dobiti njegov agrec, da je mogla naprej. Moral je imeti že zelo dobro ime, da ga je Cvek spustil k meni, kadar sem ga prosil, da naj skrbi, da ne bom moten. Znano mi je, da me je nekoč obiskal v takem »prepovedanem času« bivši univerzitetni kolega, ki zavzema nikakor neznatno mesto v Ljubljani, in ki je kot zadnji argument napram Cveku neizprosno uveljavil ravno svoje dolgoletno osebno znanstvo z menoj. Nič ni pomagalo: iti je moral rebus infectis in razmišljati o Cveku pri ti priliki tudi izrecno naglašeni tezi, da »zakon ne pozna izjeme«. Le če je šlo za rezeže, posebno pa begunca iz Primožja, katerega stiska je ganila njegovo dobro srce, je tudi cerberus Cvek omahnil in bolj ali manj diplomatično stvar že zasukal tako, da je petenta spravil k meni. Ravno v svoji dasi samopomožni službi je pa Cvek tudi marsikaj videl, slišal in bral, česar drugi niso, in sicer tako zgovoren, znal molčati, kadar je bilo treba — čednost, ki se z njo v Ljubljani baje niti med političarji ne sme več vedno računati, ki je pa že zelo redka v uradih, odkar ji strankarska zaslepljenost, ne zavedajoč se demoralizirajočega vpliva, stavi svoje pasti...

Čim resneje je pa Cvek spolnjeval svoje uradne dolžnosti, tem bolj ga je mučil položaj, v katerega je zašlo uradništvo. Trpel je ne še toliko materijelno — znal se je zadovoljiti z malim

in živel v urejenih razmerah, kakor malokdo! — tem več pa moralno. Ravno kot pošteni, ki je bil, je premebno razmerje dvojno občutil. Ni mu šlo v glavo, da se pusti propadati stan, ki mu je bil tako vzoren zastopnik, in mislim, da se ne motim, ako rečem, da je ta gnev, ki je prehajal zadnje mesce naravnost v neko permanentno razdraženost, po svoje tudi pripomogel k prezgodnji smrti tega, na videz tako krepkega moža.

Pri vseh vrlinah pa, ki so odlikovale uradnika Cveka, bi ga slabo poznal, kdor bi mislil, da je služba izpolnjevala njegovo bitje. Centrum, okoli katerega se je gibalo vse njegovo življenje, je ležal povse drugje: bil je pravi narodni delavec. Tip je za Ljubljano sicer že antikviran, če nastavimo današnje merilo, dasi v tako res idealnem reprezentantu, kakor je bil Cvek, še vedno zasluži več spoštovanja, nego bi v mondeno blaziranost zavita lenoba in plitvost hoteli priznati: Cvek je verovao v svojo stvar in ne sebično dal zanjo vsikdar najboljše, kar je zmogel. Ali Cvekova sreča v Ljubljani je bila, da se je v ti svoji lastnosti srečal z eno naših najmodernejših nalog, ko bi razumeli svoj čas: Primorje! Kar je storil na tem polju v »Soči«, iz katere je ob strani predsednika dr. Puca ustvaril pravo ljudsko univerzo, pa tudi izven »Soče«, kadar in kjer je mogel, sili k respektu, tem večjemu, čim bolj se naša notranja značnost odteguje. Poznalo se je Cveku na tem, kakor na marsičem drugem, da je vzrasel v primorskih razmerah in dedščino, ki jo je prinesel od tam, neomažečevano ohranil tudi v Ljubljani. Kazalo se je to zlasti v političnih zadevah, za katere se je — kot model svojega tipa — najživahneje zanimal. Kolikor sem ga jaz imel priliko spoznati, posebno v zaupnih pogovorih, ki jih je rad iskal, s katerimi se pa — tudi v tem oziru vzor korektnosti! — nikdar ni vsiljeval, ga nobena naših strank ne more popolnoma reklamirati zase. Bil je ravno tako malo slep za vrline one, ki mu je bila najbolj nesimpatična, kakor za napake tiste, ki mu je bila morda najbližja.

Ljubi Cvek! Nad štiri leta sva vozila skupaj. Moji neuspehi so te boleli, kakor mene, uspehov si se pa bolj veselil, nego jaz sam. Bog ti poplačaj tvojo udanost, ki si mi jo tolikokrat dokazal na uprav ganljiv način, in če imaš v nebesih tudi, kot pri delegaciji, prijetno nalogo, da cenzuriraš naše liste, sprejmi ta podlistek kot izraz moje hvaležnosti!

Kuna belica.

Lovska zgodba — toda resnična.

Bilo je leta 1923 po Gospodovem rojstvu, jeseni in nedelja. Kraj zamočimo, ravnotako imena lovskih junakov. Ti so se otovorjeni z morilnimi pihalniki in oboroženi s težkimi nahrbtniki od vseh strani blizali kraju, kjer so nameravali izvrševati svoj lovski poklic. Toda ne peš! To bi bilo sramotno za pravega lovca. Blizali so se po železnici, po brekih in celo z avtomobil.

Bilo jih je kot lletja in trave. Pri zadnji gonil se je ugotovilo, da jih je bilo celo 41. Ta ugotovitev se je pa izvršila še pri juhi in je valed tega vključena vsaka zmošta. Da so tako drveli skupaj lovci, je naravno, iz lovišča je prišlo namreč na hme moža z največjim nahrbtnikom sporočilo, da se je v lovišču pojavila kuna belica. Sporočilo je bilo pridraj tudi natančen popis škode, ki je že napravila roparica pri kokoših in piščancih.

Mož s največjim nahrbtnikom je s pomočjo lovškega čuvaja na lico mesta v lovišču razvrstil krvičelne lovce po postojankah. Ker je bilo toliko lovcev, bojno popole zelo skromno, stali so lovci takorekoč le par korakov narazen.

Na to je nastopila svojo službo lovška pažnja v družbi s svojim tovarišem, katerega klicajo za »Dolgaša«. Plena željni lovci so kakor prikrojeni stali na svojih postojankah. Le šepetaje so rekli katero svojemu sosedu. Vmes pa so jemali pridno svoje nahrbtnike z rama, da jih niso preveč težili. Take prilike so uporabljali v to, da so se prepirali, če jim je nahrbtnikov ni kaj izgubilo. Tako je prišlo, da se je teža nahrbtnikov zmanjšala, da so ji bili omejeni goltanci in da so imeli kaj dela zobje.

Ko so tako pretekle štiri debele ure, zablistelo se je za grmovjem nenkrat nekaj belega. Kakor bi pičil grad lovce imeli so nenkrat svoje pihalnike ob svojem desnem očesu. Ko se zopet prikaže ob grmovju bela lisa, začelo je grmeti in bobneti kakor na sodni dan. Iz vseh pihalnikov je zablistelo in bela senca je ležala na tleh!

Zmagoviti kriki »Kuna belica je naša« so odmevali od moža do moža. Mahoma je bil uknjen lovski red in vse je hitelo, teklo in skakalo proti belemu plenu.

Zmagoslavje je zagrabil za redki plen mož s največjim nahrtnikom, ki pa že davno ni bil več tako težak. Dvignil je plen in divje zakričal: »Lovski blagor, lov je končan! Sedaj pa vsi k zadnji gonji!»

Nato je opiral diko lovškega dne ob svoj nahrtnik in nameril svoje korake proti onemu kraju, kjer se je imela odigrati zadnja gonja. Plen mu je bingljal po hrbtu sicer brez glave, ker je divil in koncentriran ozen isto razblinil v atome. Toda to ni motilo moža z nekaj največjim nahrtnikom. Tudi njegovih tovarišev ne. Ti so korakali za njim s ponosom, katerega nam ni moč opisati.

Tako so dospeli do mesta, ktero je doletela sreča, da se tam razplete zadnja gonja. Nevednim in nelovcem bodi povedano, da je bilo to pri »Kroki listce«, to je v gostinji, ki je slovela daleč na okrog — v lovskih krogih in pri lovskih krokih seveda — po odlični vsebini svojih hrastovih sodov.

Ponosno so sedeli za mizo potem, ko so brezglavi plen obesili ob peči. Prišla je na mizo juha. To priliko je spretno izkoristil pozlavar lovskih zmagovalcev v to, da je prešel svoje junake. Bilo jih je ravno 41.

Komaj so dobro poklepal juho, odpro se nasilno vrata. Notri pa plane z glasnim jokom, vpitjem in kričanjem razmršena babnica. Ne da bi se zmenila kaj ob slavnostno razpoložene junake pri mizah, zakadila se je proti meči. Tedaj je zagrabila za lovski plen in iz njenih ust so med jokom začele bruhati besede in pesmi žalostinke:

»Uhoja moja miljavka, moja srčna belica! Tukaj te torej našdem. Toda kakšno! Brez glave in mrtvo! Tebe, od katere ni bilo boljše v 9 farah na okoli! Rašči bi bila izgubila 1000 dinarjev kot Tebe! Toda tvoji morilci bodo Tvojo smrt drago plačali! itd. skoro četrt ure.

Stokanje, jok in kričanje razmršene ženske je pri mizah spremljala groba tišina. Obrazi naših junakov so se podajšali in se v barvi precej sprevrgli.

Bilo je kakor pred viharjem.

Da ni začelo grmeti, bliskati in treskati, zasluša je lovškega čuvaja, ki je med tem posrebal štiri krožnike juhe. Stopil je k babnici ter ji začel nekaj nekaj šepetati na uho. Šepetaje je dolgo, toda babnica je samo odkimavala, končno je le zakimala.

Lovski čuvaj je stopil na to k možu, ki je imel zjutraj največji nahrtnik in mu nekaj zašepetal na uho. Ta je novico šepetaje na uho razodel svojem sosedu, ta zopet svojem sosedu, dokler ni vedelo isto celo omize.

Nato so junaki začeli segati po svojih listnicah. Vsakdo je izlekel iz iste po enega »kovača« in ga položil pred se. Lovski čuvaj je pobral »kovače«, jih preštel in jih 40 po številu izročil babnici.

Ko je imela babnica v rokah »kovače«, jo je hotela takoj odkuriti. Toda na počiv moža, ki je prišel na lov z največjim nahrtnikom, je morala še malo počakati. Vzrok njene zamude je bil dvojen. Predvsem se je morala zakleti in priseči, da bo o stvari molčala kot grob. Drugič pa je morala pobasati s seboj lovski plen.

Se je na to je smuknila babnica skozi vrata. Mahnila jo je naravnost proti svojemu domu. Ko je bila v hiši, vzela je iz za pečka pehar. V tem je bilo srčkanih 5 belih lts kot las podobnih lovskemu plenu. Ta pehar je postavila na mizo in skočila v čumato. Iz iste je prinesla celo latvico sladkega mleka in izpregovorila:

»Vse to sladko mleko je vaše, ve moje belčice. Le pijte ga, da ne boste pozabile, kdaj so ubili vašo porodnico. Pa vidne bodite. Ko dorastete, pa napravite ravno tako smrt ko porodica...«

Za vratni poslušal, zapomnil in zapisal Grga Štrbunk.

Marija Wessnerjeva.

(Ob njeni upokojitvi.)

Gospa prof. Marija Wessnerjeva je bila te dni na svojo prošnjo upokojena. Dasi ji iz celega srca privoščimo po trudopolnem, nesebičnem, h vzgoji ženske mladine posvečenem delu, prezasluzeni pokoj, nas je vendar ta vest neprijetno iznenadila. Ime Mar. Wessnerjeve je tako nerazdruženo, tako tako tesno spojeno z njenim aktivnim delovanjem, da si liceja brez nje in nje brez liceja ne moremo prav predstavljati. Skoro pol stoletja je z brezprimerno požrtvovalnostjo, mravljično pridnostjo in vestnostjo ter z altruizmom, ki zabi samega sebe, vršila svoj težki, odgovornosti polni poklic. Službovala je najprej v Kostonjavi, nato v Krškem, pozneje na šenjskookski 8-razrednici v Ljubljani ter sprejela 1. 1896 mesto učiteljice in nadzorovalne dame na višji dekliški šoli v Ljubljani. S kakšnim idealizmom in mladeniško vneto je delovala tedaj v razvoju in okrepitev tega mladega zavoda ter dosegla, da se je ustanovil za absolutne viš. dekl. šole pedagoški tečaj, ki mu je bila duša in voditeljica ona.

Pozneje je postala profesorica in nadzorovalna dama na liceju in po njegovem preustroju prof. in nadzorovalna dama na žen. real. gimnaziji.

Vzgojila je nepregledno vrsto slovenskih deklet in žena ter jim pripomogla do odličnih življenjskih položajev: učiteljice, vzgojiteljice, uradnice, trgovke, žene in matere so njene bivše učenke in sleherna izmed njih se je spominja v iskreni ljubezni in globokem spoštovanju.

Pol stoletja — učiteljica, vzgojiteljica! Nepregledna doba, polna skrbi in dela, prevar in razočaranja, težkih zaprek in ovir in boleče nehvaležnosti! In zopet srečna doba darovanja samega sebe, svojega srca in svoje duše, doba najdaljšega udejstvovanja, zmage nad otroškimi sremci in tih, mirne sreče, ki jo pozna le vzgojitelj.

Prokletstvo in blagoslov družji naš stan, in radi blagoslova se ne plašimo prvega.

Toda šolsko delo ji še ni izžrlo sil, jo še ni zadovoljilo.

Bila je soustanoviteljica ženskega internata Mladice, ustanovnica in voditeljica osnov. šole Mladica ter odbornica in članica najrazličnejših karitativnih društev.

Vedno odprto srce in odprte roke, je bila tu in tam, vsepoved, kjer je bilo treba pomoči in utuhe, javne ali skrite, očite ali tajne.

Tvoja levica ni vedela kaj dela Tvoja desnica, a vedela in znala so hvaležna srca, ki si jim skrivoma lajšala gorje.

Delo je dolgo, a besede so kratke, in ne ocenilo njegove vrednosti. Plemeniti jugoslovenski ženi srečen in dolg zasluženi pokoj.

Razne stvari.

Kako nastala moda. Blagopokojni kralj Tutankamon ne bi bil nikdar sanjal, da bo imel tritisoč let po smrti vpliva na današnje žensko modo. V Londonu se je prikazala obleka po Tutankamonu. Gospa Asquith, ki je znana v slovstvu in politiki z imenom Margot, je prišla na neko aristokratsko svatbo oblečena à la Tutankamon. Obleka iz celega kosa, valovita, opekaste barve, širokih gub stisnjen v pasu z velikim zaponko. Zdi se ovoj mumijske. Nekateri dogodki imajo sploh odmev v modi. Tako n. pr. so po balkanski vojni Američanke začele nositi pačolan po načinu turških žen. Ne ve se ali iz posnemanja in ljubezni do svojih muslimanskih sester, ali iz koterije, morebiti pa le iz praktičnosti, kajti Američanke so pred vsem praktične. Poletno solnce žge polt, kvari njega fino in v belo barvo in preživi odsevi solnca kaze vid. Nova moda po turškem načinu brani in obvaruje obraz in je obenem mačeta koketnost. Med svetovno vojno je povzela pariška moda nekaj vojaški značaj. Le bonnet de police, vojaška kapa kakor pravijo Francozi, se je razširila neverjetno. Nastala je ta moda in celini na naj-

bolj jednostaven način. Ko se je angleška vojska ob umiku približala Parizu in so se v francoski prestolici prikazali angleški škotski in irski vojak, so jih Parizani sprejeli s velikim entuziazmom. In vojski so dali posebno dekletom kokarde, kape in bonneta de police. Ona, ki so prve dobile kape, so si jih postavile pomorno na glavo. Po prvih desetih, dvajsetih dekletih z vojaško kapo se je moda prišla. S prva so bile kape vse enega tipa, pozneje pa so se razlikovale po barvi in modi po obliki. Nekateri mode so nastale zato, da prikrijejo kako nedostanost. Tako je nastala moda visokih ovratnikov vsled elegantne dame, ki je na vratu imela znamenje, ki je kazal le belino njenega vratu. Hlere Ludvika XI. so imela velikanske noge in so zato vpeljele obleke z vlečko. Široki in bogato nabrani rokavi na razmah so skrivali tankajše nedostanke. Včas nastala moda tudi iz kakega banalnega uzroka. Tako se je Franc I. l. 1531. ranih na glavi in je bil pri moran ostržil se do kože. Takoj ga je ponemal ves dvor in četrt stoletje je bila moda golih glav. Ravno tako je nastala pariska potreba. Ludvik XIII. je izgubil lase ko je bil prav mlad. S 25 leti je bil popolnoma plešast in njegov brivec si je izmislil pariko, da bi svojemu kralju pokrill plešo. Postala je moderna skoraj po vsem svetu. Kralj »Dandye« grof Orsay je bil svoj čas najeleгантnejši mož v Louddnu. Ko se je vračal nekega dne s sprehoda, ga je ujela grozna nevihta. Videl je mornarja z mantiljo iz belega sukna in do kolen, ki je ne menče se za nevihto, mirno hodil. Grof ga vpraša, ne bi li mu prodal svojega plašča. Mornar je privolil in grof se je ogrnil ter odšel. Prišel je v park ob času elegantne promenade, ko že ni več deževalo. Čez par dni je nosilo še mnogo mo iz visokih krogov take dolge plašče.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Mirim

ČOKOLADA be postala naš vsahdanji hrani, ko spoznamo njeno tečnost in redilnost!

MIRIM, MARIBOR

Opekarniški stroji
za komplete opreme za op-
karnice, tovorne, glasnost izlakov in izlakov
Kamnoletni stroji
Transportne in razkladalne naprave
za kamno in marmornato blago
Zetavi, škripci, vili za rudnike
(Förderhaspel)
in
odtokni riavega in kovinskega litijs
vseka vrste
Opreme za steklarnice
LUDWIG
HINTERSCHWEIGER & CO
MASCHINENFABRIK, DUISBURG
LICHTENEGG & WELS CO
štov. 17.
Zastopniki za Slovenijo, Koroško in Jugoslavijo:
AUGUST LECHNER, GRAZ
Mühlbress 49, I. Stock

Rešimo
sokolski
Tabor!

Enkrat

za vselej se Vam priporoča samo
veletr. R. Stermecki, Celje, ako
hočete res dobro in poceni kupiti

ČEVLJE

ročno, domače delo, kakor tudi fine tvariške, obleke za
ženske, moške l otroke, perilo, klubke, plet. jope, čepca
šale, kravate, rokavice, nogavice in sploh vsa modno roba
za dame in gospode. — Trgovci engros - cene.

OSRAM
NITRA

Boljša
luč boljše
delo.

OSRAM
to znamko morenosti žarnica

OSRAM
NITRA

Oglasni del! Anončnega in reklamnega zavoda **APOLLO**, Ljubljana, Stari trg štev. 19. **Oglasni del!**

Sprejema naročila za vse tu- in inozemske časopise po predpisanih tarifnih cenah: kolodv. in prometnih prostorih. Pri večkratnih naročilih omenjenih reklam primeren popust. Lastna izdaja najmoder. in najuspeš. parmanentnih reklam, katere uvrščuje na popust. Točna in solidna postrežba. Konkurenčne cene. Proračuni brezplačno.

Ljubljana, palača Ljublj. kred. banke, STEGU in DRUGI **VIČ — Glince štev. 5.**

kom. družba za strojno in električno industrijo. Dobavlja elektr. material, elektr. motorje itd. vseh vrst stroje, transmisije, splošno podjetje za stroje lesne industrije. Konec, podjetje za: parne in vročevodne kurilne naprave, vodovodne instalacije, popravilo in postavitve parnih kotlov. Lastna delavnica za elektrotehniko, stavbo in strojno ključavničarstvo, mehaniko.

Pisalne stroje
na obroke
The Rex Co.

Telefon 268. Ljubljana Gradisce 10.

VILJEM SEQUARDT,

Ljubljana, Solenburova 4 (na dvorišču).
delavnica za precizno mehaniko.
Geodetski instrumenti, hidrometrični aparati, planimetri, pantografi, logarit. računal, merilni trakovi, nivel, letve in trasirke, prismatična in druga precizna merila.
Precizna risalna orodja.
Popravilo promptno in solidno.

„KORANIT“
sejamsko pravi sestavni škrilj za kritje streh. KORANIT ne premoči, ne odzbe, se ne lomil in ne trga, je popolnoma siguran proti ognju, toči in viharju, tehta na 1 m² samo 12 kg, je neomejeno trpežen, je boljše kot vsi eterniti, je najboljša in najcenejša streha ker ne potrebuje nikdar popravila.
Fran Hožvar
Ljubljana, Dunajska cesta 36.

Jugometalija

Splošna kovinska industrija
izdeluje vse vrste kloparske, kotlarske, vodovodne instalacijske dela. Prevzame najrazličnejše predmete za pocinkanje, pocinkanje in autogenično varjenje!
Točna in hitra postrežba!

ROK CATRŠ, strojar in mojster
Ljubljana, Eg. Duka št. 18.
Izdeluje vsa vrsta strojev, popravila in montaže in najceneje.
Mihail Peternel
Ljubljana, Glinca 99.
Eksport luksuznih čevljev lastnorodnega izdelka.
Na drobno! Na debelo!

Elektrolitne bakrene žice in bakrene vrvice itd. Izdelek Hedderheimer Kupferwerk und Süddeutsche Kabelwerke A. G. Frankfurt am Main. Visoko in nizkonapetostnega PORCELANA tovarne H. Schomburg & Söhne, A. G., Porzellanwerke, Margarethenhütte, Rossau, Schwandorf. — Velika zaloga! Samo na debelo!

Konfekcija

specijalna damska in moška krojačnica
Najmodernejši kroji po meri. Lastna zaloga angleškega in češkega blaga.
Cene povsem konkurenčne.

BRATA BRUNSKOLE
LJUBLJANA
Zidovska ulica štev. 5.

Dr. Démetér Bleiweis-Trsteniški

širokovni zdravnik za nožranje bolezni in za bolezni v nosu in ušesu **ORDINIRA OD 25. OKTOBRA zopet redno OD 3. DO 5. na KONGRESNEM TRGU 15.**

Pavel Šimenc

pokopališki vrtar pri Sv. Križu pri Ljubljani
priporoča cenj. občinstvu
svojo veliko zalogo lepih krizantem v raznih barvah, kakor tudi velikocvetne krizanteme. Prevzema popravila in napravo grobov s cveticami. Se priporoča za izdelovanje nagrobnih vencev, šopkov, kakor tudi različnih aranžmajev po zmernih cenah. Naročila se sprejemajo tudi vsak dopoldan na trgu, prva stojnica od Impexa.

Premogokop v Sloveniji sprejme **obratovodjo.**

Rudnik producira sedaj dnevno 10 do 20 ton premoga, a produkcija se da z razumnim strokovnim vodstvom povišati. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po dogovoru. Stanovanje za samca ozi. oženjenega na razpolago. Ponudbe z navedbo strokovne usposobljenosti, dosedanjega službovanja in zahteve plače na anončno ekspedicijo Aloma Company v Ljubljani pod „Lepa bodočnost“.

DOBAVLJAMO

odmah uz dnevne cijene sa skladišta Zagreb
SVE STROJEVE I ALAT
za stolare, tvornice pokućstva, kolare i pilane, za bravare, mehanikare i radionice za popravke, za limare, tvornice limenih i kovinskih predmeta. Bogato skladište transmisija, sirovinljivih in benzin-motora, kao i uređaje za svariti i bijele kovine.
ALAT I STROJEVI **KARL JETZBACHER** **ZAGREB**
dion. dr.

Industrijalci!

Mnogoletni trgovci, Slovenec v Sofiji išče za jugoslovanske izdelke

zastopstva za Bolgarijo

ker se ravno sedaj obotajo najboljši uspehi za trajno zvezo naše industrije z bolgarskim trgovci.

Prijazne ponudbe naj se blagovolijo poslati na upr. Slov. Nar. pod Jugoslovanska razstava v Sofiji 11274.

Važno naznanilo!

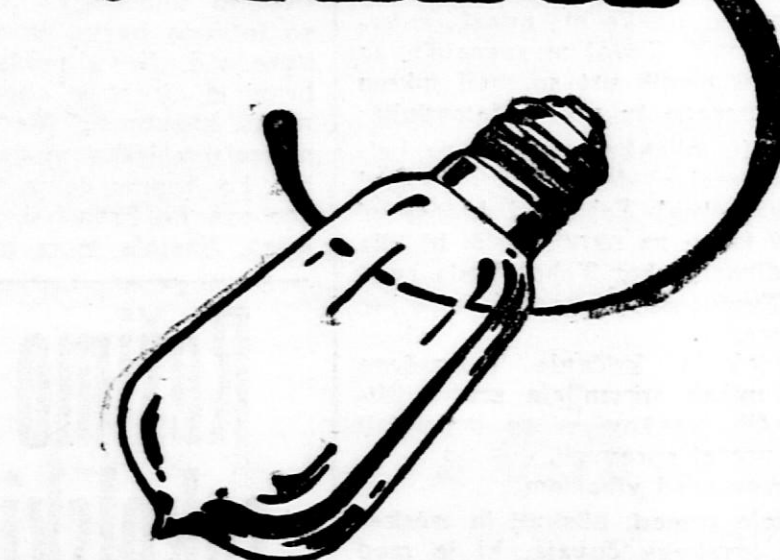
Kamgarn, sukno, dubl, pliš in druga manufaktura iz prvih čeških in angleških tvornic došlo!

Oglejte si pri **Lenasi & Gerkman, Ljubljana.**

Novosti v damskih klobukih iz klobučevine in v vseh modnih barvah.

Najnižje cene! Največja izbira!
modni salon
Stuchly-Maške
Ljubljana, Zidovska ulica 3

Verfex

UNITED STATES LINE

V NEW YORK

iz Southampton — Cherbourg

Leviathan

30. oktobra, 20. novembra, 15. decembra

iz BREMENA čez Southampton in Cherbourg v NEW YORK

George Washington

24. oktobra 29. decembra

America 31. oktobra 1. decembra

President Roosevelt 7. novembra 12. decembra

President Harding 14. novembra 16. januarja

President Fillmore 21. novembra

President Arthur 22. decembra

Odhod iz Southamptona in Cherbourg na dan ponedelj. Več iz spodnjih nazgovov.

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo: Beograd, Palača Beogradske Zadrage, preko puta „Hotel Bristol“. — Zagreb, Središnji Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga, Mihanovićeve ulice 2, preko puta kolodvora. — Ljubljana, Brodarstvo Zjedinitelj Ameriških Držav, Dunajska cesta 29. — Sajevo, Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga za Bosnu i Hercegovinu, Aleksandrova ulica 52. — Sušak, Bosna za Pomorje.

SRPSKA TOVARNA PREPROG

LAZAR ĐUKIĆSKI A. D. VELIKI BEČKEREK, priporoča svoje najmodernejše urejene domaće podjetje za izdelovanje vsake vrste Turne, Velvet, Gloria, Tapestry, Bukle, Kidderminster, Holender, Juta, Manila in Meket preprog, kakor tudi svoje splošno znane specializirane z roko izdelanih Smiraskih preprog, književ in vseh barvah in vzorcih po danih velikostih. Zastopstvo in zaloga za Slovenijo A. DULAN, LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 56.

Jugosl. Importno in eksportno podjetje

ING. RUDOLF PECLIN.
Stroji za vsako industrijo, lesno in kovinsko; poljedeljski stroji in orodje; lokomobile in motorji; vsi vrst stiskalnice; veletrgovina železa za stavbene in konstrukcijske svrhe. — Tovarna poljedeljskih strojev, livarna za železo in kovine F. FARIG iz deluje vse predmete iz litega železa v vsaki močini in velikosti točno po modelih, armature iz medij in kovin za vsako potrebo.
Tel. inter. 82. **VARIBOR, Trubarjeva ul. 4.** Tel. inter. 82.

TVORNICI SVINČENIH PROIZVODOV
J. B. ULRICH D. D.
GENERALNA POSLOVNICA IN SKLADIŠČE
ZAGREB, JELACIĆEV TRG 25. TEL. 13—46

Svinčeni proizvodi: svinčene cevi, svinčene plošče, (orig. Winiwarer), plombe, svinec v skladih, šipkah i. t. d.
Pločevine: črne in pocinkane (orig. G. Winiwarer) in angleške pločevine.
Stanoli: v raznovrstnih barvah in načrtih.
Cevi: plinove, črne in pocinkane, parne cevi, železne Mar-žene cevi. Deli za spajanje, cevi (fitings) iz litega kovanega železa.
Kopalnice i. t. d. 10331

Jadranska banka a. d. Beograd

Poslovna glavnica: Din 60.000.000 — Rezerva: Din 32.515.000 —

Podružnice:
Bled, Cvetar, Celje, Dubrovnik, Ercegovci, Jela, Jasenica, Marčula, Metar, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Ploče, Sarajevo, Srebrenica, Srijem, Zagreb.

Amerikanski odlo.
Kazalo za brzojane: JADRANSKI.

Afilirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Saksar State Bank: Cortland Street 82, New-York City.
Banca Yugoslava de Chile: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Ponce, etc.